

המכתב

לספר הקדוש

לקוטי מוהר"ן

על התורה ומועדי השנה

עם לקוטי התפלות

גליון 123

פרשת דברים חזון תשפ"א

- עם עניני -

הפטרות חזון | תשעה-באב | מגילת איכה

לְחִיּוֹרַת

בְּאוֹר הַפְּרָשָׁה

עִם הַתּוֹרָה
דְּעִתִּיקָא סְתִימָאָה

דְּעִתִּידָא
לְאַתְנַגְלִיא
לְעִתִּיד־לְבָא

יו"ל בעז"ה ע"י
מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זע"א
B48148@gmail.com

פְּרַשְׁת דְּבָרִים

וְזֶה בְּחִינַת: הַקּוֹל הַמְּשַׁקָּה אֶת הַגְּוִי'עֵדוֹ,
בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לְעֵתִיד, בְּחִינַת
הַחוּט שֶׁל חֶסֶד.

וְזֶהוּ (תְּמִיד כח): "הַמּוֹכִיחַ אֶת הַחֵבְרוֹ לְשֵׁם-
שָׁמַיִם, מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד,
שֶׁנֶּאֱמַר: מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חַן יִמְצָא" (משלי
כח, כג).

וְזֶה ה'קוֹל' הוּא בְּחִינַת 'קוֹל הַמּוֹכִיחַ
הָרְאוּי', בְּבְחִינַת (ישעיה נח, א): "הָרֵם
כְּשׁוֹפֵר קוֹלְךָ, וְהִגַּד לְעַמִּי פִּשְׁעֵם" וְכוּ'. כִּי
הַמּוֹכִיחַ שְׂרוּצָה לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַגִּיד
לָהֶם פִּשְׁעֵם וְחַטָּאתָם, הוּא צְרִיף לְזֶה ה'קוֹל',
כְּדִי שֶׁלֹּא יבֹאִישׁ רִיחֵם עַל-יְדֵי שְׁמַעוֹרֵר
עוֹנוֹתֵיהֶם כְּנ"ל. עַל-כֵּן צְרִיף לְזֶה ה'קוֹל', כִּי
עַל-יְדֵי-זֶה מוֹסִיף וְנוֹתֵן בָּהֶם רִיחַ טוֹב, כִּי
עַל-יְדֵי-זֶה ה'קוֹל' גְּדֹלִים כָּל הַרְיחוֹת, כִּי זֶה
ה'קוֹל', מְשַׁקָּה אֶת הַגְּוִי'.

[הַעֲרַת מוֹהֲרַנ"ת ז"ל בְּלִקוּטֵי-עֲצוֹת 'תוֹכְחָה' כ - אַל
יִבְחַלּוּ רַעֲיוֹנֶיךָ, כִּי לְמַעַלָּה (ה"ב ז) הַזְּהִיר הַרְבֵּה: "שִׁידְבֹר
כָּל אֶחָד עִם חֵבְרוֹ בִּירְאֵת-שָׁמַיִם", וְכָל אָדָם צְרִיף לְעַסֵּק
בְּזֶה! - וְכָאן אָמַר: "שֶׁאִין כָּל אָדָם רְאוּי לְהוֹכִיחַ"!

אִךְ מִבְּאֵר הַיֵּטֵב לְמִי שֶׁמְבִין הַיֵּטֵב פְּרוּשׁ הַדְּבָרִים
בְּפִשְׁטוּת, כִּי לְדַבֵּר עִם חֵבְרוֹ בִּירְאֵת-שָׁמַיִם בְּכִלְיוֹם
מִתְקַבְּלִית וּמָה יִהְיֶה הַפּוֹף וְכוּ', זֶה צְרִיף בּוֹדְאֵי כָּל אָדָם
לְקַיֵּם, אִפְלוּ אָדָם פְּשׁוּט לְגַמְרֵי. אֲבָל 'תוֹכְחָה' שֶׁהַזְּהִיר
כָּאן - הוּא עֵינֵן אַחֵר לְגַמְרֵי, כִּי הוּא כְּשֶׁמּוֹכִיחַ אֶת הָאָדָם
וּמְזַכֵּיר לוֹ עוֹנוֹתָיו, שֶׁאֱמַר לוֹ: "לָמָּה עָשִׂיתָ עֲבָרָה
כְּלוּנִית אוֹ מַעֲשֵׂה הָרַעָה הַזֹּאת"?! - וְזֶה צְרִיף הָאָדָם
לְזַהֵר, שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר מַעֲשֵׂי-רַעִים שֶׁלָּהֶם, כִּי יִכּוֹל
לְהַחֲלִישׁ נִשְׁמָתָם עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי שְׁמַעוֹרֵר הַרְיחוֹרֵר,
עַל-יְדֵי שְׁמַזְכִּיר עוֹנוֹתֵיהֶם.

וְזֶה עֵקֶר הַפְּרוּשׁ שֶׁל 'תוֹכְחָה', כְּמוֹ שֶׁמְצִינֵנוּ בְּרִש"י עַל
פְּסוּק "דְּבָרֵי קִהְלֹת" (קִהְלֹת א, א) שֶׁכָּתַב: "כָּל מְקוֹם

"אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מִשָּׁה אֶל כָּל
יִשְׂרָאֵל, בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבַר בְּעֵרְבָה מוֹל סוּף
בֵּין פָּאָרֵן וּבֵין תַּפַּל וּלְבָן וְחִצְרוֹת וְדִי זֶהב"
(דְּבָרִים א, א)

א.

(לְקוּטֵי-מוֹהֲרַן ח"ב ח, א)

אֶה-עַל-פִּי שְׁתוֹכְחָה הוּא דְבַר גְּדוֹל,
וּמְטַל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
לְהוֹכִיחַ חֵבְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא יט, יז):
"הוֹכִיחַ תוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ" - אֶה-עַל-פִּי-כֵן
לֹא כָּל אָדָם רְאוּי לְהוֹכִיחַ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי
עֲקִיבָא (עֲרִכִין טז: - סְפָרָא קְדוּשִׁים ד; דְּבָרִים א):
"תָּמָה אָנִי, אִם יֵשׁ בְּדוֹר הַזֶּה מִי שֶׁיִּכּוֹל
לְהוֹכִיחַ".

כִּי כְּשֶׁאִינֵנו רְאוּי לְהוֹכִיחַ - אֲזִי לֹא דִי
שְׁאִינֵנו מוֹעִיל, אִף גַּם מְבֹאִישׁ רִיחַ
נִשְׁמָתָם, כִּי מְעוֹרֵר הַרְיחוֹרֵר שֶׁל הַמַּעֲשִׂים-
רַעִים.

כְּמוֹ אִיזָה דְבַר שֵׁישׁ לוֹ רִיחַ שְׁאִינֵנו טוֹב, כָּל
זְמַן שֶׁאִין מְזִיזִין אוֹתוֹ אִין מְרַגְּשִׁין
הַרְיחוֹרֵר, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְחִלִּין לְהִזִּיז אוֹתוֹ,
מְעוֹרְרִין הַרְיחוֹרֵר. כְּמוֹ-כֵן מְזִיזִין וּמְעוֹרְרִין
הַרְיחוֹרֵר שֶׁל הַמַּעֲשִׂים-רַעִים, וּמְבֹאִישׁ
רִיחֵם, וּמְחַלֵּשׁ נִשְׁמָתָם, וְנִפְסַק הַשִּׁפְעַ מִכָּל
הַעוֹלָמוֹת הַתְּלוּוִיִּים בְּאֵלוֹ הַנִּשְׁמוֹת.

אֲבָל כְּשֶׁרְאוּי לְהוֹכִיחַ - אֲזִי אֲדַרְבָּא
מוֹסִיף וְנוֹתֵן בָּהֶם רִיחַ-טוֹב. כִּי
ה'תוֹכְחָה' צְרִיכָה לְהִיזוֹת, בְּבְחִינַת ה'תוֹכְחָה
שֶׁל מִשָּׁה' שֶׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂה
הַעֲגָל, וְהוֹסִיף וְנָתַן בָּהֶם רִיחַ טוֹב.

ד.

(לקוטי הלכות, ספר תורה ב, טי - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כב, 'חותם בתוך חותם')

ה"נשמע" שהוא 'סתרי-תורה', הוא בחינת 'דברי-תורה', שהם הדברים שסביבות המצוה, בחינת "וידבר ה' אל משה" וכו', כמבאר במאמר הנ"ל (ח"א כב). ובחינת ה"נשמע", שהוא בחינת 'דברי-תורה', הוא בחינת דבקות לאין-סוף, ששם נתהפכין העונות לזכיות, כשזוכין להשיג ה"נשמע", שהוא בחינת 'דברי-תורה', שאז נתהפך הירידה לעליה, ומעונות נעשין זכיות.

וזו בחינת (דברים א, א): "אלה הדברים אשר דבר משה במדבר בערבה" וכו' (דברים א, א). ופרש רש"י: "שכל מקום שנאמר 'דברי', הם 'דברי-תוכחה', פי שם במקרא חושב כל המקומות שהכעיסו למקום 'במדבר בערבה' וכו'.

פי איתא בדברי רבנו ז"ל (ח"ב ת, א): "שאסור לומר תוכחה, דהינו: להזכיר עונות ישראל ולהזכירם עליהם, כפי-אם מי שיכול להזכיר כמו משה רבנו עליו-השלוש, שעל-ידי תוכחתו נתן בהם ריח טוב, בבחינת (שיר השירים א, ב): "נרדי נתן ריחו". "עזב לא נאמר אלא נתן" (רש"י שם; שבת פח:).

נמצא: שמשו רבנו על-ידי תוכחתו שהזכיר עונות ישראל, על-ידי-זה דיקא נתן בהם ריח טוב, פי היה יכל להפך העונות לזכיות, פי זכה ל"נעשה ונשמע" בשלמות, פי השיג בחינת 'דברי-תורה', שהם בחינת "נשמע", שעל-ידי-זה העונות נתהפכין לזכיות כנ"ל. וזהו שנקראת התוכחה 'דברי' דיקא.

שמצינו 'דברים', אינו אלא דברי תוכחה" וכו'. גם כתב בפרשת דברים (א, ג): "שכן מצינו בכמה צדיקים, שלא הזכירו אלא סמוך למיתה וכו' וכן משה וכו'". והנה לכאורה הדבר תמוה, כי הלא משה בודאי הזכיר ואמר מוסר לישראל הרבה מקדם, שהזהיר אתם מאד לשמור את דברי התורה.

אך עקר פרוש 'תוכחה' הוא: מה שהזכיר 'עונותיהם', כמו שכתוב שם (דברים א א): "במדבר בערבה" וגו', ופרש רש"י: "שהם המקומות שהכעיסו" וכו'. וזהו עקר שם 'תוכחה'. ותוכחה פזאת, לא הזכירם פי אם סמוך למיתה, אף-על-פי שהיה מוכיחם בבחינת ה'קול' הנ"ל, שעל-ידי-זה היה מעורר 'ריח-טוב', אף-על-פי-כן לא הזכירם להזכיר עונותיהם, פי אם קדם מותו].

ג.

(שיחות-הר"ן רצ)

שמעתי בשמו: שהצדיק הגדול, בהדבור שהוא מדבר, נכללין בו כל הדבורים הצריכין אל כל ישראל, וכל הדברים שצריך כל אחד מישראל.

וזהו (דברים א, א): "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" - שהדבורים שדבר משה, נעשה ממנו 'דברים' אל כל ישראל, פי כל אחד מישראל מצא בו מה שצריך.

ג.

(חי-מוהר"ן מג)

התורה הנ"ל (ח"ב ח 'תקעו תוכחה') אמר רבנו ז"ל בראש-השנה האחרון שהיה סמוך להסתלקותו (שנת תקע"א), פי נסתלק ב'חל-המועד סבות' שאחריו. וזאת התורה היא התורה האחרונה של ימי חייו הקדושים - ושם מדבר מענין 'תוכחה', פי עקר ה'תוכחה' של גדולי הצדיקים היא סמוך למיתתו, כמו שפרש רש"י על פסוק (דברים א, א): "אלה הדברים" וכו'.

וְזָהוּ: "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וְכוּ' - 'דְּבָרִים' דִּיקָא, בְּחִינַת 'דְּבָרֵי' דִּיקָא, בְּחִינַת 'דְּבָרֵי-תוֹרָה', דְּהִינּוּ בְּחִינַת "נִשְׁמַע" - שְׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא הָיָה יָכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַזְכִּיר עֲוֹנוֹתֵיהֶם "בַּמִּדְבָּר בְּעֶרְבָה" וְכוּ'.

כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'דְּבָרִים', בְּחִינַת 'דְּבָרֵי-תוֹרָה', בְּחִינַת "נִשְׁמַע" - עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מְהַפֵּךְ כָּל הָעֲוֹנוֹת לְזִכְיוֹת. וְעַל-כֵּן הַזְכִּיר שָׁם כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם - כִּי כָּל־ם נִתְהַפְּכוּ לְזִכְיוֹת, עַל-יְדֵי בְּחִינַת "הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה" - דְּהִינּוּ: בְּחִינַת 'דְּבָרֵי-תוֹרָה', בְּחִינַת "נִשְׁמַע", שֶׁהַשִּׁיג שְׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזִכְיוֹת, שְׁאֵז דִּיקָא יָכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְכֹל מֵה שְׁמוֹכִיחֶם וּמְזַכֵּיר מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים - נַעֲשֶׂה מִזֶּה 'תוֹרָה', בְּחִינַת 'מִצְוֹת', בְּחִינַת (יְרֻמָּה נ, כ): "בֵּינֵם הֵהוּא יִבְקֹשׁ עוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינְנוּ".

וְכֵן כָּל הַצְּדִיקִים שֶׁהוֹכִיחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, נִקְרְאוּ תוֹכְחָתָם "דְּבָרֵי". בְּחִינַת (קִהְלֹת א, א): "דְּבָרֵי קִהְלֹת" וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם. כִּי כָּל־ם לֹא הוֹכִיחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי אִם בְּבְחִינַת ה'תּוֹכְחָה שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּ' - שְׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יָכוֹלִין לְהוֹכִיחַ, כַּנִּלְכָּד.

וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת זֶה, יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל קִיּוּם, אֲפֹלוּ בְּכָל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם.

וְעַל-כֵּן כָּתַב 'שִׁירַת הָאֲזִינוּ' שְׁמִדְבַרְת מ'תּוֹכְחָה' - כִּי כָּל ה'שִׁירָה' הִיא 'דְּבָרֵי-תּוֹכְחָה' שְׁמוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְכוּ'.

וְעַל-כֵּן נִקְרְאוּ ה'תּוֹכְחָה' הַזֹּאת, 'שִׁירָה' - כִּי הָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזִכְיוֹת, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם שִׁיר וְשִׁבַּח וְשִׁמְחָה וְכוּ'.

"רֵאָה נָתַתִּי לְפָנֶיכֶם אֶת הָאָרֶץ וְגו', לְתַת לָהֶם וּלְזָרְעָם אֶתְרֵיהֶם" (דְּבָרִים א, ח)

ה.

(לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַשְּׁלֵמָה מִכַּתְב־יָד - נִדְפַס בְּסוֹף חֶלֶק ח)

"רֵאָה נָתַתִּי לְפָנֶיכֶם אֶת הָאָרֶץ וְכוּ', לְתַת לָהֶם וּלְזָרְעָם אֶתְרֵיהֶם" (דְּבָרִים א, ח) - רֵאשִׁי-תְבוּת 'אֶלּוּ' ל'. [זֶה עִנּוּ 'אָרֶץ-יִשְׂרָאֵל' שֶׁהוּא 'תְּקוּנַת-הַבְּרִית' הַשִּׁינָה לְחֻדֶּשׁ אֱלֹהִים, עֵינֵי-שָׁם].

"ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם" (דְּבָרִים א, יא)

ו.

(לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַכְּשֵׁר-בְּלִים ז, מ)

ה'רוּחַ-דְּלֵעָלָא' גְּבַהּ מְאֹד. וְעַל-כֵּן צָרִיכִין הַרְבֵּה תְּלַמִּידִים, שְׂיֻכְלוּ לְהַמְשִׁיךְ ה'רוּחַ-חַיִּים', בְּחִינַת 'פִּי-שָׁנַי' מִרְבָּם, וְכְמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַז"ל (אֲבוֹת פ"א מ"א): "וְהַעֲמִידוּ תְּלַמִּידִים הַרְבֵּה".

וְזָהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת רַבּוּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ וְהַצְּדִיקִים מְבָרְכִים בְּזֶה כַּמָּה פְּעָמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם" (תְּהִלִּים קטו, יג): "יִבְרַךְ יְרֵאֵי ה'" וְכוּ'. וְכָתִיב (שָׁם פְּסוּק יד): "יוֹסֵף ה' עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם".

כִּי כָּל מֵה שֶׁמְתַרְבִּין בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל הַכְּשָׁרִים הַנְּלוּיִם אֵל הַצְּדִיקֵי-הָאֵמֶת - מְקַבְּלִין

יותר הרוח-חיים הנ"ל, בחינת "פי שנים" הנ"ל - כי יש להם פח יותר לקבלו, על-ידי רבוי הפלים הקדושים של כל אחד.

שנוסע, כבר יש לו אמונה, שהוא הפך האפיקורסות.

"ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (דברים א, יא)

"ואצוה את שפטיכם וכו' ושפטתם צדק וכו'" (דברים א, טז) - ענין 'תקון המשפט'

ז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לד, ג)

לכאורה קשה, למה אנו צריכין לתפלה, והשם-יתברך יודע מחשבות!?

אבל מחמת שהדבור הוא 'פלי השפע', שבהם מקבלין השפע, כמו שכתוב (דברים א, יא): "ויברך אתכם כאשר דבר לכם" - הינו: לפי הדבור פן השפע.

אם הדבור הינו הפלי השפע, הוא בשלמות ובמלואה, אזי יכולין לקבל בהם רב שפע. - והדבורים של הצדיק, בודאי הוא בשלמות ובמלואה, לכן יכול להמשיך השפע לישראל.

"איכה אשא לבדי וכו' ומשאכם" (דברים א, יב)

"מלמד שהיו אפיקורסין" (רש"י: ספרי דברים יב)

ח.

(שיחות-הר"ן לז)

אפיקורסות נקראת 'משא', כמו שכתב רש"י על "משאכם" (דברים א, יב): "מלמד שהיו בהם אפיקורסים" (ספרי דברים יב).

עלי-פן בשנוסע להצדיק, הוא משליך מעליו משוי גדולה - פי מאחר

ט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ב, ד-ה)

עקר ה'מחשבות-זרות', הם על-ידי 'קלקול המשפט', כי 'משפט' הוא בחינת 'עינין', כמו שכתוב (בראשית יד, ז): "ויבאו אל עין משפט". ועל-ידי 'קלקול משפט', בא קלקול ל'עינין', כמו שכתוב (דברים טז, יט): "כי השחד יעור עיני חכמים" - זה בחינת 'מחשבות-זרות' שבתפלה, שהם "ענין דמכסין על עינין" (זהר פנחס רנב:), כמו שכתוב (איכה ג, מד): "ספותה בענן לך" וכו'.

ולעתיד שיתקן בחינת 'משפט', כמו שכתוב (ישעיה א, כז): "ציון במשפט תפדה" - אזי יתעבר ענין דמכסין על עינא", כמו שכתוב (שם נב, ח): "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון".

ועל-ידי מה זוכה לבחינת משפט? - על-ידי 'צדקה' - שעל-ידי 'צדקה' אוחזין במדת ה'משפט', כמו שכתוב (דברים לג, כא): "צדקת ה' עשה ומשפטיו". וכמו שכתוב (תהלים צט, ד): "משפט וצדקה ביעקב" וכו', כי 'צדקה' הוא על-ידי 'משפט' וכו'. כמו שכתוב (שם עה, ח): "אלקים שפט, זה ישפיל וזה ירים", "שמוריש לזה, ומעשיר לזה" (שמות רבה לא, ג).

ובשנותן 'צדקה' - הוא בבחינת "זה ישפיל", שמחסר ממונו,

וּבְבַחֲנֵינָת 'וְזֶה יָרִים', שְׁמַעְשִׁיר לְעֵנִי. נִמְצָא:
שְׂאוּחֵז עַל-יַדֵּי־זֶה בְּמִדַּת 'מִשְׁפָּט'.

וְהִתְקוֹן: עַל-יַדֵּי 'קִשּׁוֹר הַמְּרַכְּבָה',
בְּחֵינָת: "מְרַכְּבוֹ אֲרַגְמָן", שֶׁהֵם
רְפָאֵל וְגַבְרִיאֵל וְכוּ', שֶׁהֵם 'מְלֹאכֵי הַמְּרַכְּבָה'
שֶׁצָּרִיךְ לְקַשְׂרָם, לְתֵקֵן אֶפְגָּם הַמְּרַכְּבָה'
שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין הָאֱהָבוֹת הַנְּפוּלוֹת'.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב, ה, יא-יב)

יא.

עַל-יַדֵּי 'עוֹוֹת הַמִּשְׁפָּט', נוֹפְלִין בְּחֵינָת
'אֱהָבוֹת' מִן הַמְּרַכְּבָה, כִּי
"כִּסְאוֹת לְמִשְׁפָּט" (תְּהִלִּים קכב, ה), בְּחֵינָת
הַמְּרַכְּבָה, שֶׁם הוּא בְּחֵינָת אֱהָבָה קְדוּשָׁה,
בְּבַחֲנֵינָת (שִׁיר־הַשִּׁירִים ג, י): "מְרַכְּבוֹ אֲרַגְמָן, תּוֹכוֹ
רְצוּף אֱהָבָה". וּכְשֶׁנִּפְגָּם הַמְּרַכְּבָה עַל-יַדֵּי
'עוֹוֹת־הַדִּין', נוֹפְלִים מִשָּׁם אֱהָבוֹת נְפוּלוֹת,
וְעַל-יַדֵּי־זֶה בָּא חִסּוֹן־שְׁלוֹם אֶפְגָּם־הַבְּרִית'.

(ספר-המדות, צדקה יא)

הַפְּשָׁרָה' (שְׁלַח־עֲרוּף חֲשׁוֹן־מִשְׁפָּט יב, ב), הִיא
'מִשְׁפָּט' שֶׁיֵּשׁ בוֹ 'צְדָקָה'.

"כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹקִים הוּא" (דְּבָרִים א, יז)

יב.

וְ'עוֹוֹת־הַמִּשְׁפָּט' נַעֲשֶׂה - עַל-יַדֵּי בְּחֵינָת
'תְּפִלִּין רְעִים'. כִּי
הַתְּפִלִּין מַחֲיִין נַעֲשִׂין, עַל-יַדֵּי שְׁמַעְלִין
הַלְּחֹת וְשִׁמְנוּנֵי הַגּוֹף, מִבְּחֵינָת "הַחֲתִים
בְּשָׂרוֹ" (וַיִּקְרָא טו, ג) לְבַחֲנֵינָת 'חֹתֶם דִּקְדָּשָׁה',
בְּחֵינָת 'תְּפִלִּין מַחֲיִין'. וַיֵּשׁ 'לְחֹת' שֶׁצָּרִיכִין
לְצִאתָ, בְּבַחֲנֵינָת 'טַפַּת עֵשׂוֹ וַיִּשְׁמַעֲאֵל',
וּכְשֶׁמַּעֲלִין בְּחֵינָת אֵלּוֹ הַשִּׁמְנוּנֵי מִבְּחֵינָת
"הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ" אֵל הַמּוֹחַ, אֲזִי נִתְעַרֵב פְּסֻלַּת
בְּהַמַּחֲיִין וְהַתְּפִלִּין, וְעַל-יַדֵּי־זֶה נַעֲשֶׂה
'קְלִקוּל הַמִּשְׁפָּט' וְכוּ'.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב, א, יז)

כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב לְדַבֵּר בַּחֲבֵרוֹ, זֶה בְּחֵינָת
'רֵאשֵׁי־הַשָּׁנָה', שֶׁהוּא יוֹמָא
דְּדִינָא, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְדָן אֶת חֲבֵרוֹ. וְצָרִיךְ
לְזַהֵר מְזִה מְאֹד, וּלְהַסְתַּכֵּל עַל עֲצֻמוֹ הַיֵּטֵב
אִם הוּא רָאוּי לָזֶה לְשַׁפֵּט אֶת חֲבֵרוֹ, "כִּי
הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹקִים הוּא" (דְּבָרִים א, יז) - כִּי רַק
הוּא יִתְבָּרֵךְ לְבַדּוֹ רָאוּי לְשַׁפֵּט אֶת הָאָדָם.

יג.

וְזֶהוּ (חֲבִקוּק א, ד): "עַל-כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט
מֵעֵקֶל" - הֵינּוּ 'קְלִקוּל הַמִּשְׁפָּט'. כִּי
הַמִּשְׁפָּט עַל-יַדֵּי הַמּוֹחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
בְּשִׁלְמוֹה (מְלָכִים־א ג, כח): "כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת
אֱלֹקִים בְּקִרְבוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט". וְעַל-כֵּן
כְּשֶׁנִּפְגָּם הַמּוֹחַ, נִתְקַלְקַל הַמִּשְׁפָּט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב, ח, יא)

בְּרֵאשֵׁי־הַשָּׁנָה, אֲזִי הַתְּפִלָּה בְּבַחֲנֵינָת דִּין
וּמִשְׁפָּט, "כִּי הַמִּשְׁפָּט
'לְאֱלֹקִים הוּא" (דְּבָרִים א, יז), וְעַל-יַדֵּי־זֶה
מוֹצִיאִין כָּל הַחַיּוֹת שֶׁל הַסְּטֵרָא־אֲחָרָא שֶׁיִּנְק
מִדַּעַת וּמִתְפַּלּוֹת יִשְׂרָאֵל.

וְזֶה בְּחֵינָת (תְּהִלִּים פא, ה): "כִּי חֵק לְיִשְׂרָאֵל
הוּא, מִשְׁפָּט 'לְאֱלֹקִי' יַעֲקֹב". "חֵק
לְשָׂנָא דְּמִזּוּנָא" (בִּיצָח טז, ז) - הֵינּוּ: שְׁמוֹצִיאִין
כָּל הַמִּזּוֹן וְהַחַיּוֹת מִהַסְּטֵרָא־אֲחָרָא, כִּי הוּא

וְזֶה 'מֵעֵקֶל' ל', אוֹתִיּוֹת 'עֵמֶל' ק', שֶׁעַל-יָדוֹ
בָּא הַטְּמְאָה הַנִּל, בְּבַחֲנֵינָת (דְּבָרִים כה,
יח): "אֲשֶׁר קָרָךְ בַּדְּרָךְ".

מִכְרַח לְהוֹצִיא וּלְהַקְיָא הַכֹּל, עַל-יַדֵּי בְּחִינַת
 "מִשְׁפָּט 'לְאֱלֹקֵי' יַעֲקֹב", הִינּוּ: עַל-יַדֵּי
 הַתַּפְּלָה שֶׁהִיא בְּבַחֲיַנַת 'דִּין וּמִשְׁפָּט' -
 שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה הוּא מְקִיָּא כָּל הַקְּדוּשָׁה שְׁבֻלַע
 מִן הַדַּעַת וּמִתַּפְלוֹת יִשְׂרָאֵל.

"וּבְדַבֵּר הַזֶּה אֵינְכֶם מֵאֲמִינָם בַּה'" (דברים א, לב)

י.ד.

(לקוטי-הלכות, שומר-שכר ד, ט)

וְזֶה שְׁקוּרִין 'פְּרֻשֵׁת דְּבָרִים' קֹדֶם תְּשַׁעֲהוּ-
 בָּאֵב, כִּי כָּל 'פְּרֻשֵׁת דְּבָרִים' מְדַבֵּרַת
 מִה'דְּרוֹךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל' - כְּמַבְאֵר שֶׁם הֵיטֵב:
 שְׁכָל תּוֹכְחָה שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁם הוּא, עַל שֶׁפָּגְמוּ
 יִשְׂרָאֵל בְּה'דְּרוֹךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל שֶׁלֹּא הָיוּ
 חֲזָקִים בְּאֲמוּנָתָם, כְּמוֹ שֶׁמִּתְחִיל שֶׁם (דברים א,
 ב): "אֶחָד עָשָׂר יוֹם מֵחֶרֶב דֶּרֶךְ הַר שְׁעִיר עַד
 קָדַשׁ בְּרִנְעִי". וְכֵן שֶׁפִּרְשׁ רַש"י שֶׁם: "אֵין
 לָךְ דֶּרֶךְ קֶצֶרָה" וְכוּ', וְכָל כֵּן הִיָּתָה שְׂכִינָה
 מִתְלַבֶּטֶת בְּשִׁבְלֵכֶם לְמַהֵר בִּיאֲתָכֶם לְאֶרֶץ
 וְכוּ'".

וְכֵן הוֹלֵךְ בְּכָל דְּבָרֵי תּוֹכְחָתוֹ, בְּכָל הַסְּדָרָא
 כְּלָה, שְׁמוֹכִיחַ אוֹתָם: עַל שֶׁגָּרְמוּ עֲפוּב
 בְּהַדְּרוֹךְ לְבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁהִכְרַחוּ
 לְהַתְּמַהֵמָה שֶׁם אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְכִלְזָה עַל-
 יַדֵּי חֵטָא הָעֶגְל וְהַמְּרַגְלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֲמוּנָה,
 כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים א, לב): "וּבְדַבֵּר הַזֶּה אֵינְכֶם
 מֵאֲמִינָם בַּה'" וְכוּ'.

כִּי עֵקֶר תַּקוּן הַדְּרוֹךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל - הוּא
 'אֲמוּנָה', שֶׁהִיא בְּחִינַת "כַּח מַעֲשִׂיו"
 הַנִּלְכָּד, דֵּהִינּוּ: שְׁמֵאֲמִינִים שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ בְּרָא
 הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית א, א): "בְּרֵאשִׁית
 בְּרָא" וְכוּ', "וּבְרִצּוֹנוֹ נִתְּנָה לָהֶם וּבְרִצּוֹנוֹ" וְכוּ'

(רש"י שם). וְהֵם פָּגְמוּ בְּזֶה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה גָּרְמוּ
 לָהֶם עֲפוּב כָּל-כָּף.

וְזֶה גָּרַם לָנוּ כָּל הַחֲרַבְנוֹת חֲרַבְנֵי בֵּית רֵאשׁוֹן
 וְשֵׁנִי, כִּי עַל-יַדֵּי-זֶה יֵשׁ כַּח לְהַסְטֵרָא-
 אַחֲרָא לְהַתְּעוֹדֵר בְּכָל-פַּעַם לְגַרְשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל
 מֵאֶרֶץ, שֶׁזֶה נִמְשָׁךְ עַל-יַדֵּי שְׂאוֹמְרִים לָהֶם
 עֲדִין: "לְסֻטִּים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל"
 - מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּעֶצְמוֹ פָּגְמוּ בְּאֲמוּנָה,
 שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה פָּגְמוּ בְּבַחֲיַנַת (תהלים קיא, ו): "כַּח
 מַעֲשִׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ' וְכֵן"ל.

וְעַל-כֵּן קוֹרִין זֹאת 'קֹדֶם תְּשַׁעֲהוּ-בָּאֵב' - כִּי
 עַל-יַדֵּי-זֶה עֵקֶר הַגְּלוּת וְהַחֲרַבּוֹן,
 כֵּן"ל.

וְאַחֲרֵי-כֵן קוֹרִין 'וְאַתְחַנֵּן' ב'שִׁבְתֵּי-נַחְמוּ -
 כִּדֵּי לְהַמְשִׁיךְ ה'אוֹצֵר-מִתְּנֵת-
 חַנּוּם' שֶׁהַמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רִבְּנוּ בְּרַבּוּי תַּפְלוּתוֹ
 שֶׁהַתַּפְּלָל לְבּוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.

- עֲנִין 'מִשְׁנֵה-תּוֹרָה' -

וְאִיךְ 'בְּרִייתָא דְּשַׁבְּת' וְכוּ' נִשְׁמַתָּא יְתִירָה
 דְּאֵתוּסַף לְגַבִּיָּה בְּגִין שְׂכִינְתָּא, אֲתַקְרִי אִיהוּ 'מוֹסַף
 שַׁבְּת', וְכוּ'. - וְאִיךְ 'תּוֹסַפְתָּא' מִסְטָרָא דַח"י
 עֲלֵמִין, דְּאִיהוּ 'מוֹסַף שַׁבְּת', וְאִיךְ 'מִשְׁנֵה' מִסְטָרָא
 דְּגוּפָא, "מִשְׁנֵה תּוֹרָה" וְדֹאֵי וְכוּ'. (תקוני-זהר מו.)

טו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נח, ד-ה-ט)

'מִשְׁהַרְבְּנוּ', בְּזֶה שֶׁהַכְּנִיעַ 'קַלְפַת
 עֲמָלֵק', וְתַקֵּן הַבְּרִית - זָכָה
 לְבַחֲיַנַת (שמות טז, ה-כב): "וְהָיָה לָהֶם מִשְׁנֵה'
 עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם".

ו'יוֹסֵף' שְׂזָכָה לְבְרִית, כְּתִיב בַּהּ (בראשית מא,
 מג): "וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת
 הַמִּשְׁנָה", הִינּוּ "מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם

יום" - שְׁעַל־יְדֵי בְרִית, זֹכָה לְשִׁפְע כְּפֹלְחָה'.

וְזֶה שְׁבַחֲנִית שְׁבַת' מְקַבֵּל מ'יוֹסֵף': לְחֶם מִשְׁנֵה, הֵינּוּ "מִשְׁנֵה תוֹרָה", בְּחִינַת (מְשַׁלֵּי ה, ל): "וְאֶהְיָה שְׁעֵשׂוּעִים יוֹם יוֹם" - וּבְחִינַת שְׁבַת' מִשְׁפִּיעַ לְשָׂר הָעוֹלָמוֹת וְכו'.

וְאִז כְּשִׁמְכַנִּיעַ כָּל הַצָּרִים הַרוֹדְפִים אַחַר חֲלוּשֵׁי כַח שְׁבִישְׂרָאֵל, וּמְכַנִּים אוֹתָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ - עַל־יְדֵי־זֶה זֹכָה לְחֲדַשׁ חֲדוּשֵׁינָה דְאֲזוּרִיתָא בְּשַׁבַּת עַל הַד תְּרִין, בְּבְחִינַת: "לְחֶם מִשְׁנֵה", בְּחִינַת: "מִשְׁנֵה תוֹרָה", בְּחִינַת: "מְגַלָּה עֵפֶה" (זְכָרִיָּה ה, א), בְּחִינַת: "חֶרֶב פִּיפִיּוֹת" (תְּהִלִּים קמט, ו) - שְׁעַל־יְדֵי הַ"חֶרֶב נִקְמַת" (וַיִּקְרָא כו, כח) - זֹכָה: לְ"פִי שְׁנַיִם" (דְּבָרִים כא, יז), בְּחִינַת: "לְחֶם מִשְׁנֵה".

וְ"שְׁבַת' - מְשַׁלַּח הָאֲרוֹתָיו לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת, וּמַרְפֵּא רְפוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ וְרְפוּאוֹת הַגּוּף, בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת כא, ט): "רַק שְׁבַתוֹ יִתֵּן וְרַפֵּא יִרְפֵּא" - שְׁתֵּי רְפוּאוֹת' עַל־יְדֵי שְׁבַת.

וּכְשֶׁה'כְּשִׁרֵי־דוֹר' נִתְיַפֵּים וְנִתְכַבְּדִים בְּעֵינֵי כָל - אִזִּי כָּל אֶחָד לְפִי כְּשֵׁרוֹתוֹ יִכּוֹל לְהִבִּין: שְׁכָבֵר הַשְּׁפִיעַ 'חֶכֶם־הַדוֹר' בְּיוֹם הַשְּׁבַת "לְחֶם מִשְׁנֵה" הַנִּל.

כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי כְּשֵׁרוֹתוֹ - בֵּן מְקַבֵּל יְפִי וְהֶדֶר, וְנִתְגַּדֵּל בֵּן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת. וְהֵיפִי וְהַגְּדֻלָּה, הִיא צִיּוֹן וְסִימּוֹן וְרִשְׁימָה עַל "מִשְׁנֵה תוֹרָה" הַנִּל, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים מו, ג): "הַר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צְפוֹן".

"הַר" - זֶה בְּחִינַת גְּדֻלָּה, כְּמֵאֲמַר חֲז"ל (סִנְהֶדְרִין קז. עַל תְּהִלִּים יא, א): "נֹוֹדֵי הַרְכָּם צְפוֹר", "זֶה מַלְכוּת וְגְדֻלָּה".

שְׁהַגְּדֻלָּה, הוּא 'צִיּוֹן' וְסִימּוֹן' עַל יְרֻכָּתִי צְפוֹן' (שֵׁם מו, ג), עַל 'חֲמוּקֵי יְרֻכָּי' (שִׁיר־הַשִּׁירִים ז, ב), 'תוֹרָה הַצְּפוּנָה'.

"וְנָסַב אֶת הַר שִׁעִיר יָמִים רַבִּים. אַתֶּם עֲבָרִים בְּגִבּוֹל אַחֲיֵכֶם בְּנֵי עֶשָׂו וְגו'. אַל תִּתְגָּרוּ בָּם, כִּי לֹא אַתֶּן לָכֶם מֵאַרְצָם עַד מְדוּרָה בְּרֵף רֶגֶל" (דְּבָרִים ב, אֲדֹתָה)

טז.

(לְקוּטֵי־הַלְכוּת, מְצַרְנוֹת ד, ה־ז־ח־ט)

וְעַל־כֵּן רָצָה מֹשֶׁה לְעִבֹר דְּרֹךְ אֶרֶץ אֲדוּם, כִּי רָצָה לְבַטֵּל עֶקֶר הַמִּצַּר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא אֲדוּם שֶׁהִקְלִיפָה שָׁלוֹ קֶשֶׁה מִכָּלֶם, וְרָאָה שֶׁעֶקֶר חֶרְבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְאֲרִיכַת הַגְּלוּת יִהְיֶה עַל־יְדוֹ וְרָצָה לְבַטְלוֹ, אֲבָל הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ הִזְהִירוֹ (דְּבָרִים ב, ה): "כִּי לֹא אַתֶּן לְךָ מֵאַרְצוֹ עַד מְדוּרָה בְּרֵף רֶגֶל".

וְכַל־זֶה גָּרְמוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹנוֹתֵיהֶם, עַל־יְדֵי שֶׁחִלְקוּ כַּפָּה פְּעָמִים עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּמַרְגְּלִים וְכו', וְאָמְרוּ (בַּמִּדְבָּר יד, ד): "נִתְנָה רֵאשׁ" וְכו', וּפְגַמּוּ בְּהָרֵאש־בֵּית וּמֵאִז נִגְזַר עֲלֵיהֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת בְּלִיל תִּשְׁעָה בָּאָב, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה לֹא הָיָה לָהֶם כַּח לְכַבֵּשׁ מִצַּר אֲדוּם, שְׂאֵז הָיָה מִתְבַּטְּלַת הַקְּלִפָּה לְגַמְרֵי.

וּכְמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י בְּפִרְשֵׁת דְּבָרִים עַל פְּסוּק (דְּבָרִים ב, א): "וְנָפַן וְנָסַע הַמִּדְבָּרָה" - "אֵלּוֹ לֹא חָטְאוּ, הָיוּ עוֹבְרִים דְּרֹךְ הַר שִׁעִיר לְכַנֵּס לְאֶרֶץ" וְכו'. וְכֵן פִּרְשׁ רַש"י מְקַדֵּם עַל פְּסוּק (שֵׁם א, מ): "פָּנּוּ לָכֶם", שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵינֵי חָטָא הַמְּרַגְּלִים, כְּמֵבֵאֵר שֵׁם בְּפִרְשָׁה, וְגַם שֵׁם פִּרְשׁ רַש"י: "אֲמַרְתִּי לְהַעֲבִיר אֶתְכֶם דְּרֹךְ רַחֲב אֶרֶץ אֲדוּם לְצַד

צפון לכנס לארץ, קלקלתם וגרמתם לכם עבוב.

כי העקר: לבטל מצריי הקדשה, שהוא מצר ארץ ישראל, אבל מחמת חטאייהם לא יכלו לכבש ולבטל עקר המצר שהוא אדום, רק נכנסו לארץ ישראל על ידי שפכשו המצרים של סיחון ועוג וגם זה בגדל עצם כחו של משה.

ועל כן קורין פרשת דברים תמיד, בשפת חזון סמוך לתשעה באב - כי כל פרשת דברים מדבר, מה שגרמו בעוונותיהם לסבב גבולי ארץ ישראל, ולא יכלו לכנס בדרך הישר דרך ארץ אדום לכבש ארץ ישראל.

וכל זה - מחמת שבעוונותיהם נתנו כח לעקר המצרים של ארץ ישראל, שהוא אדום ועמון ומואב, ולא יכלו לכבש אלו המצרים, רק הצרכו לסבב הרבה, עד שבאו ממזרח לארץ סיחון, ושם כבשו המצר בגדל כחו של משה.

עין בפרשת דברים שכל הפרשה מדבר מזה, כי מתחיל (דברים א, ב): "אחד עשר יום נחרב דרך הר שעיר" וכו', ומדבר מענין זה שסבבו גבולי ארץ ישראל, על ידי שחטאו במרגלים ואמרו "נתנה ראש" וכו', ומדבר מזה בכל הסדר, כל מה שעבר בזה, עד שבאו לארץ סיחון ועוג וכבשום.

וכל זה גרם חרבן בית המקדש! - כי אם לא היו חוטאים, והיו פובשים המצר של אדום ועמון ומואב - לא היה נחרב הבית המקדש! - על כן קורין פרשה זאת בשפת חזון סמוך לתשעה באב - כי עקר החרבן היה, על ידי שלא כבשו ולא

הכניעו אלו המצרים, בבחינת (איכה א, ג): "כל רדפיה השיגוה בין המצרים", כנ"ל.

ועל כן נסתלקו משה ואהרן על גבולי ארץ ישראל - כי מחמת עוונות ישראל, לא יכלו לגמר בחייהם לכבש אלו המצרים. אבל "גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם" (חליו ז), וסוף כל סוף יכבשו כל אלו המצרים, על ידי שהם נגנזו שם.

ועל כן דקדקה התורה ובארה במיתת משה ואהרן - שהיו בגבול ארץ אדום ובארץ מואב, כמו שכתוב במיתת אהרן (במדבר כ, כג): "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בחרו החר על גבול ארץ אדום וכו', יאסף אהרן וכו'. וכן במשה כתיב (דברים לד, ו): "ויקבר אתו בגיא בארץ מואב".

כי עקר גניזתם שם היה, מחמת שהם מצרי הקדשה, כי עומדים על גבול ארץ ישראל, שזה עקר המלחמה, לכבש המצרים הקשים כנ"ל - על כן נסתלקו משה ואהרן ונקברו שם - כדי שבגדל כחם יכבשו גם מצרים אלו, שעל ידי זה נזכה לכנס לארץ ישראל, ולכבשה לנו לעולם, במהרה בימינו, אמן.

ואז יתקיים (זכריה יד, ד): ועמדו רגליו ביזם ההוא וכו'. ואז נכבש תחת רגלינו את "עשו הוא אדום" (בראשית לו, א-ח), שהוא עקר המצר של הקדשה שנאמר עליו (דברים ב, ה): "כי לא אתן לך מארצו ירשה עד מדרך פה רגל", ודרשו רז"ל (רש"י שם; תנחומא ישן): "עד יום דריסת הרגל שיתקיים ועמדו רגליו" וכו' (זכריה יד, ד).

הינו: עד שיתקנו הרגליו, על ידי שימשיכו הארת הצדיק יסוד

עוֹלָם, הָאֶרֶת הָרְאש־בַּיִת, עַד הָרְגֵלֶיךָ וְכוּ'.
- [ועי' שם עוד בפנים השיך לזה לענין 'תשעה-ב'בא'].

"רַב לָכֶם סֵב אֶת הָהָר הַזֶּה פָּנּוּ לָכֶם צַפְנָה"
(דברים ב, ג)

יז.

(לקוטי מוהר"ן התורה "רב לכם" - בהוספות
מכתב-יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

ה'גְּדֻלוֹת' מִפִּיל הָאָדָם וּמִשְׁפִּילוֹ
בְּנִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. כִּי אִם
הוּא דְבוּק בַּהֲשֵׁם-יִתְבָּרַךְ וּבְאֱמוּנָתוֹ, אִזִּי
אֵינּוּ יֹכֵל לְשַׁלֹּט עָלָיו שׁוֹם דִּין, וְלֹא יִהְיֶה
לוֹ שׁוֹם נְפִילָה. כִּי מִי יֹכֵל לִיַּעַב בּוֹ בְּאֲשֶׁר
הוּא קְרוֹב אֶל הַמֶּלֶךְ, וּבְאִיזָה מְקוֹם "אֲשֶׁר
הוּא חוֹנֵה, שֶׁם הָרַ אֱלֹקִים" (שמות יח, ה),
וּמִשְׁשַׁלֵּת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עָלָיו.

אָבֵל אִם נוֹפֵל מ'אֱמוּנָה' - הֵינּוּ שֶׁנֶּפֶל
בְּגְדֻלוֹת, וְאִזִּי מִבְּדֵל מִהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, וְאִזִּי כָּל הַדֵּינִין שׁוֹרֵינן עָלָיו.

וְאִיתָא בְּזִהְרֵי-הַקְּדוֹשׁ: "כִּד בְּרִנְשׁ נְפִיל
מ'אֱמוּנָה, כְּדִין כָּל דֵּינִין מִתְּנוּצְצִין
וּמִתְלַהֲטִין בֵּיהּ". כִּי הֵם תְּמִיד מְצַפִּים מִתִּי
יִפֹּל מ'אֱמוּנָה, כִּי אִזִּי בָּא לִידֵי כְּפִירָה.

וּכְבָּר נֹדַע: שֶׁ'הָהָר' נִקְרָא 'אֱמוּנָה'. כִּי
'הָהָר' נִקְרָא 'ירוּשָׁלַיִם', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(דברים ג, כה): "הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן",
וּפִרְשׁ רַש"י: "הָהָר הַטּוֹב, זֶה יְרוּשָׁלַיִם".
ו'ירוּשָׁלַיִם' נִקְרָא 'אֱמוּנָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(ישעיה א, כא-כו): "קָרִיָה נְאֻמָּה".

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנֶּפֶל מ'אֱמוּנָה' הַנִּקְרָא
'ירוּשָׁלַיִם', וּבָא לִידֵי 'כְּפִירָה' -
זֶה נִקְרָא 'מַחְרִיבֵי-ירוּשָׁלַיִם', וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב

(ירמיה ה, א): "שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם
וּבִקְשׁוּ אִישׁ אֱמוּנָה". אִם-כֵּן כְּשֶׁנֶּפֶל
מִה'אֱמוּנָה, נִקְרָא 'מַחְרִיבֵי-ירוּשָׁלַיִם', מִחֲמַת
הַפְּרָדָתוֹ מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, וּבָאִים יִשְׂרָאֵל
בְּגִלוֹת וְכוּ'.

כִּי הָאֱמוּנָה הָאֱמֵתִי, אִם הוּא בְּאֵמֶת, אֵינּוּ
יֹכֵל לְפֹל מִה'אֱמוּנָה, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא
לְמַטָּה, וּכְשֶׁהִיא בְּשִׁלְמוֹתָהּ, אִזִּי נִשְׁפָּעִים
מִמֶּנָּה כָּל הַהֲשַׁפְּעוֹת וְהַפְּרָכוֹת, וְכָל הַדֵּינִין
מִתְּבַטְּלִין. - אָבֵל כְּשֶׁנֶּפֶל מִה'אֱמוּנָה, וּבָא
לִידֵי 'כְּפִירָה', נִקְרָא 'מַחְרִיבֵי-ירוּשָׁלַיִם', וְכָל
הַדֵּינִין שׁוֹרֵינן עָלָיו.

וּבְמָה יֹכֵל לְתַקֵּן זֹאת? - עַל-יְדֵי 'בִּינָה',
דְּהֵינּוּ 'הַתְּבוּנָנוֹת' בְּגְדֻלוֹת הַבוּרָא
יִתְבָּרַךְ, בְּהִיוֹתוֹ מִתְּבוּנָן בְּבִקְרָה, שֶׁהַחֲזִיר לוֹ
בְּמִדַּת טוֹבוֹ, אֶת נִשְׁמָתוֹ הַנִּמְסָרֶת תְּמִיד בְּכָל
יוֹם, אִזִּי נוֹפֵל עָלָיו הִירָאָה וּפְחָד מִשְׁמוֹ
הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, וְאִזִּי נִתְרַחֲבָה וְנִתְרַבְּהָ
הָאֱמוּנָה.

וְאִזִּי אֵינּוּ יֹכֵל לְפֹל וְלָבֵא לִידֵי 'גְּדֻלוֹת', כִּי
אִזִּי נִתְרַבְּהָ וְנִתְרַחֲבָה ה'אֱמוּנָה
הַקְּדוֹשָׁה' הַנִּקְרָא 'ירוּשָׁלַיִם'. וְאִזִּי עַל-יְדֵי
ה'הַתְּבוּנָנוֹת' הַזֶּה, נַעֲשֶׂה מ'מַחְרִיבֵי-
ירוּשָׁלַיִם', 'בְּנִי-ירוּשָׁלַיִם'.

וְזֹאת הַבְּחִינָה נִקְרָא 'עוֹלָם-הַבָּא', כִּי
'לְעֵת־לְבָא' אִזִּי יִהְיֶה דַעָה שְׁלֵמָה.
ו'עוֹלָם-הַבָּא' נִקְרָא 'שְׁבֵת'. וְגַם ב'שְׁבֵת'
נִפְתַּחֲחִין 'שְׁעָרֵי בִּינָה' - לְהַתְּבוּנָן הָאָדָם
בְּעֲצָמוֹ הֵיכָן הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הוּא עוֹמֵד.

כִּי בַחֹל - מִשְׁקַע בְּטְרָדוֹת, וְאֵינּוּ יֹכֵל
לְהַתְּבוּנָן הֵיטֵב הַדָּק. אָבֵל אִם יֵשׁ לוֹ
בְּחִינַת 'שְׁבֵת', בְּחִינַת 'הַתְּבוּנָנוֹת', שֶׁיִּתְּבוּנָן
בְּעֲצָמוֹ הֵיכָן הוּא עוֹמֵד - אִזִּי אֵינּוּ נוֹפֵל
בְּגְדֻלוֹת.

"לא חסרת דבר" (דברים ב, ז)

יח.

(לקוטי-הלכות, העושה שליח לגבות חובו ג, ו)

ראו אז כל ישראל, גדל כחו של משה -
שכל הרוחניים של כל הדברים
שבעולם אצלו. וכן ראו בכל הנפלאות
שעשה להם במדבר, שהספיק להם כל
צרכם אכילה ושתיה ומלבושים, שהם באר
וענן ומן וכו', שמזה ראו: שהצדיק שהוא
משה, משלים להם כל החסרונות, כמו
שכתוב (דברים ב, ז): "לא חסרת דבר".

וזה (דברים ב, ג): "רב לכם סב את החר".
דהינו הגדלות שבעם הסובב את
ה'אמונה' הנקרא 'הר' פנ"ל. ובשכיל זה
שורין דיגין עליכם.

ומה תקנתו (שם): "פנו לכם צפנה" - הינו
שתפנו לכם אל 'לבבכם', בחינת
'צפונה', דבר ה'צפון', בחינת 'שבת', בחינת
'עולם-הפא', דהינו 'התבוננות'. ואז יהיה
נקרא 'בנין-ירושלים', אמן ואמן.

הפטרות שבת חזון

וּבְשִׁמְחֶלֶק אֶת הַד' לְעֶצְמוֹ, וּמִמְשִׁיךְ
לְעֶצְמוֹ חַיִּית מִמְּנָה, אֲזִי
נַעֲשִׂית לוֹ 'שְׁלֹא בְּסִדְר'. 'דְּוִי' - מִיִּי"ד'
נַעֲשֶׂה 'דְּוִי'. וְזֶה (ישעיה א, ה): "וְכָל לִבָּב
דְּוִי".

כִּי בְּשִׂהוּלָךְ לְאָדָם 'שְׁלֹא בְּסִדְר', זֶה לוֹ
'מַחֲלַת לִב', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (משלי יג, יב):
"תוֹחֲלַת מִמְּשִׁכָּה וְכוּ'. וּכְשֶׁרוּאָה אָדָם
בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּלָךְ לוֹ 'שְׁלֹא בְּסִדְר', יַעֲשֶׂה
תְּשׁוּבָה וַיִּשְׁפִּיל עֶצְמוֹ וְכוּ'.

"חזון ישעיהו" (ישעיה א, א)

א.

(לקוטי מוהר"ן ח"א ג)

לְכַךְ נִקְרָא הַמְּנַגֵּן: 'חֲזוֹן, מִלְּשׁוֹן "חֲזוֹן"
- הֵינּוּ: לְשׁוֹן 'נְבוּאָה' - כִּי לֹא־קָח
הַנְּגִינָה מֵאַתֵּר דְּנְבִיאִים יִנְקִין.

"נזרו אחור" (ישעיה א, ד)

ב.

(לקוטי מוהר"ן ח"א קח)

כָּל הַנְּפִילוֹת בְּאִין מַחֲמַת 'קְלִקוּל
הָאִמוּנָה, וּכְשֶׁנִּתְקַלְקַל הָאִמוּנָה,
נִמְצָא מַחֲזִיר פְּנֵיו מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (ישעיה א, ד): "נִזְרוּ אַחֲוֹר". וְהַשֵּׁם־
יִתְבָּרֵךְ גַּם־כֵּן מִסְתִּיר פְּנֵיו מִמְּנֹה, נִמְצָא הוּא
'אַחֲוֹר בְּאַחֲוֹר'. וְצָרִיךְ לְהִבְיָא עַל זֶה עוֹלָה
וְכוּ'.

"וכל לבב דְּוִי" (ישעיה א, ה)

ג.

(לקוטי מוהר"ן ח"ב פב)

בְּחִינַת 'בְּסִדְר' נִקְרָא 'יוד'. שְׁמִלְכוּת'
הַנִּקְרָא 'דָּל"ת', לִית לָהּ מַגְרָמָה
כְּלוּם, וְהַקְדוּשֵׁי־בְרוּךְ־הוּא מִמְּשִׁיךְ לָהּ חַיִּית
ה'חֲכֵמָה', הַנִּקְרָא 'יוד'. וְזֶה: 'יוד ו'ו' דָּל"ת.

"חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי" (ישעיה א, יד)

ד.

(חיי מוהר"ן פד)

קִדְּם 'רֵאשִׁי־הַשָּׁנָה' תַּקֵּם־ט, הִבִּיא לוֹ
הַשׁוֹחֵט מִטְּעַפְלִיק 'כֶּסֶא נִפְלְאָה'.
וְסִמּוּךְ לְזֶה סֵפֶר: שָׂרָאָה בְּמִרְאָה אוֹ בְּחִלּוּם:
שֶׁהִבִּיאוּ לוֹ 'כֶּסֶא' וְכוּ', וְשִׁמְעֵתִי שֶׁהוּלָךְ וּבָא
'רֵאשִׁי־הַשָּׁנָה' וְכוּ'.

וּבֵאתִי לְהַכְּסֹא, וְרֵאשִׁיתִי שָׁם 'רֵאשִׁי־
הַשָּׁנָה', 'רֵאשִׁי־הַשָּׁנָה' מִמֶּש. וְכֵן
'יוֹם־כְּפוּר', יוֹם־כְּפוּר מִמֶּש. וְכֵן 'סְבוּת',
'סְבוּת' מִמֶּש.

גַּם שִׁמְעֵתִי: שֶׁהִיוּ צוּעֵקִים: "חֲדָשִׁיכֶם
וּמוֹעֲדֵיכֶם שֶׁנִּאָּה נִפְשִׁי" (ישעיה א, יד),
מֵה לְכֶם לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, 'רֵאשִׁי־הַשָּׁנָה'
בְּעֶצְמוֹ יִשְׁפֹּט, וְכוּ'.

"יְדִיכֶם דָּמִים מְלֹאוּ" (ישעיה א, טו)

ה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כב, ב)

מ"חותם" נעשה "גדת", בבחינת (ישעיה א, טו): "יְדִיכֶם דָּמִים מְלֹאוּ", כי י"ד במלואו (כֶּזֶה: יו"ד דל"ת), הוא מספר גד"ת, הינו: "עבודת-אלילים שמשמאה כנדה" (שבת פב.).

"אם יאדימו כתולע כצמר יהיו" (ישעיה א, יח)

ז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כט, ה)

ה"לשון של זהורית" (שבת פ"ט מ"ג; יומא פ"ד מ"ב) - מלבין עוונותיהן והדמים של שס"ה גידין, בבחינת (ישעיה א, יח): "אם יאדימו כתולע, כצמר יהיו".

"קרִיה נאמנה מלאתי משפט" (ישעיה א, כא)

ח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נט, ב)

וְזָהוּ בַחֲנִינָת (ישעיה א, כא): "קרִיה נאמנה מלאתי משפט". "קרִיה" - זה בבחינת ירושלים עיר-הקדש, שמלביש את ה'משפט'.

"למדו היטב, דרשו משפט, אשרו חמוץ" (ישעיה א, יז)

ו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א סט)

דע: שהגזל את חברו ממון, בזה הוא גזל ממונו בנים וכו'.

וְזָה שְׁכַתוֹב (ישעיה א, יז): "למדו היטב, דרשו משפט, אשרו חמוץ" - שהפסוק מזהיר לעשות משפט ולחזק את הנגזל, להציל עשוק מיד עושקו, כדי להציל נפש בָּנוּי וּבְנוֹתָיו.

וְזָה: "למדו היטב" וכו', - שמה שתעשו משפט, ותצילו גזול מיד גוזלו, על-ידי-זה תעשו טובה להבנים, שהם בבחינת "למודי ה'", כמה שכתוב (שם נד, יג): "וְכָל בְּנוֹי לְמוֹדֵי ה'".

וְזָה: "למדו היטב" - שההטבה תהיה להבנים, שהם בבחינת 'למודי השם'.

"צדק ילין בה" (ישעיה א, כא)

ט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ז, יא)

"צדק ילין בה" (ישעיה א, כא). ופרש רש"י: "תמיד של שחר היה מכפר על עברות של לילה, ותמיד של בין-הערבים היה מכפר על עברות של יום".

כי ישראל עם קדוש, לפי גדל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לשא עליהם המשא של עוון אפלו יום אחד, על-פני אנו צדיקין את ה'בית-המקדש' שיכפר עלינו בכל-יום. ומעת אשר הרב בית-מקדשנו, אין אנו יכולים לנקות עצמנו מן העוונות, כי אין מי שיכפר בעדנו.

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים, סְבָאךְ מְהוּל בְּמִים"

(ישעיה א, כב)

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים" - שִׁהוּ עוֹשִׂין מַעוֹת נְחֻשֶׁת, וּמְצַפִּין אוֹתָן בְּכֶסֶף, לְהוֹנוֹת בָּהֶם. "סְבָאךְ מְהוּל בְּמִים" - מְשַׁקִּים שְׁלֹכֶם מִעֲרָבִים בְּמִים, בְּדֹאֵיתָא ב'פְּסִיקוּתָא'. (רש"י)

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים סְבָאךְ מְהוּל בְּמִים". בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְשַׁתְּמְשִׁין בְּמִטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף, וְכִיּוֹן שָׂרְבוּ הַרְמִיין [הַרְמַאין]. הִתְחִילוּ שִׁהוּ מְשַׁתְּמְשִׁין בְּמִטְבְּעוֹת שֶׁל נְחֻשֶׁת מִחִפּוּס כֶּסֶף. וְהָיָה חֵד מִנְהוֹן אֲזִיל לְגַבֵּי צוּרְפָא [צוּרְפָא כֶּסֶף], וְהָיָה שָׁמַע קָלִיָּה [הַצּוּרְפָא שָׁמַע קוֹלוֹ שְׁמַגִּיעַ], אָמַר לְבַר בֵּיתֵיהָ [אָמַר הַצּוּרְפָא לְבְנֵי-בֵיתוֹ]: אִיזִיל אֲנַחֵשׁ לִיָּה [אֲתֵן לוֹ מַעוֹת שֶׁל נְחֻשֶׁת מְצַפִּין כֶּסֶף]. אוּף אִיהוּ הָיָה אֲזִיל לְמַזְבֵּן חֵד קוֹסִיט דְחִמְר מִן גּוֹ קְפִילָא [גַּם הַצּוּרְפָא בְּעַצְמוֹ הִלֵּךְ לַקְנוֹת נוֹד יַיִן מִמְקוֹם שְׁמוּכָרִים שָׁם יַיִן], וְשָׁמַע קָלִיָּה [הַמּוֹכֵר שָׁמַע קוֹלוֹ שְׁמַגִּיעַ], אָמַר לְבַר בֵּיתֵיהָ [הַמּוֹכֵר אָמַר לְבְנֵי-בֵיתוֹ]: הַמְהִיל לִיָּה [מְזוּג וְעָרַב לִיָּה אֶת הַיַּיִן בְּמִים]. הֵדָא הוּא דְכַתִּיב: "כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים" - לְמָה? - "סְבָאךְ מְהוּל בְּמִים". (פְּסִיקוּתָא דְרַב פְּהֵנָא טו, ח - מוּבָא גַם בְּיַלְקוּט' פֶּאן)

י

(חיי-מוהר"ן תנח)

שְׁמַעְתִּי דְבַרֵּי צַחוֹת' בְּשֵׁם רַבְּנוּ ז"ל, שְׁאָמַר: "מִיּוֹם שֶׁכָּבַשׁ הַקִּי"ר הַקִּיִּסְרִי (הַקִּיִּסְרִי יְרוּסִי-הוּדוּ) מְרוֹסְיָא אֶת הַמְדִינָה - נַעֲשֶׂה הַמַּעוֹת' וְהַכֶּסֶף' סִיג', וְהַמְשַׁקָּה' פְּאֲנָשׁ' [מִי-פְרוֹת אוֹ דְבַשׁ מְעַרְב בְּמִים]. "כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים, סְבָאךְ מְהוּל בְּמִים" (ישעיה א, כב), וְהִבּוּ.

[ב'סְפָרֵי-הַמִּדּוֹת', גִּנְבָה וְגִזְלָה י: "מִי שֶׁמְעַרְב מְשַׁקִּיו בְּמִים, גִּנְבִים בָּאִים עִלּוֹ" (בְּמַרְאֵי-מְקוֹמוֹת שֶׁל הַרְבַּ מְטַשְׁעֵהֲרִין ז"ל: "סְבָאךְ מְהוּל בְּמִים וְגו' וְחִבְרֵי גִנְבִים וְגו'". ישעיה א, כב-כג), וּב'מְמוֹן' סז: "מְזוּנוֹת שֶׁל אָדָם נִתְמַעֵט, כְּשֶׁמְעַרְב מִים בְּמְשַׁקִּיו". (בְּמַרְאֵי-מְקוֹמוֹת הַנ"ל: "סְבָאךְ מְהוּל בְּמִים". ישעיה א, כב - וְעִזְרוּשׁ בָּאוֹת סוֹ הַקֶּדֶם וּבְמַרְאֵי-מְקוֹמוֹת הַנ"ל)].

"עִיר הַצֶּדֶק קָרְיָה נְאֻמָּנָה"

(ישעיה א, כו)

יא

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כב, ח-יבסוף)

עַל-יְדֵי שְׁמִשְׁמֵשׁ הַגּוֹף לְהַנְשָׂמָה בַּעֲשִׂית מַצּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, נַעֲשֶׂה הַגּוֹף בְּחֵינַת 'בָּשָׂר' לְהַנְשָׂמָה.

וְאָז: "וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתְּךָ" (ישעיה מא, כז), מ'בָּשָׂר הַנְּמוֹל' נְשָׁלֶם 'ירוּשָׁלַם', שֶׁהִיא "קָרְיָה נְאֻמָּנָה" (שם א, כו) - הֵינּוּ: שְׂזוֹכִין לְבוֹא ל'אֻמוֹנָה', שֶׁהִיא 'כְּלָלִיּוֹת הַקְּדוּשָׁה' שְׁמִקְבָּלִין מְצַדִּיקֵי-הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים - שְׂאִי-אֶפְשָׁר לְהַתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, כִּי-אִם עַל-יְדֵי 'עֲזוֹת-דְּקָדְשָׁה', שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין 'עֲזוֹת דְּסִטְרָא-אַחְרָא', 'עֲזוֹת הַגּוֹף' - וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין ל'אֻמוֹנָה שְׁלֵמָה', בְּחֵינַת: "ירוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה".

וְעַקֵּר בְּנֵין הָאֻמוֹנָה, בְּחֵינַת "ירוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה", זוֹכִין עַל-יְדֵי אֶתְפָּלָה, שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'ירָאָה', בְּחֵינַת מְאָמַר הַשָּׁלֵם.

וְעַל-כֵּן נִקְרָאת ה'אֻמוֹנָה', 'ירוּשָׁלַם', שֶׁהוּא 'ירָאָה שָׁלֵם' - כִּי עַקֵּר בְּנֵינָה, עַל-יְדֵי בְּחֵינַת 'ירָאָה', בְּחֵינַת מְאָמַר הַשָּׁלֵם.

וְזֶה פִּירוּשׁ (בְּבֵא-קָמָא נט. נט:): "אֲלַעְזָר זַעִירָא הָוָה סִיָּם מְסָאנָא אַכְמָא. אָמְרוּ לָהּ: מָה עֲבַדְתָּ. אָמַר: קָא מְתַאבְּלִינָא עַל יְרוּשָׁלַם" - כִּי הָיָה מְתַאבְּל עַל "ירוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה", הֵינּוּ: עַל 'קְלָקוּל-הָאֻמוֹנָה'.

וְעַל-כֵּן: "סִיָּם מְסָאנָא אַכְמָא" - לְהוֹרוֹת: שְׁנַתְקַלְקַל 'חוֹתָם הַרְגְּלִין, וְנַעֲשֶׂה מ'חוֹתָם', דָּם "גְּדַת". וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי 'קְלָקוּל-הָאֻמוֹנָה', 'קְלָקוּל חוֹתָם הַיְדִין' -

שְׁעַל־יְדֵי־יָזָה נִתְקַלְקַל מִמִּילָא חוֹתָם
הַרְגְּלִין, כִּי עֵקֶר הוּא ה'אֲמוּנָה'.

"אָמְרוּ לָהּ: מִי חָשִׁיב אֶת לְאֹתָאבוּלֵי וְכוּ"?
- הִינּוּ: שְׁחֻשְׁדוּהוּ שְׁיִישׁ לוֹ גְּדֻלוֹת,
וְעַל־כֵּן עַל־יָדָךְ נִתְקַלְקְלוּ הַרְגְּלִין וְכוּ'.

יב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לה, ה-ז)

עֵקֶר הַמַּחִין שְׁמֻקְבְּלִין עַל־יְדֵי ה'אֲמוּנָה/
אִין מְקַבְּלִין אֶלָּא מ'אֹרֶה־הַפְּנִים', דְּרַךְ
ה'אֲמוּנָה', הַנְּקֵרָא ת'מְלָכוֹת', בְּחִינַת
'יְרוּשָׁלַיִם', כְּמוֹ שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית יד, יח):
"וּמְלָכֵי צָדֵק מְלֹךְ שָׁלֵם", וְתַרְגּוּמוֹ: "מְלָכָא
דִּירוּשָׁלַיִם". וְהִיא בְּחִינַת 'אֲמוּנָה', כְּמוֹ
שְׁכַתוּב (ישעיה א, כו): "עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה
נְאֻמָּנָה". וְהִיא בְּחִינַת 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא' וְכוּ'.

וּכְשֶׁאֲדָם מְכַנִּים שְׂכָלוֹ, נִשְׁמַתוּ, בְּתוֹךְ
ה'אֲמוּנָה, הִינּוּ 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא',
הִינּוּ 'מְשֻׁאֲזוּמָתָן' - אַזִּי צָרִיךְ לְשַׁמֵּר
ה'אֲמוּנָה', שְׁלֵא יִינְקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים. כִּי
הִיא שׁוֹכֵנַת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים, בְּחִינַת (יחזקאל ה,
ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שְׁמִתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם
וְסִבִּיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת". ו'יְרוּשָׁלַיִם' הוּא בְּחִינַת
'אֲמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "קִרְיָה נְאֻמָּנָה",
וְהוּא 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא' וְכוּ'.

יג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א רפ)

עֵקֶר בְּרוּר הַנִּיצוּצוֹת מִן הַקְּלָפוֹת, הוּא
עַל־יְדֵי 'אֲמוּנָה'. כִּי דְרַךְ ה'אֲמוּנָה',
לְשַׁכֵּן תְּמִיד אֶצֶל אֵלּוֹ הַקְּדוּשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת,

בְּבַחִינּוֹת (יחזקאל ה, ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ
הַגּוֹיִם שְׁמִתִּיהָ וְסִבִּיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת".
'יְרוּשָׁלַיִם' הִיא "קִרְיָה נְאֻמָּנָה" (ישעיה א, כא -
כו), בְּחִינּוֹת 'אֲמוּנָה' - הִיא "שׁוֹכֵנַת בְּתוֹךְ
הַגּוֹיִים וְסִבִּיבוֹתֶיהָ" וְכוּ' - כִּי 'הִיא' בִּינֵיהֶם
תְּמִיד כְּנֹל.

וְעַל־כֵּן אֵלּוֹ הַנִּיצוּצוֹת שְׁנַפְּלוּ - הֵם
נִדְבָקִים וְנִתְאַחֲזִין 'סִבִּיבוֹת
ה'אֲמוּנָה', וְהִיא מַעֲלָה אוֹתָם מִשָּׁם. וְעַל־כֵּן
צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת 'מְשֻׁאֲזוּמָתָן בְּאֲמוּנָה', שְׁעַל־
יְדֵי ה'אֲמוּנָה', מַעֲלִין הַנִּיצוּצוֹת 'כְּנֹל' -
שְׁזָה עֵקֶר בְּחִינּוֹת 'מְשֻׁאֲזוּמָתָן', לְהַעֲלוֹת
הַנִּיצוּצוֹת'.

יד.

(לקוטי-מוהר"ן, הַתּוֹרָה 'רַב לָכֵם' - בְּהוֹסְפוֹת
מִכְּתַב־יָד רַבְּנוֹ ז"ל, הַנִּדְפָּס בְּסוֹף הַסֵּפֶר)

'יְרוּשָׁלַיִם' נִקְרָא 'אֲמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתוּב
(ישעיה א, כא-כו): "קִרְיָה
נְאֻמָּנָה".

"צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" (ישעיה א, כד)

טו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ב, ה)

לְעֵתִיד שְׁיִתְקַן בְּחִינַת 'מִשְׁפָּט', כְּמוֹ
שְׁכַתוּב (ישעיה א, כד): "צִיּוֹן
בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" - אַזִּי יִתְעַבֵּר "עֲנַנִּין דְּמַכְסִין
עַל עֵינָא" (זִהַר פְּנִיחַס רַנְב:), כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שָׁם נב,
ח): "כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן".

מגלת איכה

”בכו תבכה בלילה” (איכה א. ב)

”שתי בכיות הללו למה וכו’, אותו הלילה, ליל תשעה באב היה, אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל: אתם בכיתם בכיה של חנם, ואני אקבע לכם בכיה לדורות, וכו’.” (סנהדרין מד:)

א.

(לקוטי מוהר”ן ח”ב ז, יא)

על-ידי חטא המרגלים, גרמו הרבן בית-המקדש, כמו שאמרו רז”ל

(תענית כט. סוטה לה. סנהדרין קד: במדבר רב טז, כ; תנחומא שלח יב): **”אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות.”** כי אותו הלילה, ליל תשעה באב היה, שבו נחרב הבית-המקדש, ומשה רבנו בקש על זה: **”סלח נא”** (במדבר יד, ט), כי בזה החטא והפגם, תלויים כל העונות, כי על-ידיה הפגם, נחרב הבית-המקדש.

”דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד” (איכה א. ד)

ב.

(לקוטי מוהר”ן ח”א לא, ד)

היסורים שיש לאדם בדרכים, היא בסבת גלגלי הרקיע, כי אין לה דבר מלמטה, שאין לו בוכב מלמעלה” (בראשית רבה י, ו). יש בוכבים שמגדלים מיני עשבים במקומות שמאירים, ויש שהם מחיבים שיהא דרך בני-אדם במקומות שמאירים, ויש שמחיבים שיהיה מדבר, ויש שהם

מחיבים שיהא ישוב. ולפי ההתנוצצות הוכבים על המקום, כן המקום מתנהג.

וזוהו בחינות (איכה א. ד): **”דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד.”** מועד – זה בחינות גלגלי הרקיע, שעל-ידם נחשב הזמן.

וזוהו (משלי ד, יט): **”דרך רשעים פאפלה”** – שאין בוכבים ומזלות מאירין להם, ועל-ידיה נכשלים. והכל תלוי בבגרות וכו’.

ג.

(תני מוהר”ן שטו)

הדרכים מבקשים את תפקידם, כדאיחא במדרש (איכה רבא א, ל) על פסוק **”דרכי ציון אבלות”** (איכה א. ד): **”שהם מתאבלים על שפסקו עולי-רגלים שהיו עוברים עליהם.”**

וכן אלו בני-אדם שהם נוסעים והולכים להצדיק-האמת, כשחסו-שלום נפסק אחד מהם ונמנע מלנסע, אזי גם הדרכים מתאבלים ומבקשים את תפקידם, כי הדרכים תאבים שיסע עוד אחד עליהם להצדיק-האמת.

ד.

(ספורי מעשיות, מעשהו ממלך ענו, בסוף)

”דרכי ציון אבלות” (איכה א. ד). **”ציון היא בחינת הציונים של כל המדינות, שכלם נתועדים לשם, כמו שכתוב (יחזקאל לט, טו): ”וראה אדם ובנה אצלו ציון.”**

וְזָהוּ (ישעיה לג, ט): "חֲזָה צִיּוֹן קְרִית מוֹעֲדֵנוּ", ראשי תיבות: 'מצח"ק' - ששם היו נתועדים כל ה'ציונים'. ומי שהיה צריך לידע אם לעשות הדבר או המשא- ומתן, היה יודע שם. יהי רצון שיבנה במהרה בימינו אמן.

"וְתָרַד פְּלָאִים" (איכה א, ט)

ה.

(שיחות הר"ן ד)

דע: שמיום שחרב בית המקדש, נפל העשירות בעמקי הקלפות, בבחינת: "וְתָרַד פְּלָאִים" (איכה א, ט) - 'פלאי"ם', אותיות 'אלפי"ם'. הינו: שה'אלפים' של עשירות, ירד 'פלאים', דהינו ירידה גדולה ונפלאה. על-כן בהכרח שיהיה לו חס- ושלוש ירידה גדולה מאד קדם שבא לעשירות, דהינו 'אלפים מזמנים'.

"מְמָרוֹם שָׁלַח אֵשׁ בְּעֶצְמוֹתַי וַיְרַדְנָה" (איכה א, יג)

ו.

(לקוטי מוהר"ן ח"ב סז)

"יש 'מאורי-אור' ו'מאורי-אש'" (זהר בראשית כא, ויקהל רח.) - והם "זה לעמת זה" (קהלת ז, יד), שכשיש כח ל'מאורי-אור', אזי נכנעין 'מאורי-אש'. וכן להפך: שכשינכנעין ונסתלקין 'מאורי-אור' חס- ושלוש, אזי מתגברין 'מאורי-אש'.

וְזָה בְּחִינַת הַרְבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ - בְּחִינַת (איכה א, יג): "מְמָרוֹם שָׁלַח אֵשׁ

בְּעֶצְמוֹתַי" - כִּי נִתְגַּבְּרוּ 'מְאוּרֵי־אֵשׁ', עַל־יְדֵי שְׁנִסְתַּלְקוּ 'מְאוּרֵי־אֹר', בְּבַחֲיִנַת: "רַחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ" (ירמיה לא, יד). כִּי הַבְּכִיָּה שֶׁהַשְּׂכִינָה בּוֹכָה וּמְיַלְלֶת כְּבִיכּוֹל עַל יִשְׂרָאֵל, הוּא בְּחִינַת הַסְתַּלְקוֹת 'מְאוּרֵי־אֹר', וְאִזִּי מִתְגַּבְּרִין חֲסִי־וְשָׁלוֹם 'מְאוּרֵי־אֵשׁ', בְּחִינַת: "מְמָרוֹם שָׁלַח אֵשׁ".

"קוֹל נִתְּנוּ בְּבֵית ה' כְּיוֹם מוֹעֵד" (איכה ב, ז)

"כִּקְוֹל עֵמָא דְמַצְלִין בְּחֻגָא דְפִסְחָא" (תרגום)

ז.

(לקוטי מוהר"ן ח"א רא)

מְרַמֵּז ב'תרגום איכה': "שִׁבְפִּסַּח צוֹעֲקִין בְּהַתְּפִלָּה" - עַל פְּסוּק (איכה ב, ז): "קוֹל נִתְּנוּ בְּבֵית ה' כְּיוֹם מוֹעֵד" - בְּתַרְגוּם: "כִּקְוֹל עֵמָא דְמַצְלִין בְּחֻגָא דְפִסְחָא".

"טְבַעוּ בְּאֶרֶץ שְׁעָרֶיהָ" (איכה ב, ט)

ח.

(לקוטי מוהר"ן ח"א רפו)

יֵשׁ 'גְּוַעֲדוֹ', וְהֵם שְׁנֵי בְּחִינּוֹת: גַּו, וְעֵדוֹ. בְּחִינַת: 'חֲכָמָה עֲלָאָה', וְחֲכָמָה תַּתָּאָה. כִּי עֵקֶר תַּעֲנוּג גְּוַעֲדוֹ - הוּא הַשְּׁגַת חֲכָמַת אֱלֻקוֹת, הֵינּוּ: 'חֲכָמָה־עֲלָאָה', וְחֲכָמָה־תַּתָּאָה.

אֲךָ לְזָבוֹת לָזָה - אִי־אֶפְשֶׁר כִּי־אִם עַל־יְדֵי ה'שְׁעָרִים', בְּחִינַת 'שְׁעָרֵי גְּוַעֲדוֹ'. אֲךָ אִלּוּ ה'שְׁעָרִים' גְּנוּזִים וְטְמוּנִים בְּאֶרֶץ, בְּחִינַת (איכה ב, ט): "טְבַעוּ בְּאֶרֶץ שְׁעָרֶיהָ". וְצָרִיכִים לָזָה 'בְּעַל־הַבַּיִת' מוֹשֵׁל בְּאֶרֶץ, שִׁיכּוֹל

לְהוֹצִיא וּלְהַקִּים וּלְהַעֲמִיד הַשְּׁעָרִים שְׁנִטְבְּעוּ בְּאָרֶץ.

וְעַל-יְדֵי 'לְמוֹד פּוֹסְקִים' - זוֹכִין לְהִיּוֹת מְלֶכֶד וּמוֹשֵׁל בְּאָרֶץ, וְאִזּוּ יוֹכֵלִין לְהַעֲמִיד וּלְהַקִּים הַשְּׁעָרִים שְׁנִטְבְּעוּ בְּאָרֶץ.

וְזָהוּ: "שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ וְכוּ' לְשִׁבְטֶיךָ" (דְּבָרִים טז, יח).

"שִׁבְט", רְאִשֵׁי-תְבוּת: "טְבָעוּ בְּאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ". כִּי עַל-יְדֵי הַ"שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים" הַמְּנַהֲגִים וְהַמוֹשְׁלִים בְּאָרֶץ, עַל-יְדֵי מְשַׁפְּטֵי הַתּוֹרָה, בְּחִינַת 'פּוֹסְקִים' - עַל-יְדֵי זֶה נִתְגַּלֵּין הַשְּׁעָרִים שְׁנִטְבְּעוּ בְּאָרֶץ.

וְזָהוּ: "תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ לְשִׁבְטֶיךָ" - כִּי הַ"שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים" מְקִימִין הַשְּׁעָרִים שְׁנִטְבְּעוּ בְּאָרֶץ, וּמְגַלִּין הַשְּׁעָרִים שְׁנִטְבְּעוּ, בְּחִינַת "טְבָעוּ בְּאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ", עַל-יְדֵי הַמְּשַׁפֵּט שְׁלָהֶם.

כִּי הֵם מְנַהֲגִים בְּבֵיתֶם כְּמוֹ מְנַהֲגֵי הַשָּׂרִים וְהָאֲדוֹנִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי זֶה אֵינָם יוֹכֵלִים לֵאמֹר תּוֹרָה. אֶף-עַל-פִּי שְׁאוּמְרִים קָצַת מִה שֶׁשִּׁיךְ לְהַעוֹלָם, אֶף-עַל-פִּי כֵן תּוֹרָה גְּמוּרָה אֵין יוֹכֵלִין לֵאמֹר וְכוּ'.

וּמֵאַחַר שְׁאֵינָם יוֹדְעִים תּוֹרָה - עַל-יְדֵי זֶה הֵם מְנַהֲגִים עֲצָמָם בְּמְנַהֲגֵי הַשָּׂרִים, כִּי מֵאַחַר שְׁאֵינָם יוֹדְעִים תּוֹרָה, הֵם מְכַרְחִים עַל-כָּל-פְּנֵים לְנַהֵג עֲצָמָם בְּמְנַהֲגִים הַנִּ"ל - כִּי בְּלֹא זֶה, בְּמִה יִהְיֶה נֶפֶר מֵעַלְתֶּם וְחִשְׁבוֹתֶם, מֵאַחַר שְׁאֵינָם בְּנֵי-תּוֹרָה.

וְזָהוּ בְּחִינַת (אֵיכָה ב, ט): "מְלֶכֶה וְשָׂרִיָּה בְּגוֹיִם אֵין תּוֹרָה, גַּם נְבִיאֶיהָ לֹא מְצָאוּ חֲזוֹן מִה".

"עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם בַּעַד אִמְרָתוֹ" (אֵיכָה ב, יז)

י.
(לְקוּוֹטֵי-מוֹהַר"ן ח"א רִיט)

"בַּעַד אִמְרָתוֹ" (אֵיכָה ב, יז), "בַּעַד פּוֹרְפִירָא דִּילָה" [קָרַע מְלֻבוּשׁוֹ] (אֵיכָה-רַבָּה א, א).

כִּי בּוֹדֵאי אֵין הַבֵּית-הַמְּקֻדָּשׁ יוֹכֵל לְסַבֵּל כְּבוֹדוֹ וְנִגְאוֹתוֹ יִתְפַּרֵּד, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב (מְלָכִים-א ח, כז): "הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וְשְׁמַי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלְפוּדָה, אֶף כִּי הַבֵּית הַזֶּה" וְכוּ'. רַק מִחֲמַת 'אַהֲבַת-יִשְׂרָאֵל', צִמְצָם וְהִלְבִּישׁ אֶת גְּאוֹתוֹ, כְּדֵי לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ בְּבֵית-הַמְּקֻדָּשׁ, כְּדֵי לְגַלּוֹת מְלָכוּתוֹ.

אַבֵּל כְּשֶׁחָטְאוּ לְפָנָיו - אֲזִי כְּבִיכּוֹל הִרְאָה וְגָלָה גְּאוֹתוֹ וְגִאוֹנוֹ, וְלֹא רָצָה לְהִלְבִּישׁוֹ וּלְצַמְצָמוֹ עוֹד, וּמִמִּילָא נִחְרַב הַבֵּית-הַמְּקֻדָּשׁ - כִּי מֵאַחַר שֶׁקָּרַע וּבִטֵּל הַצִּמְצוּם וְהִלְבוּשׁ, שׁוּב אֵין הַבֵּית-הַמְּקֻדָּשׁ

"מְלֶכֶה וְשָׂרִיָּה בְּגוֹיִם אֵין תּוֹרָה, גַּם נְבִיאֶיהָ לֹא מְצָאוּ חֲזוֹן מִה" (אֵיכָה ב, ט)

ט.
(חֵי"מ מוֹהַר"ן תְּנֵא)

אָמַר רַבְּנּוּ ז"ל: אֶפְלוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁל עֲכָשׁוּ, גַּם-כֵּן יִקְרִים מְאֹד בְּעֵינֵי הַשָּׁם-יִתְפַּרֵּד. וְאַלְמֵלֵא לֹא הָיָה בָהֶם רַק מִה שֶׁמִּרְחָקִים מְנַהֲגֵי הַקְּלִי-עוֹלָם, הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי וּמְנַהֲגֵי הָעֶכּוֹ"ם וְכוּ' - גַּם-כֵּן דִּים. כִּי כָּל 'מְנַהֲיג', אֵיךְ שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּעִבּוּדָתוֹ, עַל-כָּל-פְּנֵים הוּא רְחוּק מִדַּרְכֵיהֶם וְכוּ', וְכֵן הַמְּקַרְבִּים אֲלֵיהֶם וְכוּ'.

שׁוּב אָמַר רַבְּנּוּ ז"ל: שְׁגַם הַצַּדִּיקִים שֶׁל עֲכָשׁוּ, הֵם בְּבִחִינַת הַתְּעַרְבוּת עִמָּהֶם,

יכול לסבל גאותו וגאוונו, כי "הן השמים
ושמי השמים לא יכלכלוך" כנ"ל.

יא.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ריט)

כְּשֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל הַתּוֹרָה "בַּצַּע אָמַרְתוּ"
(ח"א ריט), אָמַר אֶז דְּבָרֵי צָחוּת'
לְדַרְשָׁן אֶחָד שֶׁיֵּשֵׁב אֶז עַל שְׁלֹחָנוּ: "בַּצַּע
אָמַרְתוּ" (איכה ב, יז) - שֶׁ'אֹמַר' תּוֹרָה בְּשִׁבְלִי
'בַּצַּע' וּמְמוֹן.

יב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב צא)

"בַּצַּע אָמַרְתוּ" (איכה ב, יז), פִּירוּשׁוֹ 'לְבוּשׁ'.

בְּלִילָה - הֵינּוּ: שֶׁתְּהִיָּה 'תְּקוּמָה' לְהַרְנָה,
עַל-יְדֵי הַלִּילָה שֶׁהִיא גְּמָרָא ש"ס'.

"שִׁפְכֵי כַּמִּים לִבְךָ נִכַח פְּנֵי ה'" (איכה ב, יט)

טו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ט, ד)

"כַּמָּה אֲנִי מְרַחֲקִינִי מִמֵּיָא" (בבא-בבא ע"ד):
- מִבְּחִינַת: "שִׁפְכֵי לִבְךָ כַּמִּים נִכַח
פְּנֵי ה'" (איכה ב, יט) - וְהָרָאָה לָנוּ סִמְּן עַל-זֶה,
שֶׁעֲדִין לֹא הִגַּעְנוּ לְמַדְרָגָה זֹאת, שֶׁנִּתְפַּלֵּל
כָּל-כֶּךָ בְּכוֹנָה, עַד שֶׁנִּשְׁפָּךְ לִבְנוּ לְפָנָיו
כַּמִּים.

כָּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים פט, מד): "אֵף תָּשִׁיב צוֹר
חֲרָבוֹ וְלֹא הִקְמוֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה" - כִּי
כָּל הַתְּפִלוֹת, הֵם בְּחִינַת 'חֲרָב' אֲצֵל 'מְשִׁיחַ' -
וְאִם הָיוּ הַתְּפִלוֹת בְּבְחִינַת הַנ"ל, בּוֹדָאִי לֹא
הָיָה "מְשִׁיב צוֹר חֲרָבוֹ" (תְּהִלִּים פט, מד), וְזֶה
סִמְּן: שֶׁעֲדִין לֹא הִגַּעְנוּ לְמַדְרָגַת: "שִׁפְכֵי
לִבְךָ כַּמִּים נִכַח פְּנֵי ה'".

טז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כ, ד)

"שִׁפְכֵי כַּמִּים לִבְךָ נִכַח פְּנֵי ה'" (איכה ב,
יט). "פְּנֵי ה'" - זֶה בְּחִינַת 'בְּאוּרֵי
וְדְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה, כָּמוֹ (ויקרא יט, לב): "וְהִדְרַתְּ
פְּנֵי זָקֵן" - זָקֵן זֶה 'הִדְרַת-פְּנִים' - וְהֵם
'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה תְּקוּנֵי דְקִנְאָ, וְהֵם 'שְׁלֹש־
עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶן' -
שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁפֵּךְ שִׁיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ קִדְּם
שִׁמְשִׁיךְ 'בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה'.

"צַעַק לִבִּים אֵל ה'" (איכה ב, יח)

יג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ה, ב)

כְּשֶׁנִּתְקַלְקַל וְנוֹפֵל הָ'אֱמוּנָה, עַד שֶׁאֵין
מוֹעִיל אֲפִלוֹ 'קוֹל צַעֲקָה,
שֶׁהוּא 'קוֹל בְּלֹא דְבוּר' - אֲזִי צְרִיכִין לְצַעַק
מִן הַלֵּב לְבַד, בְּבְחִינַת (איכה ב, יח): "צַעַק לִבִּים
אֵל ה'" - שֶׁהוּא צַעֲקַת הַלֵּב לְבַד בְּלִי קוֹל.

"קוּמֵי רַנִּי בְּלִילָה לְרֹאשׁ אֲשִׁמְרוֹת" (איכה ב, יט)

יד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ג)

הַתְּקוּן שֶׁיּוּכַל לְשִׁמַּע נְגִינָה מִכָּל אָדָם,
הוּא עַל-יְדֵי שֶׁיִּלְמַד בְּלִילָה 'תּוֹרָה
שֶׁבְּעַל-פִּיה, הֵינּוּ גְּמָרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת
'לִילָה' וְכוּ'. - וְזֶהוּ (איכה ב, יט): "קוּמֵי רַנִּי

יז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לח, ז)

"תנניא רבי יוסי אומר: אוי להם לבריזות, רואים ואינם יודעים מה רואים, הארץ עומדת על עמודים, ומים על ההרים" (תגינה יב).

הינו: 'בינה', 'ארץ החיים', שפמנה תוצאות התפלין. והתפלה נקרא עמוד, על-שם (תהלים קו, ל): "ויעמד פינחס".

ו"עמודים" - בחינת תפלה, על המים, הינו: על הלב, כמו שכתוב (איכה ב, יט): "שפכי כמים לבך נכח פני ה'".

"ומים על ההרים" - זו בחינת תורה, שעל-ידיה נתעורר חסד אברהם. פי ההרים זו תורה, שהוא מרומם וכו'.

יח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נד, ו-בסוף)

"מי אסף רוח בחפניו, מי צרר מים בשמלה" (משלי ל, ד) - 'מים' בחינת לב, כמו שכתוב (איכה ב, יט): "שפכי כמים לבך" - הינו: שעל-ידיה שפלקט ומברר הרוח-טובה מן הרוח-רעה, הוא צרר מים בשמלה - ששומר הלב שלא ישלט עליו המדמה'.

וזהו (תהלים עז, ז): "עם לבבי אשיחה" - פי על-ידי בחינת נגון ושמחה, בחינת ברור הטוב מן הרע, על-ידיה נשמר הלב מ'כח המדמה' - ואז יכול לשפך לבו כמים לפני ה', בבחינת: "שפכי כמים לבך נכח פני ה'".

וזהו (תהלים קמז, יח): "ישב רוחו, יזלו מים". על-ידי "ישב רוחו" - שפלקט

ומאסף ה'רוח' ב'ידו'. על-ידיה "יזלו מים" - בחינת: "מי צרר מים", שהוא בחינת הלב, בחינת: "שפכי כמים לבך".

יט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ב, ו)

"אמת המים יוכיח" (בבא-מציעא נט): - "אמת המים" - זה בחינת דבור של תשובה, בבחינת (איכה ב, יט): "שפכי כמים לבך נכח פני ה'".

כ.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב טו)

יש "לב אבן" (יחזקאל יא, יט; לו, כו), דהינו "אבירי לב הרחוקים מצדקה" (ישעיהו מו, יב). וזהו (תהלים קיד, ח): "ההפכי הצור אגם מים" - דהינו: שנתהפך ללב רך, בחינת (איכה ב, יט): "שפכי כמים לבך נכח פני ה'". הינו: לב רך' להתנדב לצדקה.

ובשביל-זה נקרא 'צדקה': 'מים' - כמו שכתוב (עמוס ה, כד): "וצדקה בנחל איתן".

"במחשבים הושיבני כמתי עולם" (איכה ג, ו)

כא.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ג)

'תורה שבעל-פה', היא בחינת לילה, כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין כד, על איכה ג, ז): "במחשבים הושיבני - זה תלמוד בבלי".

כב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כג, א)

אלו בני-אדם הנופלים בַּתְּאוֹת־מָמוֹן, ואינם מאמינים שהקדוש-ברוך-הוא יכול לפרנס האדם בסבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות - אלו בני-אדם נקשרים בפנים דסטרא-אחרא, אלקים אחרים, השף, בחינת 'מיתה', כמו שפיתוב (איכה ג, ו): **"בַּמַּחֲשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי עוֹלָם"**.

כה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א קא)

יש ע' אנפין נהירין, ויש ע' אנפין חשוכין. **"זכה, נעשה לו סם חיים. לא זכה, נעשה לו סם מות"** (יומא עב:). 'סם חיים' הוא 'אנפין נהירין'. 'סם מות' הוא 'אנפין חשוכין', כמו שפיתוב (איכה ג, ו): **"בַּמַּחֲשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי עוֹלָם"**.

"חסדי ה' פי לא תמנו, פי לא כלו רחמיו"

(איכה ג, כב)

כו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב קא)

עקר בכל ושרש ויסוד של כל העצות להתקרב להשם-יתברך וכו', לבקש מלפניו שיקרבהו לעבודתו יתברך וכו'.

וצריכין לכפל ולשנות זאת ולזכר זאת בכל יום ויום - פי יש פמה וכמה מיני חלישות ובלבולים על-זה בלי שעור וכו'. וצריכין לחזור זאת אלפים פעמים - כדי שיתחזק ויתאמץ לעמד על עמדו, להתפלל ולהתחנן לפני השם-יתברך תמיד, שיקרבהו לעבודתו, יהיה איך שיהיה. **"חסדי ה' פי לא תמנו, פי לא כלו רחמיו"** (שם ג, כב).

כג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לה, ד-ה-ז)

למוד 'פשטא אורייתא', הוא בחינת 'שנה' (זהר פנחס רמד:). כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין כד. על איכה ג, ו): **"בַּמַּחֲשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי - זֶה 'תְּלִמוּד בְּבַלְיִ"**. וזה בחינת 'אמונה', כמו שפיתוב (תהלים צב, ג): **"וְאִמּוֹנַתְךָ בְּלִילוֹת"**, **"וְלַחֲשׂוֹךְ קָרָא לִילָה"** (בראשית א, ה).
ואדם הדבוק תמיד בעבודת-הבורא, ונתניגעים המחין שלו מחמת גדל הדבקות - אזי ילמוד 'פשטא אורייתא'. ואזי, ה'מחין' שלו, הינו 'נשמתו', באה בתוך 'אמונה', בבחינת (איכה ג, כג): **"חֲדָשִׁים לְבָקָרִים"** - ומתחדשים ומתחזקים מעיפותם.

כד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לז, ב)

'גוף' ו'נפש', הם בחינת 'אדם' ו'בהמה', 'חמר' ו'צורה', 'חכמה' ו'סכלות', 'אור' ו'חשך' וכו' - והם בחינת 'חיים' ו'מיתה' וכו', כמו שפיתוב וכו'. וכתוב (איכה ג, ו): **"בַּמַּחֲשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי"** [כמתי עולם] וכו' - והם בחינות 'שכחה' ו'זכרון' וכו'.

"חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אִמּוֹנַתְךָ" (איכה ג, כג)

כז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ט, א)

בשמתפלל בכל פחו, ומכניס פחו באותיות התפלה, אזי

נתחדש כחו שם, בבחינת (איכה ג, כג):
 "חדשים לבקרים רבה אמונתך" וכו'. כי
 'אמונה' היא 'תפלה', כמו שכתוב (שמות יז,
 יב): "ויהי ידיו אמונה", תרגומו: "פרישן
 בצלו".

"חדשים לבקרים" - אזי צריך לשמר
 ה'אמונה', שלא יינקו ממנה החיצונים, כי
 היא שוכנת בתוך החיצונים, בחינת (יחזקאל ה,
 ה): "זאת ירושלים שמתיה בתוך הגוים,
 וסביבותיה ארצות". ו'ירושלים' הוא בחינת
 'אמונה' וכו'.

כח.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"א לה, ג' ד' ה' ו' ז')

חדוש השכל, חדוש הנשמה, הוא על-
 ידי 'שנה' (זהר בראשית יט. ויקהל ריג
 ריד. - על איכה ג, כג): "חדשים לבקרים רבה
 אמונתך".

כי כשהמחין מתנגעים, אז על-ידי השנה
 הם מתחדשים, כנראה בחוש. ובשעת
 השנה, המחין, הינו הנשמה, באה בתוך
 אמונה, בחינת: "חדשים לבקרים" [רבה
 אמונתך] וכו', כמובא ב'זהר הקדוש' (שם).

ויש כמה בחינות 'שנה' וכו' - גם 'למוד
 פשטא אוריתא' הוא בחינת 'שנה' (זהר
 פנחס רמד): וכו', ואדם הדבוק תמיד בעבודת-
 הבורא, ונתנגעים המחין שלו, אזי ילמוד
 'פשטא אוריתא'. ואזי המחין שלו, הינו
 נשמתו, באה בתוך אמונה, בבחינת:
 "חדשים לבקרים" - ומתחדשים ומתחזקים
 מעיפותם.

ויש 'שנה' שהוא בחינת 'משאומתן
 באמונה', שהוא גם-כן 'פשטא
 אוריתא'. כי כשעוסק במשאומתן
 באמונה, אזי המחין, הינו נשמתו, באה
 לתוך אמונה, בבחינת: "חדשים לבקרים" -
 ונתחדשו שם ונתחזקו מעיפותם.

אבל כשאדם מכניס שכלו, הינו נשמתו,
 בתוך האמונה, הינו 'פשטא
 אוריתא', הינו 'משאומתן', בבחינת:

כט.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"א סב, ה)

האמונה מתחדשת אצל האדם בכל בקר,
 בחינת (איכה ג, כג): "חדשים
 לבקרים" [רבה אמונתך].

ל.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"א עו)

בכל יום ויום צריך 'התחדשות המחין',
 כמה שכתוב (איכה ג, כג): "חדשים
 לבקרים" וכו', וכמה שכתוב (תפלת שחרית):
 "המחדש בטובו" וכו'.

לא.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"ב ה, ב)

עקר 'גדול האמונה', הוא בבחינת (תהלים
 צב, ג): "ואמונתך פליכות" - דהינו:
 כל מה שנדחה והולך חלק מהפליכה
 ונתקרב אל אור היום, נתגדל האמונה
 ביותר, עד שבאור היום אז נתגדל האמונה
 בשלמות, בבחינת (איכה ג, כג): "חדשים
 לבקרים רבה אמונתך".

לב.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"ב ח, ט)

על-ידי 'אמונה', יהיה 'חדוש העולם'
 לעתיד' וכו', בבחינת (תהלים צב, ג):
 "להגיד בבקר חסדך ואמונתך פליכות".

"אמונתך פליכות" - זה בחינת ה'אמונה'
 שתלויה ב'כח המדמה', בחינת

לה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ס, ח)

על-ידי ספורי-מעשיות' של הצדיק-
האמת, שעל-ידיה נעשה
'התעוררות השנה' - על-ידיה יכולים
לדבר, ועל-ידיה נעשה 'פקידת עקרות'.

וזו בחינת (סנהדרין ק): "להתיר פה
אלמים, ולהתיר פה עקרות". וזו
הפח בא לכלי הולדה, דהינו 'בטחני הדור'
מקבלין זה הפח, בבחינת (ישעיה מ, לא): "וקו'
ה' יחליפו כח". ועל-כן נקראין ה'פלויות'
'בטוחות, כי ה'פלויות' הם 'כלי ההולדה'.

וזו בחינת (איכה ג, כט): "יתן בעפר פיהו
אולי יש תקוה". 'עפר' הוא בחינת
'העדר הדבור', כמו שפתיב (ישעיה כט, ד):
"ומעפר תשח אמרתך". הינו: שצריך ליתן
בחינת הדבור "להתיר פה אלמים" (סנהדרין
ק), ועל-ידיה בא 'פח הדבור' לקווי השם,
שהם 'כלי ההולדה'.

וזוהו: "אולי יש תקוה" - פדי שיגיע
הדבור לקווי השם.

וזוהו (בראשית כח, יד): "והיה זרעך בעפר
הארץ" - כי ה'הולדה' תלויה, על-
ידי בחינת "יתן בעפר פיהו" (עין בפנים).

"מפי עליון לא תצא הרעות והטוב" (איכה ג, לח)

לו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לא, בסוף)

"מפי עליון לא תצא הרעות והטוב"
(איכה ג, לח) - רק בל-אחד, לפי מה
שהוא מציר ועושה פלי לקבל טוב או רע

לילה' וכו'. ועל-ידיה: "להגיד בבקר
חסדך", הינו בחינת 'חסד' שעל-ידו יהיה
'חדוש העולם לעתיד'.

וזו בחינת (איכה ג, כט): "חדשים לבקרים
רבה אמונתך", הינו 'אמונה' - על-
ידיה יהיה 'חדוש העולם', בחינת:
"חדשים לבקרים", בחינת: "להגיד בבקר
חסדך" וכו' פנ"ל.

לג.

(לקוטי-מוהר"ן, התורה 'רב לכם' - בהוספות
מכתב-יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

"חדשים לבקרים רבה אמונתך" (איכה ג,
כט). דהינו: בשעומד בזריזות
בבקר לעבודת בוראו, ביראה ופחד לשמו
הגדול יתברך. אשר בהיותו מתבונן בבקר
שהחזיר לו במדת טובו את נשמתו הנמסרת
תמיד בכל יום, אזי נופל עליו היראה ופחד
משמו הגדול יתברך, ואז נתרחה ונתרבה
ה'אמונה'.

וזוהו: "חדשים לבקרים רבה אמונתך" -
שנתרחבה ונתרבה ה'אמונה'.

"יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה" (איכה ג, כט)

לד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נה, ה)

"יתן בעפר פיהו" (איכה ג, כט). בלומר:
שיקשר דבורו עם 'שוכני-עפר' -
שיקשר עצמו עם 'שוכני-עפר', ויעורר
אותם בתפלתו שיתפללו עמו.

חס־ושלום - אזי נעשו נקדות על־ידי הפסופין וההשתוקקות שלו.

הינו: אם הוא נכסף לדבר טוב - נעשה מהפסופין גפש קדושה, ונצטירו ה'אותיות' ונעשים כלי לקבל טוב; וכן להפך - אם נכסף לרע חס־ושלום, נעשים מהפסופין נפשות, שהם בחינת נקדות, ונצטירו ה'אותיות' ונעשים כלי לקבל רע חס־ושלום.

ועל־כן יש להתורה שני פחות: "זכה נעשה לו סם חיים" וכו' (יומא עב:) - כי כל־אחד לפי מה שהוא נכסף, כך מציר ומפרש אותיות התורה וכו'.

לז.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א לו, ו)

זה הוא כלל גדול: כי "מפי עליון לא תצא" (איכה ג, לח) כי אם אור פשוט - אך לפי בחינת כלי המקבל את האור, כך נצטיר האור בתוכו וכו'.

ו"התורה, זכה נעשה לו סם חיים, ולא זכה" וכו' (יומא עב:), לכל אחד ואחד כפי שמקבל. אבל מאתו לא תצא הרעות, כמו שכתוב (איכה שם): "מפי עליון לא תצא הרעות".

"נשא לבבנו אל פנים אל אל בשמים" (איכה ג, מא)

וחוזר ה'רוח הדופק' ומנשב בסדר בכל האיברים, ובפרט בהידים.

ועל־ידי־זה מזכך השמים, כי ה'ידים' הם בחינת 'שמים', 'אש' ו'מים', בחינת יד ימין' ו'יד שמאל'.

זכה (איכה ג, מא): "נשא לבבנו אל פנים, אל אל בשמים" - שצריך לשא את הלב, הינו הרוח הדופק שבלב, אל הידים, ומזה נזדכך ה'שמים'.

לט.

(לקוטי־מוהר"ן ח"ב צט)

עקר ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו בשלמות הוא: בשיפרש שיחתו כל־כך לפני השם־יתברך, עד שיהיה סמוך מאד שתצא נשמתו חס־ושלום, עד שכמעט יגוע חס־ושלום, עד שלא תהיה נשמתו קשורה בגופו כ־אם פחות־השערה - מעצם צערו ונעגועו וכסופיו להשם־יתברך באמת.

וכן מבאר בדברי רז"ל (תענית ח.): "אין תפלתו של אדם נשמעת, אלא־אם כן משים נפשו בכפו" וכו' - [שנאמר (איכה ג, מא): "נשא לבבנו אל פנים"].

[ב'לקוטי־הלכות', יו"גנסף ד, יט: "נשא לבבנו אל פנים אל אל בשמים" (איכה ג, מא), הוא צעקה ותפלה ושיחה והתבודדות בינו לבין קונו, שצריכין לצעק הרבה להשם־יתברך במסירת־נפש, עד שכמעט תצא נפשו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תענית ח.): "אין תפלתו של אדם נשמעת, אלא אם כן משים נפשו בכפו", ולמדו מפסוק זה, וכמוכא זה בשיחותיו הקדושים בספורי חיי־מוהר"ן (תמא - מובא לקמן), ובסימן צט תנינא (ה"ל)].

מ.

(לקוטי־מוהר"ן ח"ב קא)

צריכין לחזר זאת אלפים פעמים, כדי שיתחזק ויתאמץ לעמד על עמדו,

לח.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א נו, ט)

על־ידי ה'אנחה' - מחיה ומבריא ה'רוח הדופק', ונצול מ'עצבות רוח',

לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנַי הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד,
שִׁיקְרָבְהוּ לְעִבּוּדְתוֹ, יְהִי־אִיךָ שִׁיחֶיָה.
”נִשְׂא לְבַבְנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם”
(איכה ג, מא).

אפן, רק על־ידי שְׁנֵקַח פְּטִישׁ, וּנְשַׁבֵּר
וּנְפּוּצֵץ אֶת ”לֵב הָאָבֶן”, וְאִז נּוֹכַל לְהָרִים
אוֹתוֹ. וְהַפְּטִישׁ הוּא הַדְּבוּר.

מ.א.

(חיי־מוהר”ן תמא)

פַּעַם־אַחַת דִּבֶּר רַבְּנוּ ז”ל עִם רַבֵּי יַעֲקֹב
יוֹסֵף, מֵעֵינַן עִבּוּד־תְּהַשֵּׁם
כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד. וְסִפֵּר לוֹ: מָשַׁל לְמֶלֶךְ שֶׁשָּׁלַח
אֶת בְּנוֹ לְפָרֶחֶקִים לְלִמּוּד חֻכְמוֹת. אַחֲר־כֵּן
בָּא הַבֵּן לְבֵית הַמֶּלֶךְ, מְלַמֵּד בְּכָל הַחֻכְמוֹת
כְּרֵאוּי.

פַּעַם־אַחַת צִוָּה הַמֶּלֶךְ עַל הַבֵּן: לִקַּח
אִיזָה אָבֶן גְּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ אָבֶן
הַרְחִיִם, וְלִטֹּל וּלְשֹׂא אוֹתוֹ עַל עֲלִיּוֹת בֵּיתוֹ,
וּמִסְתַּמָּא לֹא הָיָה יָכוֹל הַבֵּן, לְשֹׂא וּלְרוֹם אֶת
הָאָבֶן, כִּי הָיָה אָבֶן גְּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד.

וּנְצַטְעֵר הַבֵּן מְאֹד, עַל שְׂאִי־אֶפְשֵׁר לוֹ
לְמִלְאֵת רְצוֹן אָבִיו הַמֶּלֶךְ, עַד
שֶׁגָּלָה לוֹ הַמֶּלֶךְ דַּעְתּוֹ אַחֲר־כֵּן, וְאָמַר לוֹ:
”הִיעֲלָה עַל דַּעְתְּךָ שְׂאֵנִי אֲצִוֶּה עֲלֶיךָ דָּבָר
כְּבֵד כְּזֶה, לְקַחַת אֶת הָאָבֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא, וּלְשֹׂא
וּלְרוֹם אוֹתוֹ?! - הַתּוֹכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה עַל־
פִּי חֻכְמַתְךָ הַגְּדוֹלָה! - אַךְ אֵין כּוֹנְנֵנִי לָזֶה
כָּלֵל!

רַק כּוֹנְנֵנִי הָיָה: שֶׁתִּקַּח פְּטִישׁ חֲזָק, וְתַכֶּה
וּתְפּוּצֵץ אֶת הָאָבֶן לְחֻתִּיכוֹת קִטְנוֹת,
וּבְזֶה תּוֹכַל לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ עַל הָעֲלִיָּה.

כְּמוֹ־כֵן הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ צִוָּה עֲלֵינוּ: שֶׁ”נִשְׂא
לְבַבְנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם”
(איכה ג, מא), וּלְבַבְנוּ הוּא ”לֵב הָאָבֶן” (יחזקאל יא
יט; לו, כו), וְהוּא אָבֶן גְּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד, וְאִי־
אֶפְשֵׁר לְהָרִים אוֹתוֹ לְהַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ בְּשׁוֹם

”עַד יִשְׁקִיף וַיִּרְא ה' מִשָּׁמַיִם” (איכה ג, נ)

מ.ב.

(לקוטי־מוהר”ן ח”ב קא)

אֶהְיֶה־עַל־פִּי שְׁקוּרָא וְצוּעַק לְהַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ
זֶה זְמַן רַב מְאֹד, וְעֵדִין הוּא
רְחוּק מְאֹד מְאֹד, אֶהְיֶה־עַל־פִּי־כֵן אִם יְהִיָּה
חֲזָק וְאִמִּיץ בְּתַפְלוּת וּבִקְשׁוֹת, בְּוִדְאֵי סוּף
כָּל סוּף יַעֲנֶהוּ הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ, וַיִּקְרָבוּ
לְעִבּוּדְתוֹ בְּאַמְת, בְּוִדְאֵי בְּלִי סָפֵק וְכוּ', כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (תהלים כז, יד): ”קִוָּה אֶל ה' חֲזַק וַיֵּאֱמָץ
לְבָבְךָ וְקִוָּה אֶל ה'”, ”וְאִם לֹא תִתְקַבֵּל
תִּפְלָתְךָ, חָזַר וְקִוָּה” (רש”י שם) - וְכֵן לְעוֹלָם -
”עַד יִשְׁקִיף וַיִּרְא ה' מִשָּׁמַיִם” (איכה ג, נ).

”וַיִּדּוּ אָבֶן בִּי” (איכה ג, נג)

מ.ג.

(לקוטי־מוהר”ן ח”א כח, ג)

צָרִיךְ כְּשֶׁשׁוֹמֵעַ תּוֹרָה מִתְלַמְּדֵי־חֻכְמַיִם
שֶׁדִּין יְהוּדָאִין, שִׁיאֲכַל טוֹב שֶׁבְּגוּוָה,
כְּמוֹ (תְּגִיגָה טו): ”רַבֵּי מֵאִיר רַמּוֹן מְצָא, תּוֹכּוּ
אֲכַל, קִלְפָתוֹ זָרֵק”.

וְזֶה בְּחִינַת (איכה ג, נג): ”וַיִּדּוּ אָבֶן”, לְשׁוֹן
”הַשְּׁלֵכָה” - הֵינוּ: ”קִלְפָתוֹ זָרֵק”.

"סבותה בענן לך מעבור תפלה" (איכה ג, נד)

מד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ב, ה)

ה'מחשבות-זרות' שבתפלה, הם ענין דמכסין על עינין (זהר פנחס רנב:), כמו שכתוב (איכה ג, נד): "ספתה בענן לך" [מעבור תפלה] וכו'.

מה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ט, ג)

כשעומד להתפלל, אזי באים מחשבות-זרות וקלפות, ומסבין אותו, ונשאר בחושך, ואין יכול להתפלל, כמו שכתוב (איכה ג, נד): "ספת בענן לך מעבור תפלה". - ועל-ידי אמת, זוכה למצא הפתח וכו'.

מו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ח, ד)

"מאי רעמים? ענני דשפכי מיא להדידי" (ברכות נט.) - "ענני דשפכי מיא", זה בחינת ה'סטר-א-אחרא', שהיא בחינת (איכה ג, נד): "ספת בענן לך מעבור תפלה" - הינו: הקלפות המעכבים את התפלה.

"תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות. בני ציון היקרים המסלאים בפז" (איכה ד, א-ב)

מז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א סא, ז)

זהו בחינת מה שנוסעין על ראש-השנה לצדיקים. כי ראש-השנה הוא יומא דדינא של כל השנה, וכל אחד ואחד בא עם קדשותו וצמצומיו אל הצדיק-הדור, שהוא

בחינת 'קדשי קדשים', בחינת 'אבן שתיה' וכו'. ועל-ידי-זה נמתקים כל הדינים.

וזה בחינת 'אבני יעקב' שנכללו כלם בתוך 'אבן שתיה', פי ה'נפשות' הם בחינת 'אבנים', כמו שכתוב (איכה ד, א): "תשתפכנה אבני קדש" - וכלם באים ונכללים בתוך הצדיק-הדור.

מח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ח, ו; חיי-מוהר"ן רה)

כל מה שנתקבצין ונתרבין ביותר נפשות ישראל ביחד, נתרבה ונתגדל ביותר מאד מאד בית התפלה.

כי "שלוש אבנים בונות ששה בתים, ארבע אבנים בונות עשרים וארבעה בתים, חמש - מאה ועשרים בתים" וכו' (ספר יצירה פ"ד). נמצא: שכל מה שנתוסף אבן אחת, נתרבין הבתים ביותר מאד מאד בכפלי-כפלים.

וה'נפשות' - הם בחינת 'אבנים', בבחינת (איכה ד, א): "תשתפכנה אבני קדש". וה'בתים' - זה בחינת (ישעיה נה, ז): "כי ביתי בית תפלה".

מט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

כשייש הצדיק שהוא ה'ראש-בית' - אזי בלנו, כל בני הדור, כלם בחינת 'בני-בית'.

אבל כשנסתלק ונתעלם זה ה'ראש-בית' - אזי מתגברין חסו-שלום בחינת 'ראש' של הסטר-א-אחרא, בחינת "ראש כל חוצות" (איכה ד, א), שהוא כנגד 'ראש הנ"ל דקדשה.

נא.

(חיי-מוהר"ן רפא)

ענה ואמר: אם היה בא אצלנו נשמה גדולה אף-על-פי-כן היינו גראים פחשובים. ובאמת אינם חולקים עלי וכו' (עין שיחות-הר"ן קפב) - והוא יושב בביתו.

וכבר היה בן שהיו חולקים על אחד, ובנה לו מגדל גבוה וישב בתוכו. והם היו נלחמים עליו, והיו שולחים ורובים לו חצים ואש. אבל לא היו יכולים לעשות כלום.

אך שיש אננים טובות שהם גדלים מאוירים ואדים. והיה אבן טוב שהיה גדל באויר, אך עדין לא היה לו כל השלמות לגמרי, ועל-ידי שהיו רובים החצים אליו כנ"ל, על-ידי-זה השליכו האבן טוב, ונפל על המגדל. והאבן הטוב הזה היה של חן, ותכף שנפל על המגדל אזי תכף נפלו לפניו ואמרו: "יחי המלך", "יחי המלך".

אך הנשמות קטנות פמותכם שנופלים על-ידי המלחמות - הם בבחינת (איכה ד. א.) "תשתפכנה אבני קדש", ונקרא 'שפיכה' מחמת שעדין אין להם כל השלמות, ונופלים קדם שנשלמים.

אבל הנשמה גדולה הנ"ל, אבן הטוב הנ"ל - הבחינה של 'חן' היו לו בשלמות. אך שאר השלמות עדין לא היו לו, ועל-ידי החכם, נשלם.

ועל-כן נקרא "ראש כל חוצות" - פי נתעלם בחינת 'ראש-בית', ואזי אין בית, ומתגלגלים בחוצות הסושלום.

ועל-זה נאמר (איכה ד. א"ב): "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות, בני ציון היקרים המסלאים בפז" וכו' - דהינו: שישראל קדושים מתגלגלים הסושלום, ב"ראש כל חוצות" - פי נסתלק ונתעלם ה'ראש-בית' הצדיק האמתי, ונתגבר הסושלום ההפך, בחינת "ראש כל חוצות".

ו'רמיהו-הנביא' היה מקונן, על כל טפה דם של ישראל (שם): "בני ציון היקרים המסלאים בפז וכו', תשתפכנה אבני קדש וכו'".

נ.

(חיי-מוהר"ן רה - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב ח.ו - בענין ה'בתים' וה'אבנים' וה'צרופים')

ודע: שיש 'אבנים' בחינת 'נפשות' שהם משלכים ב'חוצות', בחינת (איכה ד. א.): "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות".

אבל כשנתוספין 'אבנים' ונעשין 'בתים' חדשים' - אזי מכניסין בתוך אלו הבתים, את האבני-קדש שהיו משלכין ב"ראש כל חוצות", פי נכנסין ונאספין בתוך אלו הבתים החדשים שנעשו.

אמנם לא באר רבנו ז"ל מה שיכות ענין זה הנ"ל לאומן דוקא.

אך כפי המבאר מה שרמז לנו קצת מענין ישיבתו באומן, פי יש שם קדשת השם מנפשות רבות שנהרגו שם - על-פי-זה יכולין להבין קצת ענין הנ"ל - פי הרינת ישראל הסושלום, זה בעצמו בחינת "תשתפכנה אבני קדש" וכו'.

"גם תנים חלצו שד, בת עמי לאכזר" (איכה ד, ג)

נב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ח, ב)

"גם תנים חלצו שד" (איכה ד, ג) - זזה בחינת רחמנות דסטרא-אחרא, בחינת: "בשד משידי" (ישעיה יג, ו), פי 'שדי' הוא בחינת רחמנות דקדשה, בבחינת בראשית מג, יד): "ואל שדי יתן לכם רחמים", שהוא בחינת תפלה, שהוא שדוד המערכות.

ועל-ידי "שד משידי", בחינת רחמנות דסטרא-אחרא, בחינת: "גם תנים חלצו שד" - על-ידי-זה: "בת עמי לאכזר" (איכה שם). פי על-ידי-זה שהם יונקים מן הרחמנות, על-ידי-זה גם מעט הרחמנות הנשאר אצלנו, נפגם ונעשה אכזריות. ועל-ידי-זה נפגם הדעת, ואזי הם יונקים חסו-שלום מ'פגם-הדעת' וכו'.

"האמנים עלי תולע חבקו אשפתות" (איכה ד, ה)

נג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כח, ב)

כשיש ליראי-השם חרפות ובושות מהפופרים המתנגדים - העצה על-זה: "אנכי תולעת ולא איש, חרפת אדם" (תהלים כב, ז). הסגלה לזה: בחינת 'תולע'. פי 'תולע' הוא בחינת 'אמונה', כמו שכתוב (איכה ד, ה): "האמנים עלי תולע".

ובבחינת 'אמונה' - משבר ומבטל עבודת-אלילים והכפירות והפיזונות, ומתגבר על הפופרים.

"ויצת אש בציון ותאכל יסודתיה" (איכה ד, יא)

נד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

כשנכנעין ונסתלקין מאורי-אור' חסו-ושלום, אזי מתגברין מאורי-אש'. וזה בחינת 'חרבן בית-המקדש'.

וזה בחינת: "ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה" (איכה ד, יא). "יסודותיה" - זה בחינת 'ארבעה יסודות' שנמשכין מבחינת 'מאורי-אור', שנאכלו ונשרפו על-ידי: "ויצת אש בציון" - על-ידי ההתגברות מאורי-אש'.

"רוח אפינו משיח ה'" (איכה ד, כ)

נה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א יג, א-ג)

זה בחינת התגלות משיח, שאזי יתבטל 'חמדת-המזון', כמו שכתוב (ישעיה ב, כ): "ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואלילי זהבו".

וזה בחינת (איכה ד, כ): "רוח אפינו משיח ה'" - שכל-זמן שיש עבודה-זרה זאת של מזון בעולם, חרוץ-אף בעולם. וכפי בטולה, כן נתבטל ה'חרון-אף', בבחינת: "רוח אפינו משיח ה'".

נו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א טז)

על-ידי תרין משיחין, בחינת (איכה ד, כ): "רוח אפינו משיח ה'" - על-ידים יגאלו, וימשכו העכו"ם פנהרות אצלם ללמוד דבר השם, כמו שכתוב (ישעיהו ב, ב):

"וְנָהָרוּ אֱלֹהֵי כָּל הַגּוֹיִם". [ב'חיי-מוהר"ן ו' על התורה הזו: ויש צדיק אחד שהוא כולל מתרין משיחין יחדיו].

נז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ל, ז)

"וְתִהְיֶה לְךָ אַחַטָּם לְךָ" (ישעיה מח, ט) - שְׂפָל ה'תְּהַלּוֹת' בְּאֵין לְבַחֲיֵנִת מְשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחֵינֵת 'הַטָּם', בְּחֵינֵת (אִיכָה ד, כ): **"רוח אפינו משיח ה'".**

נח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נד, ד)

מִי שְׂרוּאָה שְׂנוּפֵל לְרַעֲעִינְךָ, אִם אֵינוּ מְרַגֵּישׁ בְּעַצְמוֹ שְׂיֻכָּל לְעַמֵּד בְּזָה לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ, צְרִיךְ לְבַרַח מִמֶּנּוּ. אָבֵל מִי שְׂיֻכָּל לְתַקֵּן, אֲזִי צְרִיךְ לְתַקֵּן.

וְצְרִיךְ לְרְאוֹת מַהוּת בְּחֵינֵת ה'רַעֲעִינְךָ, כְּדֵי לִידַע הַשְּׂדֵשׁ שֶׁצְרִיךְ לְתַקֵּן עַל־יָדוֹ.

וּכְשֶׁנִּשְׁנֹפֵל לְרַעֲעִינְךָ שֶׁל הַתְּנַשְׂאוֹת, שְׂעִינוֹ צָרָה בְּהַתְּנַשְׂאוֹת שֶׁל חֲבֵרוֹ, צְרִיךְ לְהַכְנִיעַ בְּהַשְּׂדֵשׁ שֶׁל הַתְּנַשְׂאוֹת, הֵינּוּ בְּשֵׂדֵשׁ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחֵינֵת מְשִׁיחַ.

וְזָה בְּחֵינֵת (נְדָה כד): **"וְעַמְדָּתִי בְּגִלְגָּל עֵינֹי שֶׁל מֵת עַד הַטָּמִי"** - הֵינּוּ מַחְמַת הַדְּבָקוֹת, הַעַמְדָּתִי עֲצָמִי בְּסַפְנָה לְכַנֵּס בְּגִלְגָּל עֵינֹי שֶׁל מֵת, הֵינּוּ בְּרַעֲעִינְךָ, עַד שֶׁהַצְּרִכָּתִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבַחֲיֵנֵת מְשִׁיחַ, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת ה'רַעֲעִינְךָ. וְזָה: **"עַד הַטָּמִי"**, בְּחֵינֵת (אִיכָה ד, כ): **"רוח אפינו משיח ה'".**

נט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א סו, ב)

זֶה ה'רוּחַ, שֶׁהוּא הַמְּתַקֵּת הָעֵשֶׂן שֶׁל ה'הַרוּחַ-אֶף, הוּא בְּחֵינֵת מְשִׁיחַ, בְּחֵינֵת (אִיכָה ד, כ): **"רוח אפינו משיח ה'".**

ס.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב א, יב)

מְשִׁיחַ מְקַבֵּל כָּל הַתְּפִלוֹת, כִּי מְשִׁיחַ הוּא בְּחֵינֵת 'הַטָּם', בְּבַחֲיֵנֵת (אִיכָה ד, כ): **"רוח אפינו משיח ה'"** - שְׂמֻקְבָּל כָּל ה'רִיחוֹת, שֶׁהֵם בְּחֵינֵת ה'תְּפִלוֹת. וְזָה בְּחֵינֵת (ישעיה מח, ט): **"וְתִהְיֶה לְךָ אַחַטָּם לְךָ"**, בְּחֵינֵת 'הַטָּם'.

סא.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ח, י)

עַל־יָדֵי ה'נְגוּן, בְּחֵינֵת **"שִׁיר הַדָּשׁ"** (תהלים צח, א) - עַל־יָדֵי־זֶה נִתְתַקֵּן ה'רִיחַ, שֶׁהוּא בְּחֵינֵת מְשִׁיחַ, בְּחֵינֵת (אִיכָה ד, כ): **"רוח אפינו משיח ה'".**

סב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב לב)

עַקֵּר הַדָּבָר שֶׁבוֹ תְּלוּי בְּחֵינֹת מְשִׁיחַ, הוּא 'שְׂמִירָה מִנְאֻף' - כִּי מְשִׁיחַ הוּא בְּחֵינֹת 'הַטָּם', בְּבַחֲיֵנֹת (אִיכָה ד, כ): **"רוח אפינו משיח ה'".** וְנִאֻף תְּלוּי ב'הַטָּם', כְּמוֹ שְׂכָתוּב (שְׁמוֹת כ, יב): **"לֹא תִנְאֹף"**, וְאִתָּא בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְבַר־רַבָּה י, ב): **"לֹא תִהְיֶה אֶף"**.

סג.

(שיחות-הר"ן צח)

וְזָה בְּחֵינֵת (ישעיה יא, א): **"וַיֵּצֵא הַטָּר מִגֹּזַע יִשְׂרָאֵל"**, הַנְּאֻמֵּר עַל מְשִׁיחַ שֶׁהוּא 'דָּוִד', בְּחֵינֵת (אִיכָה ד, כ): **"רוח אפינו משיח ה'".**

"בִּנְפִשְׁנוּ נְבִיא לַחֲמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמְדַבֵּר"

(איכה ה, ט)

(דברים כד, טו): **"וְאֵלֹוּ הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ"**,
 וְכִמּוּ שְׁפָתַיב (איכה ה, ט): **"בִּנְפִשְׁנוּ נְבִיא
 לַחֲמֵנוּ"**.

סד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לז, ו)

עַקֵּר הַסְרוּן הַפְּרָנְסָה שֶׁנִּתְמַעַט בְּדוֹרוֹת
 הַלְלוּ, אֵין זֶה אֶלָּא עַל-יְדֵי
 הַשׁוֹחֲטִים שְׂאִינָם מִהַגָּנִים.

כִּי ה'שְׂכִינָה' נִקְרָאת **"חֶרֶב לַה"** (ישעיה לז,
 ו), וְהִיא בְּחִינַת 'דְּבוּר' וְכוּ'. וְכִשְׁהִנְפֵּשׁ
 בָּאָה בְּתוֹךְ **"חֶרֶב לַה"**, בְּתוֹךְ הַדְּבוּר, אָזִי
 הַשְׂכִינָה מְזַדְּגֶת עַל-יְדֵי הַמִּיּוֹנְנוֹקִיּוֹן.
 וְעַל-יְדֵי הַזְּדוּגָה, הִיא מְקַבֵּלַת פְּרָנְסָה
 לְיִשְׂרָאֵל.

וְזֶה פְּרוּשׁ (איכה ה, ט): **"בִּנְפִשְׁנוּ נְבִיא
 לַחֲמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמְדַבֵּר"**. הֵינּוּ:
 כְּשֶׁהַשׁוֹחֵט אֵינוֹ הַגּוֹן, וְאֵינוֹ מַעֲלָה אֶת
 הַנְּפֵשׁ, וְכִשְׁעוֹמֵד עִם הַחֲלִיף לְשַׁחֵט אֶת הַחִי,
 הוּא עוֹמֵד כְּרוֹצֵחַ-נְפִשׁוֹת, וְהַחֲלִיף שְׁלוֹ
 הוּא **"חֶרֶב הַמְדַבֵּר"**, וְאֵינוֹ **"חֶרֶב לַה"**,
 שֶׁהוּא **"חֶרֶב הַמְדַבֵּר"**. וְיֵשׁ צַעַר לְהַנְּפֵשׁ הַחִי,
 שְׂצוּעֶקֶת בְּקוֹל מֵר וְכוּ', כִּי אֵינוֹ שֵׁם בְּשַׁעַת
 הַבְּרָכָה, וְחוֹשֵׁב מִחֻשְׁבַּת פְּגוּל, וְעֹכֵשׁ אֵין
 לָהּ **"מְנוּחָה לְכַף רַגְלָהּ"** (בראשית ח, ט).

אֵזִי לֹו לְהַשׁוֹחֵט הַזֶּה, אֵזִי לְהַנְּפֵשׁ, שֶׁהִרְגַּ
 אֶת הַנְּפֵשׁ וְמָסַר אוֹתָהּ בְּכַף אוֹיְבֵיהָ,
 וְאֵין לְהַשְׂכִינָה מִיּוֹנְנוֹקִיּוֹן לְהַמְשִׁיד טְרַף
 לְבֵיתָהּ.

וְעַל-יְדֵי-זֶה: **"בִּנְפִשְׁנוּ נְבִיא לַחֲמֵנוּ"** -
 בִּיגִיעָה וְטְרַחַא גְּדוּלָהּ.

סה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א סח)

תַּחֲלַת שְׂרֵשׁ הַשְּׁתַּלְשְׁלוֹת הַמְּמוֹן, הוּא
 מְקוֹם שֶׁהַנְּפֵשׁ בָּאָה מִשָּׁם, בְּבַחֲינַת

טו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כז, ב-ג-ד-ה-ז-ח)

אֵי-אֶפְשָׁר לְבּוֹא לְבַחֲינַת שְׁלוֹם, אֶלָּא עַל-
 יְדֵי 'הָאֲרַת-פָּנִים', 'הַדְּרַת-
 פָּנִים'. וְ'הַדְּרַת-פָּנִים' זֶה בְּחִינַת דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה
 שֶׁנִּדְרָשֶׁת בִּי"ג מִדּוֹת, הַנִּמְשָׁכִים מִי"ג תְּקוּיֵי-
 דִּקְנָא (זֶהֱר אַחֲרֵי סב), מִבְּחִינַת 'הַדְּרַת-פָּנִים',
 כְּמוֹ שְׁפָתַיב (ויקרא יט, לב): **"וְהַדְּרַת פָּנֵי זָקֵן"**.

וְלִפִּי הַהַזְדַּכְכוּת חֲכָמָתוֹ בִּי"ג מִדּוֹת אֵלוֹ,
 כִּן הַזְדַּכְכוּת קוֹל רִנְתוֹ, בְּבַחֲינַת
 (קדושין לב): **"זָקֵן" זֶה קָנָה חֲכָמָה"**, "הַקָּנָה
 מוֹצִיא קוֹל" (בְּרַכּוֹת סא).

וְכִשְׁנִזְדַּכְּךָ 'קוֹלוֹ' - אֵז עַל-יְדֵי 'הַשְּׁמַעַת
 קוֹלוֹ' לְבַד, בְּלֹא 'דְּבוּר' -
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָתוֹ,
 בְּבַחֲינַת (תהלים קו, מד): **"וַיִּרְא בַּצַּר לָהֶם,
 בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנְתָּם"**.

וְ'לְהַדְּרַת-פָּנִים' - אֵי-אֶפְשָׁר לְבּוֹא, אֶלָּא
 עַל-יְדֵי 'תְּקוּיֵי-הַבְּרִית'.

וּבְזֶה שֶׁנִּכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׁטוֹת, הֵינּוּ 'הַרְהוּרֵי
 זְנוּת', וְהוּא מְשַׁבֵּר תְּאֵנוֹתוֹ - בְּזֶה הוּא
 מַפִּיק וּמוֹצִיא 'נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה' שֶׁל 'פְּגָם
 הַבְּרִית' - כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת 'תְּשׁוּבַת
 הַמְּשַׁקֵּל'.

**[וְזֶה בְּחִינַת] (איכה ה, יד): "זְקֵנִים מְשַׁעֵר
 שְׁבָתוֹ, בַּחוּרִים מְנַגִּינָתָם"**.

[פרוש: שאז בשעת החרבון - נשבת ה'זקנה דקדשה', בחינת ה'דרת-פנים'. ועל-כן נשבת גם-פן: "בחורים מנגינתם", בחינת 'כח הנגינה, 'הזדככות קול רנתו'. (כמו שכתוב שם באיכה-רבה ה, יב: "מנגינתם": "מזמריהו שבתו". וגם בפסוק ה'א: "שבת משוש לבנו", דרשו שם במדרש: שבטל השיר מבית המשתאות. ובמדרש 'לקח-טוב' המקנה 'פסיקתא-זוטרתא: "בחורים גם הם מנגינתם שבתו, ונעדרה ונאספה כל ששון וגילה").

וזו נגרם להם - על-ידי שלא עשו 'תשובת המשקל' כנ"ל, דהינו שלא שמרו 'קדשת הברית' - וכמו שדרשו 'חז"ל' (איכה-רבה ה, יג) על הפסוק הקדם (איכה ה, יג): "בחורים טחון נשאו ונערים בעץ כפלו" - "לשון נקיה הוא". (לפי המקרא סוטה דף י. - על הפסוק בשופטים טז, כא: "ויהי טחון בבית האסורים", "אין טחינה אלא לשון עברה". עי' שם עוד במקרא. - וגם עי' שם במדרש על הפסוק: "נשים בציון ענו בתלת בערי יהודה").

וגם כתוב שם לפני זה (איכה ה, יב): "פני זקנים לא נהדרו" - שזה ההפך מ"והדרת פני זקן" כנ"ל. (ועי' שם באיכה-רבה, ובמדרש 'לקח-טוב': שהיו מבזין ומפין הזקנים).

[ובמשנה סוטה פ"ט מ"א: "משבטלה סנהדרין, בטלה השיר מבית המשתאות, שנאמר (ישעיה כה, ט) 'בשיר לא ישתו יין' וגו'", וב'מקרא' שם דף מח. "וממאי דמשבטלה סנהדרין פתיב, אמר רב הונא בריה דרב יהושע: דאמר קרא: 'זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם'"]

ובפרוש המשניות להרמב"ם: "כתיב 'זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם', וכשפסקו הסנהדרין והם הזקנים שאמר הקדוש-ברוך-הוא עליהן (דברים טז, יח): 'אתן להם בכל שעריה', נפסק השיר גם-כן" - ובפרוש רבנו עובדיה מברטנורא: "בזמן שבטלו הזקנים היושבים ב'שער', שהם הסנהדרין, בטלו הבחורים מנגינתם גם-כן".

"נפלה עטרת ראשנו" (איכה ה, טז)

טז.

(טיחות-ה'ר"ן קיג)

העולם אומרים: "מי שהקדוש-ברוך-הוא הוא רוצה לעשותו נער, הוא לזקח אשתו ממנו". כי 'אשה כשרה, היא בחינת (משלי יב, ד): "אשת חיל עטרת בעלה". וכשמתה חסו-שלום, הוא בחינת (איכה ה, טז): "נפלה עטרת ראשנו", ראשי-תבות נע"ד'.

תשעה באב

באמת! - על-ידי-זה בעצמו השם-יתברך מרחם עליו, ומורהו הדרך הישר והנכון והאמת, ויודע העצה אידך להתנהג, ונעשה מ'קינו'ת' 'תיקו'ך, ונתתפן ה'תיקו'ך, שהוא ה'ספק', חלקת העצה.

פי זוכין על-ידי צעקות איכה' - לזכות לידע הדרך והעצה אמיתית אידך להתנהג, שהוא בחינת 'פשיטות האבעיא', בחינת התהפכות ה'תיקו'ך ו'קינו'ת', לבחינת 'תיקו'ך, כנ"ל.

ב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ז, יא)

על-ידי החטא הפורגלים, גרמו חרבן בית-המקדש, כמו שאמרו רז"ל
(תענית כט. סוטה לה. סנהדרין קד: במדבר-רבה טז, כ; תנחומא שלח יב): **"אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות".**

כי אותו הלילה, ליל תשעה-באב היה, שבו נחרב הבית-המקדש, ומשה-רבנו בקש על-זה: "סלח נא" (במדבר יד, ט) - כי בזה החטא והפגם, תלויים כל העוונות, פי על-ידי-זה הפגם, נחרב הבית-המקדש.

ג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סא)

משיח שעבר עליו מה שעבר מיום בריאת-העולם, וסבל מה שסבל - אחר כל-זה בסוף יאמר לו השם-יתברך: "אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז). וכל זה יהיה מחמת הפלגת עצם מעלת שכלו של משיח שיגדל מאד. על-כן כל הזמן מימות בריאת-העולם, יהיה אצלו אין ואפס ממש, ויהיה ממש באלו נולד היום.

א.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א רמז)

"תיקו' הנאמר בש"ס, הוא בחינת מחסר תקוון" (זהר צו כז:). הינו: שנחסר הנו"ן של 'תקוון', ונשארו 'תיקו'. ודע: שזאת ה'נו"ן פשוטה' בפשטות מה'תקוון' - היא נשפלת ונכפפת, ונעשה צרוף 'קינו'ת'. וכשיגאלנו השם - יתהפכו ה'קינו'ת' ל'תיקוון', ויתתפן ה'תיקו'.

[ב'לקוטי-הלכות', גטין ג, כה: וזהו מה שאמר רבנו ז"ל (ח"א תורה רמז הנ"ל): ש'תיקו' הנאמר בש"ס, הוא בחינת 'מחסר תיקוון', והנו"ן נכפפת ונעשית קינו"ת, ולעתיד יתתפן הכל, ואז נתתפן ה'תיקו', כי רפשו כל האבעיות והספקות, ואז יחזור, ויהיה נעשה מ'קינו'ת תיקוון', עיר-שם.

כי 'תיקו' הנאמר על האבעיא והספק שבש"ס - זהו בחינת 'חלקת העצה' - דהינו שאין יודעין הדין באיזה 'מצוה' שהיא בחינת עצה. וכל-זה מחמת 'חסרון התקוון', שהוא בחינת פגם כל ה'שכליים פריטיים', שמשם כל ההמתקות והעצות, שנפגמו כלם בעוונות ישראל, שזהו בחינת 'חרבן בית-המקדש'. כי כל ה'שכליים' כלם, הם בחינת 'תקוני'ם' להמשיך ה'שכל' של השגת וידעת אלקותו יתברך על-ידם, בחינת 'עולם התקוון' פידוע. כי כל צמצומי האורות דרך פמה שכליים, כלם הם בחינת תקונים פידוע.

אבל בשעת 'חרבן בית-המקדש' - נפגמו התקונים הנ"ל, ואז נסתלק הנו"ן של 'תקוון' ונעשה 'תיקו', שהוא בחינת 'ספקות', בחינת 'חלקת העצה' כנ"ל. ואז נעשה מה'תיקו'ך, בחינת 'קינו'ת', שהם בחינת איכה' כנ"ל.

ועל-ידי-זה בעצמו חוזר ונתתפן בחינת ה'תיקו'ך וה'ספק', בחינת 'חלקת העצה'. פי על-ידי ה'קינו'ת' בעצמו, נתתפנין וחוזרים ועושים מ'קינו'ת', 'תיקו'ך.

פי על-ידי-זה בעצמו שאומרים 'קינו'ת', שהם בחינת 'איכה', בחינת 'אי'ה' - דהינו שבוכין ואומרים: "שאיין יודעין כלל איכה' לחתור למצא עצה לשוב אליו בשלמות

ד.

(לקוטי מוהר"ן ח"ב סז)

על-ידי ה'בכי', מסתלק מאור העינים,
 שזה בחינת שקיעת האור
 במערב. כי 'מערב' ב' ראשיתבות: 'רחל
 מבכה על בניה' (ירמיה לא, יד - שער הפסוקים
 ירמיה; פריעץ-חיים, שער תקוני-חצות פ"א; ועוד) - כי
 "שכינה במערב" (בבא-בתרא כה.). והשכינה
 בוכה ומיללת כביכול על ישראל, בחינת
 (ירמיה שם): "רחל מבכה על בניה, מאנה
 להנחם על בניה כי איננו", שהיא בוכה על
 צרת ישראל המפזרים בגוים ואינם על
 מקומם.

וזוה בחינת 'פתל מערבי' - ששם השכינה
 בוכה ומיללת על 'חרבן בית-
 המקדש' - כי ב'מערב', שם "רחל מבכה על
 בניה".

[ב'חכמה ויתבונה; לרבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל, סימן ג:
 ועל-כן הוא דבר גדול מאד, לילך גם בזמן-הזה ל'פתל-
 המערבי', "שהשכינה שם הוא" (שמות-רבה ב, ב; פתרי-רבה
 יא, ב; שירי-השירים-רבה ב, כו; תנחומא נח ג; פסיקתא-רבותי טו;
 פסיקתא-דרב-כהנא פ"ה; זחר שמות ה: משפטים קטז). ואדרבה
 יותר חשוב מזמן שבית-המקדש היה קיים, פמובא
 בספרים וכו'. על-כן שם גם היום עיקר החיות והשראת
 השכינה לנצח, כמשכן הנמשך במח וקרוח בלב וכו'. ועל-
 ידו תקון גדול לפגם הברית' - פמובא בלקוטי-תנינא סימן
 ק"ט וכו'.

וגם בזמן-הזה עדין 'עיני ה' ולבו שם כל הימים" (מלכים-א
 ט, ג; דברי-הימים-ב ג, טז), ו"השכינה לא זזה מפתל המערבי
 הקדוש לנצח", כמאמר קז"ל (שם). והוא תקון גדול גם
 בזמן-הזה לילך לשם, ו'תקון לפגם-הברית', פמובא ב'זחר-
 הקדוש' (משפטים קטז). - פי הצדיק דר אצל 'פתל-
 המערבי', תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן].

ה.

(לקוטי מוהר"ן ח"ב סז)

הצדיק-האמת, הוא הפאר והיפי והחן
 של כל העולם כלו,

והוא ה'בעל-הבית' של כל העולם כלו. והוא
 בחינת ה'בעל-הבית' של 'בית-המקדש', כי
 הוא מאיר ל'בית-המקדש', ולכל העולם
 כלו.

וכשזה הצדיק נתפרסם ונתגדל שמו
 בעולם, על-ידי-זה נתגדל שמו
 יתברך וכו'. וכשנתעלם שם הצדיק-האמת,
 ונסתלק מן העולם, ונתגדלים ונתפרסמים
 מפרסמים של שקר, שאין בהם שם השם
 כלל - על-ידי-זה כביכול נתמעט ונתעלם
 שם השם.

ועל-ידי-זה באים שרפות בעולם
 רחמנא-לצלן, ונסתלק
 מאור העינים הנ"ל. וזה בחינת 'שרפת בית-
 המקדש', שנעשה גם-כן על-ידי הסתלקות
 'מאורי-אור', ועל-ידי-זה נתגברו 'מאורי-
 אש' (עין בפנים).

נמצא: כשהצדיק-האמת נסתלק מן
 העולם, הוא בחינת 'שרפת בית-
 המקדש', ואז בני-ישראל נחשבים כאלו הם
 מתגלגלים בחוצות חסין-שלום.

ו.

(לקוטי מוהר"ן ח"ב סז)

'שבת' מאיר לה'בית-המקדש' - כי
 ה'מקדש' הוא גם-כן בחינת
 'עינים', כמו שכתוב (יחזקאל כד, כא): "גאון
 עינים מחמד עיניכם". ו'שבת' הוא בחינת
 הגוין המאירין ב'מקדש' - כי 'שבת' הוא
 בחינת פח הראות, שהם "תלת גוין דעינא
 ובת עין" (תקוני-זחר קכו); המאירין ל'בית-
 המקדש' שהוא בחינת 'עינים'.

ועל-ידי שמתאבל על הבית-המקדש -
 מכניע 'מאורי אש', ומתגברין

מאורי אור, שהם בחינת 'שבת'. וזה 'מתאב"ל' ראשי-תבות: "לא תבערו אש ב'כל מ'שבתים" (שמות לה, ג). פי על-ידי שמתאבלין, נכנעין 'מאורי-אש'. וזהו: "ביום השבת" (שם) - פי אזי מאירין 'מאורי-אור', בחינת 'שבת', בחינת "תלת גונין דעינא ובת עין" שמאירין לה' בית-המקדש'.

ז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז - על-פי לקוטי-עצות, חצות ד)

בעתים הללו שפבר ארץ עלינו הגלות, והשם-יתברך מצפה בכל-עת לשוב אלינו, ולחזור ולבנות בית-המקדשנו, ראוי לנו שלא לעכב חסו-שלום בגין בית-המקדש, רק להשתדל בבנינו.

על-כן מאד מאד צריכין לזהר לקום בחצות בכל לילה, ולהיות מתאבל מאד על חרבן בית-המקדש, פי אולי בגלגול הראשון היה הוא הגורם שיחרב הבית-המקדש.

ואפלו אם לאו, אולי הוא מעכב עתה בחטאינו בגין בית-המקדש, "ונחשב גם-כן כאלו גרם להחריבו" (ירושלמי יומא פ"א ה"א).

ועל-זה יבכה ויתאבל מאד בכל לילה בחצות, ועל-ידי-זה יהיה נחשב כאלו הוא משתדל בבנין בית-המקדש'.

ועל-ידי-זה יזכה להתקרב אל האמת, הינו להתקרב לצדיקים ויראים וכשרים אמתיים, שהם עקר הפאר והחן והיפי האמת של העולם.

ועל-ידי-זה יהיו נפתחין עיניו, ויסתכל על עצמו בכל המדות,

ולשוב בתשובה על כל המדות רעות, ויזכה לדעת ולהכיר את שמו הגדול יתברך. והשם-יתברך הבטיח לכל המתאבל על ציון (ישעיה סא, ג): "לשום לאבלי ציון, פאר תחת אפר".

ח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

'ירמיהו-הנביא' היה מקונן ומחבב דם ישראל שנשפה, והיה משתתף בצרתן, והיה רואה ישראל מולכים בקולרין, וידיהון מהדקין לאחורא, ורחיא על צואריהון (איכה-רבה פתיחתא לד; זהר שמות ב:), והיה משתתף עמהם, והיה מקונן על כל טפה דם של ישראל (איכה ד, א"ב): "בני ציון היקרים המסלאים בפז" וכו', "תשתפכנה אבני קדש" וכו'.

ט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

על-ידי שקמים בחצות-לילה, ומתאבלין על חרבן בית-המקדש, על-ידי-זה נצולין מ'שרפות'.

י.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב פה)

'אגוזים' הנקראים 'לוזים', רומזים לבחינת 'לאה', שהיא בערף, שהיא נקבא ראשונה' (ספר הלכותים להאריז"ל פרשת ויצא). ואחר-כך נכנסין ל'בית-המקדש', שהוא בחינת: "יעקב קראו בית-אל" (פסחים פח.). וזהו שפרש רש"י (שופטים א, כד): "שדרך לוז נכנסין לבית-אל".

וזהו (ישעיה מ, א): "נחמו נחמו". שתי פעמים 'נחמו' גימטריא 'קדקד',

שהוא בחינת 'ערף' - שעלידה נכנסין לבית-אל.

וזהו שלשה שבועות שהם עשרים ואחד יום שבין המצרים, וכנגדו באילן לוז. - בשביל זה נוהגין לאכל ביצה בסעדה המפסקת בתשעה באב - כי הביצה נגמרת בעשרים ואחד יום, כמאמר חז"ל (בכורות ח. ועין שם בתוספות): "תרנגולת מולדת לעשרים ואחד יום וכו', וכנגדו באילן לוז".

יא

(ספורי מעשיות, הקדמה ב' של מוהרנ"ת ז"ל - באור להמעשה של אבדת בת-מלך) כל עבודתנו בשרשה העליון, מרמז לחבור חתן וכלה העליונים, שהיא בחינת 'יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה', כאשר כל ספרי הזהרה הקדוש וכתבי האריז"ל מלאים מזה.

וגם בתשעה באב בקינות שמקוננין על גלות השכינה וכנסת ישראל, אומרים: "אז בהלך ירמיהו וכו', אשת יפת תאר מנוולת מצא".

וכן בתקון שלשה משמורות שהוא מה'זהרה חדש' (איכה), מדבר שם גם כן בלשונות פאלה: "כאשה המקוננת על בעלה וכו'", עין-שם.

מכל זה ויותר מזה, מבאר לעינים: ש'גלות השכינה וכנסת ישראל, היא בחינת אבדת בת-מלך' והתרחקותה מוודה וכו'.

יב

(שיח-שרפי-קדש ח"ב קח) רבנו ז"ל אמר: "אם יאכלו בני ישראל מרור בליל פסח, כבר ישבו

ב'תשעה באב' לומר 'קינות' [אז מ'ועט עסן מרור ביים 'סדר', וועט מען שוין זיצן 'תשעה באב' ביי 'קינות']. (הם חלים באותם הימים - שלחן-ערוך אורח-חיים תכת, ג).

[וב'איכה רבה, פתיחתא יח: "רבי אבין פתח: 'השביעני במרורים' (איכה ג טו), בלילי הפסח של יום טוב הראשון. 'הרונני לענה' (שם), בתשעה באב. ממה שהשביעני בלילי יום טוב הראשון של פסח, 'הרונני' בלילי תשעה באב לענה'. הוי בלילי יום טוב הראשון של פסח, הוא לילי תשעה באב. ועל זה היה מקונן ירמיה (שם א, א): 'איכה ישבה בדד'".

ועוד ב'איכה רבה ג, ה: "'השביעני במרורים', זה יום טוב הראשון של פסח דכתיב בו (שמות יב, ה): 'על מצות ומרורים' (ומצות על מרורים), 'הרונני לענה', מה שהשביעני בליל יום טוב הראשון של פסח, 'הרונני' בליל תשעה באב לענה'. הוי ליל יום טוב הראשון של פסח, הוא ליל תשעה באב".

יג

(באור-הלכותים ח"ב יב; נוכבי-אור, שיחות וספורים נו; אבני-ה-ברזל כ; שיח-שרפי-קדש ח"ב תרצז)

כן היה מנהג מוהרנ"ת ז"ל אחר פטירת רבנו ז"ל: שב'בין המצרים' היה אומר 'תקוני-חצות', במרתף עמק, ובפרט בתשעה באב היה סוגר את-עצמו כל הלילה עד חצות היום, ושם אמר את 'מגלת איכה' ו'ה'קנות' ו'סדר התפלה' וכו'.

ופעם-אחת אמר: "איך קען מיר מערער נישט קילן דאס הארץ, נאר 'תשעה באב' און 'בין המצרים' ביי די 'קינות', און א גאנץ יאהר ביי 'תפלת חצות', כאטש קלאגן אויף דעם חורבן [בית המזחין בכלליות ובפרטיות], וואס מען איז נישט אזוי ווי מען דארף צו זיין".

[איני יכול לקרר את לבי, רק ב'תשעה באב' ובימי 'בין המצרים' באמירת הקינות, ובכל ימות השנה בתפלת חצות. לכל הפחות לבכות על החורבן, מה שאיננו כמו שצריכים להיות].

יד.

(באור-הלקוטים ח"ב יב;
בוכבי-אור, שיחות-וספורים כז)

שְׁמַעְתִּי מֵאֲבִי ז"ל, שְׁשָׁמַע מְמוֹהַרְנֵי ת
ז"ל: "שְׁעַקֵּר שְׁבִירַת לִבּוֹ
בְּחֻצוֹת וְקִינּוֹת, הוּא בְּהַרְגָּשְׁתּוֹ מַלְּת 'אֵיכָה'"
(**"אֵיכָה נַחֲרַב"**, בְּקִינּוֹת שְׁבַתְקוֹן-חֻצוֹת - עֵינִי שִׁיחוֹת-הַרְנֵי
רסח).

טו.

(שיח-טרפיקדש ח"ב תקיג)

מוֹהַרְנֵי ת ז"ל אָמַר: "אֶפְלוּ כְּשִׂאֲהִיָּה
בְּבִינֵי-הַשְּׁמֻשׁוֹת הָאֲחֵרוֹן שֶׁל
אֶלֶף-הַשָּׁשִׁי, וְאֶרְאֶה שֶׁהִגְאֵלָה עֵדִין לֹא
בָּאָה, אֶת־עַל־פִּי־כֵן אֲאָמִין בְּאִמוּנָה שְׁלִימָה
בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ!"

טז.

(שיח-טרפיקדש ח"ז נז)

פַּעַם כְּשֶׁדִּבְרוּ מִ'קִּץ-הַפְּלֹאוֹת' וְגִדְל קִשִׁי
הַגְּלוֹת, בְּפָרֵט מָה שֶׁאָמְרוּ הַצַּדִּיקִים
מִגִּדְל הַנְּסִיוֹנוֹת וְהִסּוּרִים שֶׁעוֹד יַעֲבְרוּ עַל
יִשְׂרָאֵל בְּעַקְבוֹת מְשִׁיחָא - אָמַר אֵז מוֹהַרְנֵי ת
ז"ל: שְׁמַצַּד אֶחָד, דְּוָקָא מִדְּבָרִים וְעֵתִידוֹת
אֵלוּ שֶׁאָמְרוּ הַצַּדִּיקִים עַל הָעֵתִיד לְבוֹא
עָלֵינוּ - מִזֶּה בְּעֶצְמוֹ הוּא מִתְחַזֵּק - שָׂאם
רָאוּ מָה שֶׁרָאוּ, בְּוִדְאֵי רַחֲמוֹ עַל הַדּוֹר,
וְהַפְּצִירוּ בְּתַפְלָה שְׁנוּכַל לְעַמֵּד בְּמַצְבִּים
קָשִׁים וְנְסִיוֹנוֹת מְרִים אֵלוּ (עֵינִי שִׁיחוֹת-הַרְנֵי קכו).

יז.

(שיח-טרפיקדש ח"ז עח)

כְּשֶׁהָיָה מוֹהַרְנֵי ת ז"ל בְּצֹאֲלִיצְיָא, וְעָבַר
בְּדַרְךְ נְסִיעָתוֹ גַּם בְּעִיר 'בְּרָאד',
וְחָל אֵז יוֹם תְּשַׁע־בְּאָב, וְשִׂאֲלוּהוּ שָׁם:
"בְּאֵיזָה סֵפֶר קִינּוֹת הוּא רוֹצֵה לְקוֹנֵן, אִם
לְפִי נֶסֶח 'אֲשַׁכְּנֵז' אוֹ 'פּוֹיִלְךְ'?" - אָמַר בְּכַאֵב:

"אֵיכּוֹ הָיוּ מְרַגְּשִׁים אֶת הַחֶרֶבֶן, לֹא הָיוּ
שׂוֹאֲלִים שְׂאֵלָה זוֹ אֵיזָה קִינָה לוֹמַר".

יח.

(חֲכָמָה וְתַבּוּנָה, לְרַבֵּי אַבְרָהָם
ב"ר נַחֲמָן ז"ל, סִימָן א עַמּוּד יא)

בְּתִשְׁעָה-בְּאָב הָאֲחֵרוֹן לְפָנוֹת-עֶרְב,
שְׁבִימִי חֵייוֹ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל
רַבֵּנוּ ז"ל, שְׁנִזְכֹּר אֵז בְּעֶצֶם הַעֲלָמַת הַזְּכָרוֹן
שֶׁל הַיֶּלֶד וְהַזְּקֵן שֶׁלְמַעֲלָה מִכָּלֵם, עַד שֶׁאִינוֹ
נִקְרָא בְּשֵׁם 'זְכָרוֹן' כָּלֵל, "עַר גְּעֵדֵעֲנָקֻט
גְּאֲרִנִּישֻׁט" [אִינוֹ זוֹכֵר לְאוֹ כְּלוּם] (בְּסִפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת
מַעֲשֵׂה יג מִהַשְּׁבָעָה בְּעֵטְלֵעֵרִם).

עָנָה וְאָמַר אֵז רַבֵּנוּ ז"ל: "אֵיזָה פְּנִים יֵשׁ
לִי בִּינֵיכֶם!"

וְהַשִּׁיב לוֹ מוֹהַרְנֵי ת ז"ל (בְּדַבְרֵי צַחוּת): "זוּי
גְּאֲרִנִּישֻׁט" [כְּמוֹ כְּלוּם]! - וְחִזֵּר רַבֵּנוּ
ז"ל וְאָמַר לוֹ: "הֲלֹא גַם אַתֶּם אָפֶס וְאִין" [אִיר
זַעֲנֵט זִיךְ אוֹיף גְּאֲרִנִּישֻׁט". [עֵינֵי-שָׁם הַשְּׂיִכּוֹת לְתִשְׁעָה-בְּאָב
לְפָנוֹת-עֶרְב, שְׂזוֹ הִיא הַנְּחֻמָּה וְכוּ].

יט.

(שיח-טרפיקדש ח"ג רצז)

פַּעַם בְּתִשְׁעָה-בְּאָב, שָׁהָה רַבֵּי נַחֲמָן
מְטוֹלְטִישֵׁין ז"ל, אֶצֶל אַנְ"שׁ, בְּעִיר
דְּעַמִּיטְרִיוּקַע הַסְּמוּכָה לְעִיר טְשַׁעְרִין, שָׁם
בְּעִיר דָּר אֵיזָה מִתְנַגֵּד לִץ שֶׁהָיָה מִתְלוֹצֵץ
וּמַצֵּר לְאַנְ"שׁ, כְּשֶׁשָּׁמַע שֶׁבָּא הַנ"ל לְעִיר,
רָצָה לְעַשׂוֹת לִיצְנוֹת גַּם מִמֶּנּוּ כְּהַרְגֵלוֹ הָרַע,
וְהִלֵּךְ לְפָגְשׁוֹ בְּבֵית-הַכְּנָסֶת.

וּכְשֶׁרָאָה אִיךְ שִׁישֵׁב בְּפִינָה בְּבֵית-
הַכְּנָסֶת, כִּי כַּף הָיָה נוֹהֵג לְשַׁבֵּת
לְאָרֶץ וְלוֹמַר קִנּוֹת וְכוּ' מִשָּׁךְ כָּל הַפְּלִלָּה,
וְאָמַר אֶת הַקִּנּוֹת בְּשִׁבְרוֹן לֵב וּבְנַעֲמִימָה
בְּדַרְכּוֹ - לָאֵט לָאֵט הִתְלַהֵב וְהִתְעוֹדַר הוּא

עצמו על-ידי-זה, עד שנעמד אצלו והחל אף הוא לבבות יחד עמו, עד שלא היה יכול שוב להפרד מפניו כל הלילה, ומאז התקרב אף הוא לאנ"ש בהתקרבות גדולה.

הסתלקות הצדיק יאשיהו, וכן בכל דור ודור הוא מרמז על הסתלקות והתעלמות אור הצדיק-האמת שבדור.

וזהו: "איכה יועם זהב" כנ"ל - שנחשף אורו אצלנו, ואין זוכין להנות מאורו.

ולא די זה - כי אם עוד נוסף יגון על מכאובנו, כי גם "ישנא הפתם הטוב" (איכה שם) - שהצדיק-האמת הנמשל לכתם הטוב' - כל-כך נחשף אורו מישראל, עד אשר נשתנה האמת לגמרי, כי "אומרים לרע טוב ולטוב רע" (ישעיה ה, כ).

וזהו: "ישנא הפתם הטוב" - שנשתנה הפתם הטוב, שהוא הצדיק-האמת - שמדברין עליו כל הרעות, ומשנין ומחליפין האמת בשקר.

ועל-ידי-זה: "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות" (שם) - שזה נאמר על הסתלקות והתעלמות הצדיק שהוא בחינת "ראש-בית". ומתגברין המפרסמים של שקר' שהם בחינת "ראש כל חוצות", כמו שכתוב בהתורה 'בראשית-לעיני' וכו' (ח"ב סז).

וזהו (איכה שם, ב): "בני ציון היקרים" וכו', כמו שכתוב שם (בתורה הנ"ל), עיני-שם.

וזהו: "גם תננים חלצו שד" וכו' (שם ד, ג) - שזהו בחינת רחמנות דסטרא-אחרא, כמו שכתוב בהתורה "תקעו תוכחה" (ח"ב ח), שעל-ידי-זה מתגבר חסו-שלום בחינת "והנחש היה ערום" (בראשית ג, א), שעל-ידי-זה נמשך כל הצרות, עד שאין יודעים מהצדיק-האמת.

ג.

(שיח-שרפי-קדש ח"ד רסט; ח"ו תלד)

יום 'תשעה-באב' היה לאנ"ש יום של תשובה וחרטה, והיו מרבים מאד בנתינת צדקה, וכאמרם ז"ל (שבת קלט.): "אין ירושלים נפדית אלא בצדקה". - נהוג היה בכל 'אוקריינא' להרבות בנתינת צדקה ביום 'תשעה-באב'.

[בספר 'מועד-לכל-חי' לר' חיים פאלאגי סימן י, אות סח: ביום תשעה-באב יש להרבות בצדקה לעניים ולתלמידי-חקמים וכו', והוא סגולה נפלאה לכפר עונות, וגם לקרב הגאולה וכו' - עיני-שם באריכות].

כא.

(לקוטי-הלכות, נטילת-ידיים-לסעודה ד, ה)

וזה בחינת 'איכה' שאומרים בתשעה-באב. וזה בחינת (איכה ד, א): "איכה יועם זהב". כי עקר הקינות הם על הסתלקות הצדיקים האמתיים ששקולה כפלים כחרבן בית-המקדש (עין איכה-רבה א, לו הובא ברש"י ישעיה כט, יד).

ועל-ידי-זה אנו עכשו "כצאן אשר אין להם רועה" (במדבר כב, יז), כי אין אנו יודעין מי הוא הצדיק-האמת. ואנו צריכין לצעק ולחפש ולבקש: 'איכה' 'איכה' - הצדיק-האמת שנחשף אורו אצלנו - שאין זוכין לידע ממנו, שזהו בחינת "יועם זהב" וכו', שהצדיק-האמת הנחמד מזהב - יועם ונחשף אורו אצלנו.

וכמו שאמרו רז"ל (עין רש"י איכה ד, א): שירמיה היה מקונן "איכה יועם" על

שָׁבַשְׁמִכְנִיעִין 'זַהֲמַת־הַנְּחָשׁ', שְׁהוּא
בַּחֲנִינָת "גַּם תַּנִּים חָלְצוּ
שָׂד" וְכוּ', עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל־כַּחַת, אָזִי
נִתְבָּרַר הַמְדַמָּה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק־הָאֱמֶת.

וְלַהֲפֹךְ - לַהֲפֹךְ חֲסִדוֹשְׁלוֹם, וְאָזִי אֵין
יִוֵּדְעִין 'אֵיכָה' - אֵיפֹה אֹרֵר הַצַּדִּיק־
הָאֱמֶת. וְעַל זֶה אָנוּ מְקוֹנְנִין: "אֵיכָה יוֹעַם
זָהָב", שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַסְּתַלְקוֹת וְהַתְּעַלְמוֹת אֹרֵר
הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבַּחֲנִינָת "גַּם תַּנִּים חָלְצוּ
שָׂד" כַּנֶּ"ל.

אָבֵל עַל־יְדֵי הַקִּינּוֹת וְהַצְּעָקָה "אֵיכָה" -
אָנוּ זֹכִיךְ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ אֹרֵרו, וְנִזְכָּה
לְאֱמוּנָה־שְׁלֵמָה' - עַד שֶׁיִּתְעַר הַשִּׁיר
שֶׁלְעֵתִיד, שֶׁאֵז תִּגְדַּל הַשְּׂמִיחָה מְאֹד וְכוּ'.

כב.

(לְקוֹטֵי־הַלְכוֹת, נְטִילַת־יְדַיִם־לְסַעֲדָה ו, פ)

בְּעוֹזוֹתֵינוּ־הַרְבִּים נִתְרַבָּה הַמַּחְלָקָת
מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל,
שֶׁהוּא מְזִיק בִּיזְתָר מִכָּל הַקְּלָקוּלִים, כְּמוֹ
שֶׁאֱמָרוּ חֲז"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִחְרַב הַבַּיִת־
הַמְּקֻדָּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְעַכֵּב בְּנִינוּ.

כִּי עֵקֶר הָעֵכּוֹב הוּא, עַל־יְדֵי שֶׁאֵין הַקְּבוּץ
שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלֵמוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלוֹם
הָאֱמֶתִי וְכוּ'. וְעַל־זֶה צָרִיכִין לִבְכוֹת
וְלַהֲתַאוּנֵן מְאֹד בֵּין־הַמְּצָרִים וּבַתְּשֻׁעָה־בְּאָב,
וְכֵן בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת - לַהֲתַאֲבֵל עַל ה'חֲרַבֵּן
בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ וּפְזוֹר יִשְׂרָאֵל'.

וְזֶה בַּחֲנִינָת שְׁלֹשׁ פְּעָמִים "אֵיכָה" -
שְׂמַת־אֲבָלִין עַל הַסְּתַלְקוֹת וְהַתְּעַלְמוֹת
הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַאִיר בְּכָל ה'דְּרֵי־מַטָּה',
בַּחֲנִינָת "מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", וְלַהֲשִׁיב בְּלֹם
לְהַשִּׁיב־וּתְבַרְךָ.

וְהַעֲקָר עַל־יְדֵי ה'שְׁלוֹם' - שֶׁיִּתְקַבְּצוּ
וְיִתְאֲסְפוּ יַחַד, וְיִתְקַשְּׂרוּ עִם

הַצַּדִּיק־הָאֱמֶת, שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינָת ה'מְשַׁכֵּן' שֶׁהִיָּה
בֵּימֵי מֹשֶׁה, וּבֵית־הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁבָּנָה דָּוִד
וּשְׁלֹמֹה - כִּי לְשֵׁם מִתְקַבְּצִים כָּל יִשְׂרָאֵל יַחַד,
וּמְקַבְּלִים ה'אֶרֶת הַדְּעוֹת' מִהֶרֶב, בַּחֲנִינָת
מֹשֶׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עֵקֶר כָּל־לֵיּוֹת הַעוֹלָמוֹת
בַּחֲנִינָת 'אֵיָה' וּמְלֹא' יַחַד וְכוּ'.

וְעַל־כֵּן מְקוֹנְנִין עַל זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
"אֵיכָה": (א) עַל הַסְּתַלְקוֹת
הַצַּדִּיק'. (ב) וְעַל פְּזוֹר יִשְׂרָאֵל'. (ג) וְעַל 'חֲרַבֵּן
בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ' - שֶׁשֵּׁם נִתְוַעְדוּ וְנִכְלְלוּ יַחַד כָּל
יִשְׂרָאֵל, עִם הַצַּדִּיק־הָאֱמֶת בַּחֲנִינָת מֹשֶׁה,
שֶׁשֵּׁם עֵקֶר הַכָּל־לֵיּוֹת.

וְזֶה בַּחֲנִינָת (אֵיכָה א, א): "אֵיכָה יִשְׁבַּח בְּדָד
הָעִיר רַבְּתִי עִם וְכוּ' רַבְּתִי בְּגוֹיִם וְכוּ'" -
שְׂמַת־אֲבָלִין עַל 'גְּלוּת יִשְׂרָאֵל' מִירוּשָׁלַיִם
מִמְקוֹם קְבוּצָם. וְזֶהוּ (שֵׁם א, ג): "גְּלַתְהָ יְהוּדָה
מִעַנִּי" וְכוּ' - שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינָת הַבְּכִיָּה עַל 'פְּזוֹר
יִשְׂרָאֵל' שֶׁיִּצְאוּ מִירוּשָׁלַיִם וּבֵית־הַמְּקֻדָּשׁ.

וְ"אֵיכָה שְׁנִיָּה" (שֵׁם ב, א): "אֵיכָה יַעֲיֵב ה'
בְּאִפּוֹ אֶת חוֹמַת בֵּית צִיּוֹן וְכוּ', וְלֹא
זָכַר הַדָּם רַגְלָיו וְכוּ'" - שֶׁהוּא שְׂמַת־אֲבָלִין עַל
חֲרַבֵּן חוֹמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְחֲרַבֵּן בֵּית־
הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא "הַדָּם רַגְלָיו" וְכוּ' וְכַנֶּ"ל.

וְ"אֵיכָה שְׁלִישִׁית" (שֵׁם ד, א): "אֵיכָה יוֹעַם
זָהָב" - נֶאֱמַר עַל הַסְּתַלְקוֹת
הַצַּדִּיק', שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת 'יֵאשִׁיָּהוּ הַצַּדִּיק',
שֶׁעַלֵּיו אָמַר 'יִרְמְיָהוּ' כָּל ה'אֵיכָה יוֹעַם', כְּמוֹ
שֶׁאֱמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (עֵי־שֵׁם בְּאֵיכָה רַבְּתִי). וְכֵן
הוּא בְּכָל דוֹר, שְׂמַת־אֲוֹנָנִים עַל הַסְּתַלְקוֹת
וְהַתְּעַלְמוֹת הַצַּדִּיק' וְכוּ', וְכַנֶּ"ל.

וְיִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא אָמַר (אֵיכָה פָּרָק ג): "אֲנִי
הַגִּבֹּר" - שֶׁשֵּׁם כָּל־וֹלִים כָּל
ה'שְׁלֹשׁ אֲלָפָא בֵּיתוֹת'. כָּל הַשְּׁלֹשׁ "אֵיכָה",
אָמַר כָּל־עַצְמוֹ, כִּי תוֹלָה כָּל הַחֲסָרוֹן בּוֹ.

ועל-כן אמר: "אני הגבר ראה עני" - אני דיקא. "אותי נהג וילך" - אותי דיקא וכו'. וכן "אך בי ישב יהפוך ידו כל היום" וכו'. עד שאמר: "ואמר אבד נצחתי" וכו'.

אבל מחזק עצמו הרבה, ואומר: "זאת אשיב אל לבי על-כן אוחיל, חסדי ה' כי לא תמנו" וכו'. וכן: "צפו מים על ראשי אמרתי נגזרתי, קראתי שמך ה' מבור תחתיות וכו'.

ומזה יכול כל אדם ללמד אלפים ורבות קל-והמר על-עצמו - איך הוא צריך לומר בל-זה על-עצמו, על רבוי עוונותיו ומחשבותיו הרעים השוטפים עליו כל-כך.

אבל חלילה חלילה שיפל על-ידי-זה חס-ושלום! - רק יחזק עצמו בכח הצדיק-האמת הענו מאד מאד, שהוא נקי מכל צד שגיאא, ומכל-שפן מאיזה עון חס-ושלום, ואף-על-פי-כן הוא אומר על-עצמו קינות באלה הנ"ל.

וכל-זה אומר בשביל כלל-ישראל - עד שכל-אחד יוכל לעזר עצמו ולחזק עצמו בכחו הגדול, בכל מה שעובר עליו, שיאמר בכל פעם: "אף-על-פי-כן חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, כי חדשים לבקרים מתחדשים החסדים, כמו שפרש רש"י שם וכו' (איכה ג, כג).

נג.

(לקוטי-הלכות, ברפת-הודאה ו, כה)

ב'תשעה-באב' נחרב ה'בית-המקדש' שבא על-ידי התגברות הבכיה והעצבות בחנם, בבחינת (תענית כט, על במדבר יד, א): "ויבכו העם בלילה ההוא", "אתם בכיתם בכיה של חנם אני אקבע לכם

בכיה לדורות". כי עתה צריכין לבבות ב'תשעה-באב' וב'חצות-לילה' על 'חרבן בית-המקדש' - כדי להמתיק הדין ב'שרשו', לתקן הבכיה והעצבות הנ"ל.

נד.

(לקוטי-הלכות, ברכות-הראיה ושיאר ברכות-פ'רסיות ד, ז"ז)

ועל-כן "תשעה-באב הוא תענית חמור בכל החמשה ענויים, ומפסיק מבעוד יום כמו יום-הכפורים ממש" (שלחן-ערוך ארח חיים תקנ, ב).

כי 'תענית תשעה-באב', הוא בשביל 'חרבן בית-המקדש', ועקר האבלות על 'חרבן בית-המקדש', הוא מה שפגמנו בעוונותינו ונתרחקנו מקדשת קדש קדשים, שהוא האבן-שתיה נקדת העולם, שמשם עקר קדשת בית-המקדש וארץ-ישראל, ששם נכנס הפה-הגדול ביום הכפורים ביום התענית לכפר על ישראל, לקשר כל הרצונות וכל השנויים להשם-יתברך.

ועל-ידי שפגמנו בזה בעוונותינו וגרמנו מחלקת בישראל - נתרחקנו מנקדה קדושה הזאת, בחינת 'קדש-קדשים', ונחרב בית-מקדשנו, וגלינו מארצנו שהיא 'ארץ החיים והשלום'.

ועל-כן "צריכין להתאבל בתשעה-באב ולהתענות בחמשה ענויים, כמו יום-הכפורים" - כי על-ידי האבלות והתענית על חרבן בית-המקדש - מתקנין הפגם, וממשיכין על-עצמו בחינת קדשת הבית-המקדש, בבחינת (תענית ל:): "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

ועקר הקדשה: - להמשיך על-עצמו בחינת קדשת קדש-קדשים - ששם נכללין יחד כל השנויים וכל הרצונות - שזה בחינת 'שלום' - שזה עקר הקדשה: שמקשרין כל הרצונות להשם-יתברך.

ועל-כן 'תשעה-באב', הוא תענית בכל החמרות כמו 'יום-הכפורים' - כי עקר תענית תשעה-באב הוא: פדי לזכות להמשיך קדשת יום-הכפורים, דהינו: לתקן פגם 'חרבן בית-המקדש', שעקר קדשתו הוא בחינת יום-הכפורים, שהוא יום צום הקדוש שנכנס בו הכהן-הגדול לפני ולפנים, שמשם עקר כל העשר-קדשות של הבית-המקדש וארץ-ישראל (בלים פ"א מ"ו), שכולל כל קדשת ישראל. אבל עקר הקדשה נמשך משם, על-ידי שמקשרין כל הרצונות להשם-יתברך, שזה בחינת שלום, שזה עקר הקדשה, פנ"ל.

כי עכשו שנחרב ה'בית-המקדש' - אין בנו פח להמשיך הקדשה הנ"ל על-ידי יום-הכפורים בעצמו, מחמת שנחרב הבית-המקדש, ואי אפשר לכנס לפני ולפנים, פנ"ל.

ועל-כן צריכין להתענות תשעה באב וארבעה צומות - להתאבל על החרבן הזה, שעל-ידי-זה ממשיכין על עצמו קדשת הבית-המקדש, שהוא בחינת קדשת קדש קדשים.

ואז זוכין ביום-הכפורים - לקבל ולהמשיך גם עתה עלינו, קדשת קדש-קדשים בשלמות - לתקן כל החטאים, ולשוב להשם-יתברך בשלמות.

וזוה שמסימין בסוף אחר הקינות שהם "איכה" - "השיבנו ה' אליך ונשובה"

(איכה ה, כא) - כי עקר בכינתנו: שנופה ל'תשובה' שנמשך מבחינת יום-הכפורים, מבחינת קדש-קדשים, שהוא עקר קדשת הבית-המקדש וארץ-ישראל, שאנו ממשיכין עלינו על-ידי שמתאבלין על 'חרבן בית-המקדש' פנ"ל.

כי בזמן שבית-המקדש היה קיים, היינו יכולים להמשיך קדשת קדש-קדשים, על-ידי התענית יום-הכפורים לבד, על-ידי שנכנס לשם הכהן-הגדול ביום-הכפורים פנ"ל. אבל עכשו, צריכין ישראל בכלל - 'ארבעה צומות', פדי לתקן פגם 'חרבן בית-המקדש'.

נה.

(לקוטי-הלכות, ברכות-פרטיות והטבת-חלום ה, ג)

ועל-כן צריכין לבבות מאד בין-המצרים, ובפרט בתשעה-באב, על 'חרבן בית-המקדש' - "עיני עיני ירדה מים" (איכה א, טז) - פדי להכניע על-ידי הדמעות של העינים, את 'אדם הרע-עין'.

ובמו שכתוב ב'דוד', כשבא עליו הרע-עין של אבשלום, שאמר אז (שמואל-ב ב טז, יב): "אולי יראה ה' בעיני", ופרש רש"י: "דמעות עיני", וכן פתיב שם (טז, ל): "ודוד וכו' עלה ובוכה וכו' וכל העם אשר אתו וכו' ועלו עלה ובכה". וכל-זה פדי להנצל מה'רע-עין' על-ידי הבכיה בעינים.

וזוה בחינת (תהלים מב, ד): "היתה לי דמעותי לחם וכו' אלה אזפרה" וכו' - כי על-ידי ה'דמעות', מכניעין הרע-עין שממנו ה'שכחה', ואז זוכין ל'זכרון', בחינת "אלה אזפרה" וכו'.

ובכלל עקר הקינות בתשעה-באב ובין-המצרים - הם בשביל תקוון, פדי

לזכות לתשובה, כמו שמסמין בסוף 'איכות' שהוא כלול מכל הקינות (איכה ה, כא): "השיבנו ה' אליך" וכו' - פי עקר פונתנו בבכיתנו בהקינות, כדי לעורר רחמיו יתברך, שישבינו אליו באמת.

דהיננו: שנזכה על-ידי ה'דמעות, להכניע הרע-עין, ולבטל ה'שכחה, עד שנזכה ל'זכרון, דהיננו: לזכר היטב בעלמא-דאתי בכל יום, בכלליות ובפרטיות, שעל-ידי-זה נשוב אליו יתברך.

וזהו בחינת שלש פעמים "איכה" שאומרים - פנגד שלש בחינות, אדם ומקום וזמן, שהיה בתכלית השלמות בבית-המקדש, שעל-ידי-זה נמשך הזכרון לכל העולם - שנחרבו בעוונותינו.

וכלם כלל בפסוק אחד, שהוא (איכה ב, ו): "ויחמס כגן שכו שחת מעדו" - שהוא ה'בית-המקדש' - הינו בחינת 'קדשת המקום'.

"שפח ה' בציון מועד ושבת" - הינו 'קדשת הזמן' - פי כל מה שהזמן מקדש יותר כמו מועדים ושבתיים - בהם מאירין הרמזים ביותר, עד אשר ביום-הפפורים, אז הוא עקר הזכרון בעולם-הבא, פי יום-פפור בחינת עולם-הבא, בידוע וכו'.

ואחר-כך אמר: "וינאץ בזעם אפן מלך וכהן" - זה בחינת 'קדשת האדם' - הינו 'קדשת הבהן-הגדול', שהוא בחינת 'קדשת הצדיקי-אמת' שנקראים 'מלכים', שעקר המשכת הזכרון על-ידם.

וזה בחינת שלש פעמים "איכה" - פנגד שלש בחינות אלו:

(א) "איכה ישבה ביד העיר" וכו' - זהו קינה על בחינת 'קדשת המקום'.

(ב) "איכה יעיב וכו'" - הינו שנחשך מאור היום על-ידי עבים ועננים, שעל-ידי-זה אינם מבינים הרמזים פפי היום - זהו בחינת קינה על בחינת 'קדשת היום'. וזהו: "ביום אפן", שעל-ידי תקף החרון-אף של אותו היום, נחשך היום, עד שנמשך 'שכחה', שאין משימין לב להרמזים שהשם-יתברך מרמז בכל יום לשוב אליו, שעל-ידי-זה עקר החרבן.

(ג) ו"איכה יועם" - נאמר על 'הסתלקות הצדיק'. פי כל "איכה יועם" נאמר על 'הסתלקות הצדיק יאשיהו' (איכה-ד, א) - הינו בחינת 'קדשת האדם' פנ"ל.

פי גם אחר החרבן שנחרב הבית-המקדש, ואין לנו בהן-גדול, ולא בית-המקדש, שעל-ידי-זה נחשך גם מאור היום, ועל-ידי-זה נתעלם הזכרון שהוא פפי היום והאדם והמקום פנ"ל. אף-על-פי-כן יש לנו תקנה בכל דור, על-ידי הצדיקי-אמת' שמאירין לנו הזכרון הנ"ל בכל עת. פי "הצדיק יקר מהבהן הגדול שנכנס לפני ולפנים" (הוריות יג).

פי הצדיקים, כל עסקם - להזכיר אותנו זכרון העולם-הבא בכל יום, כדי להשיבנו בתשובה שלמה. פי זה כל ישעם וכל חפצם בעסקם עמנו, שהכל הוא כדי להזכירנו בחינת 'זכרון הנ"ל בכלליות ובפרטיות, בכמה וכמה תחבולות נפלאות ונוראות.

אבל בעוונותנו-הרבים - גם הצדיקים האלו נסתלקו בעוונותינו. ועל-כן באמת "קשה סלוקן כפלים פחרבן בית-המקדש" (איכה רבה א, מד). ועל-זה קונן כל "איכה יועם" וכו', וכנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת: "אֲנִי הַגִּבֹּר" - שְׁשֵׁם מְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּרוּח־הַקֹּדֶשׁ לְנַפְשׁוֹ בְּשִׁבִיל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. אִיךְ צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר לְנַפְשׁוֹ, אֲוֹלֵי יוֹכֵל לְהַזְכִּיר אֶת־עֲצָמוֹ אֶת־עַל־פִּי־כֵן, עַד שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו יִתְפָּרֵךְ - בִּי סוּף כָּל סוּף, כָּל סוּף, מַה יִּהְיֶה מֵאַתְּנֹה, וּמַה נַעֲשֶׂה בְּאַחֲרֵיתֵנוּ.

וְזֶה שֶׁמְדַבֵּר 'יִרְמְיָה' בְּרוּח־הַקֹּדֶשׁ - בְּאֵלֵינוּ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֹמֵר עַל עֲצָמוֹ כְּשֶׁמִּתְחִיל לְהַרְגִּישׁ כִּי אֵב עוֹנֵנוֹתָיו שֶׁגָּרְמוּ הַחֲרָבָה וְעֵכֹב הַבְּנִיָּן וְאַרְיֵכַת הַגְּלוּת. וְצָרִיךְ כָּל־אֶחָד לְתַלּוֹת הַחֲפָרוֹן בְּעֲצָמוֹ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ מַה שֶׁעָשָׂה וּמַה שֶׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּעוֹנֵנוֹתָיו. וְעַל־זֶה יָדוּן כָּל הַדְּוָיִים.

וְצָרִיךְ כָּל־אֶחָד שְׂרוּצָה לְרַחֵם עַל־עֲצָמוֹ, לֹמֵר בְּמַר נַפְשׁוֹ: "אֲנִי הַגִּבֹּר רְאֵה עֵנִי וְכוּ', אֹתִי נִהַג וְיִלְכֵךְ וְכוּ', אִיךְ בִּי יָשָׁב יִהְפֹךְ יָדוֹ כָּל הַיּוֹם וְכוּ'". 'אֲנִי דִּיקָא, 'אֹתִי דִּיקָא, 'אִיךְ בִּי דִּיקָא - עֵינֵי־שָׁם הֵיטֵב עִמְקוֹת מְרִירַת הַדְּבֻרִים הֵהֵם.

וְעַקֵּר מְרִירוֹת הַקִּינָה - עַל עֵצִים רְחוּקוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד, מֵאַבְיוֹ שֶׁבְּשָׂמַיִם, עַד אֲשֶׁר כְּמַעַט אָפֶס תִּקְוָה חֲסִי־וְשָׁלוֹם. שִׁים לְכַף לְכָל דְּבוּר וְלְכָל פְּסוּקָה, וְתוֹכֵל לְמַצֵּא אֶת־עֲצָמוֹ שָׁם, בְּכָל־מְקוֹם שֶׁאַתָּה שָׁם.

אֲבָל אֶת־עַל־פִּי־כֵן, אֶת־עַל־פִּי שֶׁמְסַפֵּר מְרִירוֹת צְרוּתָיו כָּל־כַּף עַד אֵין תְּכַלִּית - אֵינוֹ מֵיֵאֵשׁ אֶת־עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי חֵס־וְשָׁלוֹם בְּשׁוֹם אַפּוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁאֹמֵר בְּתוֹךְ מְרִירוֹת לְבָבוֹ: "וְאִמֵּר אָבֵד נִצְחִי" - נִצְחִי דִּיקָא, בְּאֵלֵינוּ אָבֵד הַנִּצְחֹן שֶׁלֹּו לְגַמְרֵי חֲסִי־וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שְׂרוּצָה רְחוּקוֹ וְחֲרָבָה כָּל־כַּף. אֲבָל אֶת־עַל־

פִּי־כֵן: "זְכוּר תִּזְכּוֹר וְכוּ', זֹאת אֲשִׁיב אֶל לְבִי עַל־כֵּן אֹחִיל וְכוּ'".

הֵינּוּ כַּנִּל: שֶׁעַל־יְדֵי הַקִּינּוֹת וְהַבְּכִיּוֹת עַל גְּדֹל חֲרָבָנוּ, עַל־יְדֵי־זֶה הַשֵּׁם־יִתְפָּרֵךְ מְרַחֵם עָלָיו, וּמְכַנִּיעַ הָרַע עֵינֵי - עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו 'זְכָרוֹן', בְּחִינַת: "זְכוּר תִּזְכּוֹר וְתִשׁוּחַ עָלֵי נַפְשִׁי", וּכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם: "יָדַעְתִּי כִּי יֵשׁ לִךְ לְזָכַר, אֲבָל תִּשׁוּחַ עָלֵי נַפְשִׁי עַד שֶׁתִּזְכָּר".

וּכְמוֹ־כֵן הוּא אֵצֶל הָאָדָם בְּעֲצָמוֹ: שֶׁצָּרִיכִין לְהַסְתַּכֵּל עַל הַזְכָּרוֹן הַזֶּה בְּכָל יוֹם, כִּי סוּף כָּל סוּף בְּוַדָּאֵי נִזְכָּה לְזְכָרוֹן הַזֶּה בְּחֻסְדֵּי הַמְּרַבִּים, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם: "זֹאת אֲשִׁיב אֶל לְבִי עַל־כֵּן אֹחִיל, חֻסְדֵּי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו וְכוּ', חֲדָשִׁים לְבָקָרִים כו'" - הֵינּוּ: שֶׁחֻסְדֵּי יִתְפָּרֵךְ אֵינֶם תָּמִים וְאֵינֶם כְּלִים לְעוֹלָם.

וְעַל־יְדֵי־זֶה: "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוֹנַתְךָ" - שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁהַשֵּׁם־יִתְפָּרֵךְ "מְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית", וּמְצַמְצֵם עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם מֵאֵין־סוּף עַד אֵין תְּכַלִּית, לְרַמֵּז רְמִזִּים לְכָל־אֶחָד, שֶׁיִּזְכִּיר עֲצָמוֹ בְּהַתְּכַלִּית הַנִּצְחִי לְשׁוּב אֵלָיו, שֶׁזֶהוּ עַקֵּר בְּחִינַת "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים" וְכוּ' - שֶׁנֶּאֱמַר עַל 'הַתְּחַדְּשׁוֹת הַמַּחֲיָן' בְּכָל יוֹם אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי־דוּעַ בְּכַתְּבִים (פְּרִיעֲזָחִיִּים תַּפְּלָה פ"ב).

נִמְצָא: שֶׁעַקֵּר נִחְמָתוֹ הוּא, מַה שֶׁהוּא מְצַפֶּה עֵדִין לְחֻסְדֵּי־הַשֵּׁם שֶׁאֵינֶם כְּלִים, וְהֵם מִתְּחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עֵדִין יִזְכָּה שֶׁיִּגְיַע אֵלָיו דַּעַת אֲמַתִּי, עַד שֶׁיִּזְכִּיר עֲצָמוֹ הֵיטֵב בְּעוֹלָם־הַבָּא, וְיָשׁוּב אֵלָיו, כִּי זֶה עַקֵּר תִּקְוַתֵנוּ וְנִחְמָתֵנוּ.

ו'בתשעה-באב' בעת תקף מרירות
 החרבן, מתחיל מיד
 לעת מנחה, צמיחת קרן ישועה - כי אז
 נולד משיח (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתרי-רבה
 פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא; 'פרי-עץ-חיים' ו'שער-
 הפנונת' שבועות א) - שעקר הכנעת הרע-עין
 הוא על-ידו.

נו.

(לקוטי-הלכות, תפלת-המנחה ז,
 בסופו, ב'ראשי-פרקים')

תקף ביום שנגחב הבית-המקדש ונתמעט,
 בחינת התגלות מלכותו בתכלית
 המעוט, התחיל תקף המלוי והתקון, שזהו
 בחינת: "מה שמשיח נולד בתשעה-באב"
 (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתרי-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה
 א, נא; 'פרי-עץ-חיים' ו'שער-הפנונת' שבועות א) - שזהו
 בחינת מלוי פגמת-הלבנה, שמתחיל דיקא
 בעת שהיא מגיעה לתכלית המעוט שהוא
 'ראש-חדש', שאז שרש התשובה וכו'.

נז.

(לקוטי-הלכות, יום-טוב ה, יא)

וזו בחינת שלשה שבועות של בין-
 המצרים שמתאבלין בהם על חרבן
 בית-המקדש - שאז היה בעונותינו-הרבים
 עקר התגברות פח המכריחים, שהם העכו"ם
 שעמדו עלינו והחריבו הבית-המקדש, ששם
 עקר 'בחינת-המושיח', והכריחו את ישראל
 בגלות בגשמיות ורוחניות. וכל-זה נמשך
 מ'חטא העגל', ומחטאינו שבכל הדורות.

ועל-כן יושבין אז על העפר" (שלחן-ערוך
 ארחי-חיים תקנ"ט, ג), בפרט בתשעה-
 באב, שאז עקר החרבן שיושבין על העפר,
 כי אנו מפירין שפלותנו שירדנו עד עפר,
 בבחינת (תהלים מד, כו): "כי שחה לעפר

נפשנו" וכו', וזה בעצמו הוא תקוננו, כי
 'עפר' הוא בחינת 'פחי-המושיח'.

וזו בחינת (ישעיה נב, ב): "התנערי מעפר
 קומי" וכו'. 'מעפר' דיקא. שעל-ידי
 בחינת 'עפר' שהוא בחינת 'פחי-המושיח' -
 על-ידי-זה תקום ויתבטל 'פחי-המכריח' שהם
 קושרים אותנו בגלות.

וזוהו בחינת (שם): "התפתחי מוסרי צוארך"
 וכו' - 'מוסרי' דיקא, בחינת 'פחי-
 המכריח' - שרוצה לקשר במוסרות וקשרים
 וכו', רחמנא-לצלך.

כי באמת: בעת התקון אין צריכין לישב
 על העפר ממש, כדי להגביר 'פחי-
 המושיח'. כי הצדיקים - הם ענוים באמת
 ומשימים עצמם כעפר, אף-על-פי שאינם
 יושבים על העפר ממש. כי הם למעלה
 מהעפר, למעלה מ'פחי-המושיח' שבעפר. כי
 כל 'בחינת-המושיח' שבעפר - הכל נמשך
 מלמעלה מנשמת ישראל, שהם עקר 'פחי-
 המושיח', שהכל נברא בשבילם. וזה ה'פחי-
 המושיח' שבעפר - מאחר שנמשך למטה
 לזה העולם, נתערב בו טוב ורע.

על-כן העקר: שצריך האדם לבטל עצמו
 בכל-פעם, ולזכר שהוא עפר, כי
 "יסודו מעפר וסופו לעפר" (מוסף ימים-נוראים),
 ויבטל עצמו בתכלית לבחינת 'פחי-המושיח'
 האמתי דקדשה, שהוא להמשיך עצמו
 למקור החיים - להבורא היחיד יתברך
 ויתעלה.

ועל-כן העקר: שיבטל כבודו נגד כבוד
 השם-יתברך, וידע שפלותו
 באמת, וישים עצמו כעפר. ואז יתגבר 'פחי-
 המושיח' האמתי, שהוא בחינת 'עפר דקדשה'
 - למשך תמיד אל האמת.

אבל תמיד אין צריכין לישב על העפר ממש בשביל זה, כי אדרבא, צריכין דיקא להרים עצמו לשרשו העליון. ואף על-פי-כן ידע שפלותו עד עפר, בבחינת (מגלה לא.): "במקום גדלתו שם" וכו'.

אבל עתה בעת החורבן - צריכין להשליך עצמו על העפר ממש - להפיר שפלותנו על-ידי-יזה, לידע: שאנו מנחים עד עפר ממש, כי כל התאוות שבאין מגשמיית העפר מושלים עדין.

על-כל-פנים אנו מחיבים לידע: שאין מגיע לנו כבוד, ואנו מחיבים להשפיל עצמנו כעפר ממש, בבחינת (איכה ג, כט): "יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה". ואז אנו מגבירים על-ידי-יזה 'בחי' המושך, שהוא בחינת 'עפר', ועל-ידי-יזה יקיים: "התנערי מעפר קומי" וכו', כנ"ל.

כח.

(לקוטי-הלכות, לולב-ואתרוג' א - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

על-ידי שבוכין ומתאבלין על חורבן בית-המקדש, על-ידי-יזה השם-יתברך מרחם ומשים "פאר תחת אפר" (ישעיה סא, ג), ואזי זוכין לאתרוג הדר, בחינת 'פאר'.

כט.

(לקוטי-הלכות, בטור-בבב, ב)

איש של המזבח הוא בחינת 'אש' דקדשה, שהוא אוכל ומכילה 'מאורי-אש', בחינת 'רוח הבהמיות' וכו'.

נמצא: שעל-ידי ה'קרבנות', נכנעים 'מאורי-אש', ועל-פן על-ידים התרה 'אכילת בשר', כי על-ידים יש פח

לאכל בשר, כי יש פח לברר הטוב מהם, על-ידי שנכנע הרע שלהם בחינת 'מאורי-אש', על-ידי הקרבנות כנ"ל.

ועל-כן הצריכה התורה להתיר לנו 'בשר תאוה' - כי באמת מאחר שיש בחינת קרבנות בעולם, על-ידי-יזה יכולין לאכל בשר בכל העולם, אפלו אם אין מקריבין מפנה קרבן.

כי על-ידי פח הקרבנות שמקריבין בבית-המקדש, נכנע בכלל ה'מאורי-אש', ועל-ידי-יזה יש פח לאכל בשר בכל מקום אף-על-פי שאינו קרבן, כי כבר נכנעו 'מאורי-אש', דהינו 'רוח הבהמיות', ויש פח לברר הטוב מן הבשר, מאחר שיש קרבנות בעולם.

ועקר כל הקרבנות הם בבית-המקדש, כי "מיום שנבחר בית-המקדש נאסרו כל הבהמות" (זבחים קיב:), כי בבית-המקדש שם מאירין ה'מאורי-אור' כנ"ל ועל-פן יכולין שם להכניע 'מאורי-אש' וכו' כנ"ל. ועל-פן "משחרב בית-המקדש, דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לאכל בשר" (בבא-בבא ס:), כי אי-אפשר לאכל בשר, כי-אם כשפית-המקדש קיים ויש קרבנות כנ"ל.

אך אף-על-פי-כן אנו אוכלין בשר - מחמת שהוא "גזרה שאין הצבור יכולין לעמוד בה" (שם), כי אף-על-פי-כן גם עכשו יש לנו פח להכניע 'מאורי-אש', על-ידי פח הצדיקים והתורה.

ועל-כן נהגו שלא לאכל בשר מראש-חדש אב עד אחר תשעה-באב (שלקו-ערוך ארחתיים תקנא, ט), כי אז מתאבלין על חורבן בית-המקדש. ועל-פן אין אוכלין

בְּשׂוּר - לְהִרְאוֹת: שְׁעָקַר אֲכִילַת בְּשׂוּר, הוּא
רק בְּזִמְנֵן שְׁבִית־הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, וַיֵּשׁ קָרְבָּנוֹת.

ל

(לְקוּוֹטֵי־הַלְכוּת, רֵאשִׁית־הַגִּזְיָה)

ה'מִנְעָלִים' נִמְשָׁכִין מ'מִקְיָפִין',
מ'חֲשַׁמ"ל - כִּי לְמִטָּה בְּרִגְלֵיךְ
נַעֲשֶׂה לְבוּשׁ הַמִּנְעָלִים מִבְּחִינַת חֲשַׁמ"ל,
כְּמִבְּאֵר בְּבִתְבִים (עַץ־חַיִּים, שֶׁעַר מֵב פ"ג). וְזֶהוּ
נַע"ל לְשׁוֹן נְעִילָה וְסִגְרָה - שְׁהַמִּנְעָלִים
סוֹגְרִין וְנוֹעְלִין אֶת הַרְגֵל, וְנוֹעְלִין בְּפָנֶיהֶם,
שְׁלֵא יִינָקוּ חֲסוּשָׁלוֹם.

עַל־כֵּן בַּתְּשֻׁעָה־בְּאֵב שֶׁנִּחְרַב הַבַּיִת,
וְנִסְתַּלַּק הַדַּעַת שֶׁהוּא הַחַיִּים -
צְרִיכִין אֵז לְחַלֵּץ הַמִּנְעָלִים - כִּי מֵאַחַר שְׁאִין
דַּעַת וּמַחִין - אֵין לוֹ מ'מִנְעָלִים', שֶׁנִּמְשָׁכִין
מִמִּקְיָפִין.

וְגַם אֵין צְרִיךְ וְאֵין מוֹעִיל לוֹ מִנְעָלִים,
אֲדַרְבָּא יִהְיֶה נִפְגָּם יוֹתֵר חֲסוּשָׁלוֹם
עַל־יְדֵי הַמִּנְעָלִים, כִּי אֵז הַתְּגַבְרוֹת הַדִּינִים
חֲסוּשָׁלוֹם, וּמִתְגַבֵּר הַסְטֵרָא־אֲחָרָא אֵז חֲסוּשָׁלוֹם,
וְיִוְכְלוּ לֵינַק גַּם מִהַמִּנְעָלִים. אֲבָל
מִמֶּנּוּ בַּעֲצָמוֹ - יִנִּיקְתֶּם מְעוֹטָה מְאֹד, כִּי
הַמַּחִין נִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, וְאֵין לָהֶם מִמָּה לֵינַק.

לא

(לְקוּוֹטֵי־הַלְכוּת, רֵאשִׁית־הַגִּזְיָה, ז'ח"ט)

תִּכְרַף שֶׁהַדְּלִיק אֵשׁ בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ
לְהַחְרִיבוֹ, הַתְּחִיל הַדִּין לְהִתְמַתֵּק,
כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ רַז"ל (אֵיכָה־רַבָּה ד, טו): "שֶׁשֶּׁבֶד
חֲמָתוֹ בָּאֵשׁ, שֶׁהַצִּית אֵשׁ בְּצִיּוֹן" וְכו'.

כִּי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הוּא "תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל"
(אֵיכָה ב, א), כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (יִחְזַקְאֵל כד, כא):
"גְּאוּן עֲזָם מִחֲמַד תְּפָאֶרְתֶּם", וְכֵתִיב (יִשְׁעִיָּה סד,
י): "בֵּית קִדְשֵׁנוֹ וְתְּפָאֶרְתֵּנוֹ".

הִינֵנוּ: שְׁשָׁם הָיוּ מְאִירִין כָּל הַגְּוֹנִין
הַקְּדוּשִׁים שֶׁל מַעֲשִׂים־טוֹבִים שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, כִּי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הוּא כָּל־לִיּוֹת
הַקְּדוּשָׁה שֶׁל כָּל־יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַמִּצְוֹת
וּמַעֲשִׂים־טוֹבִים שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין, הַכֹּל
הָיָה עוֹלָה לְה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְשָׁם הָיוּ נִצְטִיֵּיר.

וְזֶה הָיָה בְּחִינַת הַגְּוֹנִין וְהַצִּיּוֹרִין הַנִּפְלְאִים
שֶׁהָיוּ ב'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' - כִּי ה'בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ' הָיָה כָּל־לִיּוֹת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (דְּבָרִים יז, ח): "וְקָמְתָּ
וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם" וְכו'. וְכֵתִיב (מְלָכִים־א ח, ל):
"אֵת אֲשֶׁר יִתְפַּלְּלוּ אֶל הַבַּיִת הַזֶּה". וְכֵן
ב'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הָיוּ מִתְּפַלְּרִין כָּל עוֹנוֹת
יִשְׂרָאֵל. וְעַל־כֵּן אֵז הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִפְּאָרִים
וּמִהַדָּרִים עַל־יְדֵי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.

אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוֹ־הַרְבִּים כְּשֶׁגָּבְרוּ עוֹנוֹת
יִשְׂרָאֵל - נִחְשַׁד אֹר ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.
וְכָל מָה שֶׁגָּבְרוּ הָעוֹנוֹת יוֹתֵר, וְנִתְמַעְטוּ
הַזְּכוּיּוֹת, וְנִתְמַעְט וְנִחְשַׁד אֹר קְדוּשַׁת ה'בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ', עַד שֶׁגָּבְרוּ הָעוֹנוֹת, עַד שֶׁנִּחְרַב
לְגַמְרִי, וְאֵז נֵאֱמַר (אֵיכָה ב, א): "הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם
אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל". כְּאֵלוֹ חֲסוּשָׁלוֹם
נִתְבַטַּל הַהִתְפָּאָרוֹת שֶׁהָיָה מִתְּפָאֵר בְּיִשְׂרָאֵל
עַל־יְדֵי מַעֲשִׂיהֶם־הַטּוֹבִים.

כִּי גָבְרוּ הָעוֹנוֹת - עַד שֶׁלֹּא נִרְאוּ מְעַט
דְּמַעַט מַעֲשִׂיהֶם־הַטּוֹבִים. וְעַל־יְדֵי־זֶה
נִחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְ"נִפְלָה עֲטָרַת
רֵאשֵׁנוֹ" (אֵיכָה ה, טז) וְכו'.

אֲבָל תִּכְרַף שֶׁנִּחְרַב ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' שֶׁהוּא
הַהִתְפָּאָרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּאֵלוֹ אֵין
לְהַשִּׁים־יִתְבָּרֵךְ עוֹד שׁוּם הַתְּפָאָרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל,
כְּאֵלוֹ הֵם כָּכָל הַגּוֹיִם חֲסוּשָׁלוֹם. וְכְמוֹ
שֶׁפָּתוּב הַשּׁוֹנָאִים בְּאֵמֶת, שְׁאִמְרוּ אֵז (יִחְזַקְאֵל

כה, ח): "הנה ככל הגוים בית יהודה". וזה היה טובה גדולה.

כי תכף שנחרב ה'בית המקדש' שהוא ההתפארות של ישראל, והתחילו לומר: "הנה ככל הגוים בית יהודה" - תכף ומיד נתגלה ונתראה גדל עצם החלוק שבין הגוים לבית יהודה - כי איך שהוא: עדין נמצאים בישראל כמה נקודות טובות וכמה מעלות רבות פנגד הגוים, על-כן אז דיקא נמתק הדין תכף וכנ"ל. וכמו שאמרו רז"ל (איכה רבה ד, יד - על תהלים עט, א): "מזמור לאסף?" - "קינה לאסף" מבעיא ליה! - אלא ששפד חמתו על ה'בית המקדש, ולא פלה את ישראל חסושלום!"

הינו כנ"ל: כי על-ידי-זה דיקא שהחריב את ה'בית המקדש', כאלו אין עוד שום התפארות מישראל חסושלום, והם ככל הגוים חסושלום - תכף נתגלה ונתראה עצם החלוק שביניהם, על-ידי-זה נכמרו רחמיו ותברך ולא פלה אותם, וכנ"ל.

וזה בחינת 'תשעה באב', שאז נחרב ה'בית המקדש' שהוא "תפארת ישראל" כנ"ל. ועל-כן אין מניחין אז תפלין שנקראין פאר (ברכות יא, טז: ספה כה, ועוד) - כי אז הוא בחינת 'בטול ההתפארות', שזהו בחינת 'חרבן בית המקדש' כנ"ל.

ואנו יושבין לארץ ודומין, על עצם רבוי עונותינו שגרמו להחריב "בית קדשנו ותפארתנו" (ישעיה סד, י), כאלו אין אנו יכולין להגביה ולהרים עצמנו חסושלום, כי אין לנו כמה להחיות עצמנו חסושלום מעצם רבוי עונותינו, עד שאין אנו יכולין להניח תפלין, כי אין לנו כמה להתפאר, אשר כמעט אפס תקוה חסושלום. כאלו חס-

ושלום כל אפין שוין, כאלו "ככל הגוים בית יהודה" חסושלום.

ועל-כן אז תכף בתשעה באב לעת מנחה, מתחיל ההמתקה, כי אז הוא בחינת 'הולדת משיח', כמובא (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתר רבה פתיחתא יא; איכה רבה א, נא; פריי"ע חיים ו'שערי הכפונות' שבועות א).

הינו כנ"ל - כי זהו בחינת 'ירידה תכלית העליה', כי תכף שמגיעים לבחינה הנ"ל שנסתלקו התפלין ונחרב ה'בית המקדש', כאלו אין עוד כמה להתפאר בישראל, כאלו "ככל הגוים" וכו' חסושלום - אזי תכף מתחיל להתגלות ולהתראות רבוי ההתפארות שיש לישראל פנגד הגוים, וכנ"ל.

ועל-כן תכף במנחה של תשעה באב, שאז היה עקר החרבן של ה'בית המקדש', כמו שאמרו רז"ל (תענית כט, א): "לעת ערב הציתו אש בבית המקדש" - אז דיקא מתחיל המתקה גדולה, כמובא. ואז דיקא מניחין טלית ותפלין.

כי תכף שהתחיל 'חרבן בית המקדש' שהוא "תפארת ישראל" וכו' כנ"ל - תכף נתגלה תפארתם פנגד העכו"ם, ועל-כן אז הוא בחינת 'לדת משיח', דהינו: שמתחיל להתנוצץ אור של משיח.

כי עקר הגאולה של משיח יהיה על-ידי- זה, על-ידי שהוא ישיג בחינת רבוי החסדים הנפלאים של בחינת עתיק - להסתפל רק על השערות טובות שמוצאין בישראל, וכו'.

ועל-כן תכף אחר 'תשעה באב', פוסקין דיני האבלות של 'בין המצרים',

ומנחמין אותנו הרבה ב'שבע־דנחמתא' - כי תקף שנחרב ה'בית־המקדש', כאלו אין עוד התפארות בישראל בכלל חס־ושלום - תקף נתגלה ונתראה כמה מעלות טובות לישראל כנגד כל העפוש.

ועל־ידי־זה נמתקין כל הדינים, והשם־יתברך מנחם אותנו בכל הנחמות, כי על־ידי־זה יבוא משיח צדקנו, שהשגתו מגיע עד עתיק וכו', ויגאלנו מהרה אמן.

לב.

(לקוטי־הלכות, ראשית־הגז, ה, ב)

וזה בחינת 'בין־המצרים', שמתאבלין אז על הגלות ו'חרבן בית־המקדש' שנמשך מ'נפילת ההלכות', על־ידי שלומדין שלא לשמה להתיהר וכו', עד שנפגם אצלם הלכות כל־כף, עד שנעשה להם פה לדבר על הצדיק־האמת, שמשם כל החרבנות.

ועל־כן "נוהגין שאין אוכלין בשר באלו הימים" (שלחן־ערוך ארח־חיים קנא, ט) - להורות: שנתעלמו מאתנו ההלכות מעצם החרבן שהיה בימים ההם, שעל־כן אין אוכלין בשר, בבחינת (פסחים מט:): "עם הארץ לא יאכל בשר".

כי ה'דבור' הוא ה'נפש', בבחינת (בראשית ב, ז): "ויהי האדם לנפש חיה" - "לרוח ממללא". וזה שיודע להעלות כל הדבורים שנפלו למטה ולחזר ולעשות מהם הלכות - הוא יכול לאכל בשר, לברר ולהעלות הנפש המגלגל בחי להחזירו למדבר.

אבל עתה בימים הסמוכים לתשעה־באב, שאז היה תקף החרבן - אין לנו פח

לברר ההלכה, על־כן "אסור לאכל בשר", בבחינת "עם הארץ לא יאכל בשר", כנ"ל.

ועל־כן "לא יבו התלמידים בימים ההם" (שם תקנא, יח) - כי מה שמכין התלמידים - נמשך גם־כן ממרירת הגלות, שמחמת זה קשה לעמוד על ברור ההלכה והשמעתא, על־כן מרחיין להפותו, וזה נמשך מ'הפאת משה בצור', שנמשך על־ידי שחלקו עליו, שמשם כל הטרח שצריכין לטרח בשמעתא, כמו שאיתא בזהר־הקדוש (תקוני־זהר מד), ומוכא בהתורה הנ"ל: "אלמלא הכה משה בצור, לא הווי טרחי רבנן בשמעתא" וכו'.

אבל באלו הימים שבין־המצרים, שאז תקף מרירת החרבן - אסור להפותם, כי עתה קשה ביותר לברר ההלכה, ויוכל לקלקל ולהזיק לתלמידים על־ידי ההפאה - כי בעת החרבן בעצמו, אי־אפשר לברר.

ועל־כן "אסור ללמד כלל בתשעה־באב, רק בדברים הרעים", וכן "אסור אז להניח תפלין" [בשחרית] (שם תקנא, א), ו"צריכין חליצת המנעלים" (שם תקנא, טז) - כי הכל בחינה אחת, כי 'תפלין' - מחיך, ששם 'ברור ההלכות', שמשם נמשכין 'תקון המנעלים', בבחינת (שבת סא): "בתפלין כף מנעלים". ובתשעה־באב נתקלקל כל־זה, על־כן אז אסור בכל־זה.

רק צריכין להתאבל מאד על 'חרבן בית־המקדש', ולישב לארץ, ולהשפיל דעתו באמת. וכן בכל יום צריכין לישב על הארץ ולהתאבל בחצות־לילה. ועל־ידי זה זוכה לברר ההלכה, בבחינת (תענית ל:): "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

לג.

(לקוטי-הלכות, גטין ג, כא-כב)

וזהו בחינת חליצת המנעלים בתשעה-באב, שאז היה חרבן בית-המקדש, שהיא פלילות כל הקדשות וכל השכליים-פרטיים, שכלם נחרבו ונתקלקלו על-ידי עוונות ישראל, ולא נשאר כי אם בחינת 'שכל-הכולל' ששם אין פגם מגיע.

אבל אי-אפשר לקבל ממנו מחמת רבוי-אור, ועל-כן באמת אז הוא בחינת 'שבירת-כלים', שהוא בעצמו בחינת חרבן בית-המקדש וכליו, שכל הבית-המקדש וכליו, היו בחינת כלים וצנורות וכו', להמשיך חיות והמתקות מ'שכל-הכולל', מבחינת 'קדשי קדשים' - ועכשו נשבר ונחרב הכל, ואז אין יונקים כי אם מבחינת ה'שכל-הכולל' בעצמו.

ואה-על-פי שאי-אפשר לינק ממנו, מחמת רבוי-אור שגורם שבירת-כלים, שמשם אחיזת הקלפות וכו' חסו-שלום - באמת אין יונקים ממנו, כי אם מעט דמעט בתכלית הצמצום וההעלם וההסתרה. אבל על-כל-פנים, מעט החיות שיש להעולם כדי שיתקיים ולא יחרב לגמרי, בתשעה-באב בעת חרבן בית-המקדש - הוא רק מבחינת הקדשה העליונה הנעלמת, שהוא בחינת ה'שכל-הכולל', בחינת 'קדשי קדשים'.

ובמובן בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות (ח"א נו; ח"ב יב): שבעת תקף שליטת הסטרא-אחרא, דהינו בתקף הגלות, בתקף הירידה של נפש מ'ישראל, כשנופל מאד חסו-שלום לסטרא דמסאבא - אז דיקא אינו יכול לקבל חיות משום קדשה פרטית, כי

אם מבחינת הקדשה העליונה מאד, שהיא יכולה להתעלם ולהסתיר גם במקומות הטמאים לגמרי, ולהחיות הנופלים לשם חסו-שלום וכו'.

וזהו בחינת חליצת המנעלים בתשעה-באב - שפחמת תקף הסטרא-אחרא והדינים אז חסו-שלום, על-ידי חרבן בית-המקדש, שהוא בחינת בטול ופגם השכליים-הפרטיים כנ"ל - על-כן אז אי-אפשר לקבל משום קדשה פרטית, כדי שלא יתאחזו הקלפות יותר, על-כן אי-אפשר לקבל חיות, כי אם מהקדשה העליונה בעצמה, מבחינת 'שכל-הכולל' בעצמו, בדרך העלם והסתרה בתכלית הצמצום.

ועל-כן אז הוא 'חליצת המנעלים' - מחמת חרבן בית-המקדש, פגם השכליים-הפרטיים, אז יורדת ה'מלכות', ואז צריכה ה'בינה', שהיא בחינת 'קדשי-קדשים', לירד עמה - כדי להחיותה בנפילתה שלא תפול לגמרי חסו-שלום וכו'. מחמת שמעט החיות, מקבלין רק מה'שכל-העליון-הכולל', שהוא בחינת קדשה העליונה מאד, שמשם דיקא מקבלין חיות בהעלם גדול, בעת הירידה והגלות כנ"ל.

ועל-כן צריכין 'חליצת מנעלים' אז - כי שם בבחינת קדשה העליונה הנ"ל - צריכין חליצת מנעלים, בבחינת (שמות ג, ה): "של נעליך מעל רגליך, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא." (עי' בפנים).

ועל-כן באמת: הירידה היא תכלית העליה, כי מאחר שעל כל פנים באמת מקבלין בעת הירידה והגלות מהקדשה העליונה מאד, על-כן "אין שום

יאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל" - בִּי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת
הָרָעִים וְהַטְּמְאִים שֶׁבְּעוֹלָם יִכּוֹלִין לְחַזֵּר אֵלָיו
יִתְבַּרַךְ, בִּי אֲדַרְבָּא! שֵׁם דִּיקָא מְלַבֵּשׁ וְנִסְתַּר
וְנִעְלָם קִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה מְאֹד וְכו'.

וְעַל־כֵּן חֲלִיצַת הַמְּנַעְלִים בַּתְּשֻׁעָה־בְּאָב,
הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה - בִּי עַל־יְדֵי
שְׁמִבִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וּמְקָיִם מִצּוֹת חֲכָמֵינוּ ז"ל
בַּתְּשֻׁעָה־בְּאָב, שְׁמִבִּין שְׂאֵז צְרִיכִין חֲלִיצַת
מְנַעְלִים, לְהוֹרוֹת: שֶׁפָּגַם בְּכָל הַקְּדָשׁוֹת, וְאִין
לוֹ שׁוּם חַיּוֹת בִּי אִם מֵהַשֵּׁם־יִתְבַּרַךְ בְּעִצְמוֹ
בְּהַעֲלֵם גְּדוֹל, בִּי אִין לוֹ 'כָּלִים' שֶׁהֵם
הַמְּצוּוֹת, לְקַבֵּל מִשָּׁם, רַק שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבַּרַךְ
בְּרַחֲמָיו בְּעִצְמוֹ מִתְּעַלֵּם וּמִסְתַּתֵּר לְהַחֲיִיתוֹ
בְּעִצְמוֹ כְּבִיכּוֹל בְּתַקְפָּה יְרִידָתוֹ, שֶׁמִּחַמַּת זֶה
חוֹלְצִין הַמְּנַעְלִים. לְהוֹרוֹת: שְׂאִין לוֹ כָּלִים
וְצִמְצוּמִים לְקַבֵּל הָאֹר כְּרָאוּי וְכו'.

עַל־כֵּן עַל־יְדֵי־זֶה בְּעִצְמוֹ יִכּוֹל לְהִתְעוֹרֵר
בַּתְּשׁוּבָה, מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פְּנִים
הַשֵּׁם־יִתְבַּרַךְ מְחַיֶּהוּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא
בְּבַחֲיַנַּת יְרִידָה - יִכּוֹל לְהִתְעוֹרֵר גַּם עִתָּה
בַּתְּשׁוּבָה, וְלָשׁוּב אֵלָיו מִמְּקוֹמוֹ בְּאֲשֶׁר הוּא
שָׁם, וְלַהֲפֹךְ הִירִידָה לְעֹלָה גְּדוֹלָה וְכו' -
לְעֹלוֹת לְבַחֲיַנַּת קִדְשָׁה הָעֲלִיוֹנָה, לְבַחֲיַנַּת
קִדְשֵׁי־קִדְשִׁים וְכו' - בִּי עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה
רְאוּיִין לְעֹלוֹת לְשֵׁם וּלְקַבֵּל מִשָּׁם שֶׁפַּע גְּדוֹל
וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל, לְהַמְתִּיק כָּל
הַצִּמְצוּמִים וְהַדִּינִים, שֶׁהוּא בַּחֲיַנַּת 'בְּפֶרֶת כָּל
הָעוֹנוֹת'.

וְאִזִּי נִתְבַּטְּלִין וְנִתְהַפְּכִין הָעוֹנוֹת לְזָכִיּוֹת,
שְׂזֵהוּ בַּחֲיַנַּת 'יְרִידָה תְּכָלִית הָעֹלָה' -
בִּי זֶה יְדוּעַ שֶׁחֲלִיצַת הַמְּנַעְלִים שֶׁל תְּשֻׁעָה־
בְּאָב - הוּא בְּשִׁבִיל תְּשׁוּבָה וְתַקּוּן בְּיְדוּעַ.

שְׂאֵז הוּא 'תְּכָלִית הִירִידָה', וְאִזִּי נִתְקַלְקְלוּ
וְנִפְגְּמוּ כָּל הַדְּרָכִים וְכָל הַשְּׁבִילִים

וְכָל הָעֲצוֹת־דְּקִדְשָׁה, עַל־יְדֵי 'חֲרַבֵּן בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ' שֶׁנִּחְרַב בְּעוֹנוֹתֵינוּ, וְאִזִּי צְרִיכִין
לְחַלֵּץ הַמְּנַעְלִים - לְהוֹרוֹת: שֶׁעֲכָשׁוּ אִי־
אֲפָשָׁר לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂמִירָה שֶׁל הַמְּנַעְלִים.

וְעַל־כֵּן אִזִּי בְּאֵמֶת: "אִין חֲכָמָה וְאִין תְּבוּנָה
וְאִין עֵצָה" (מְשָׁלִי כ"א, ל), בִּי
מִסְתַּלְקִין כָּל הַמַּחֲיוֹ, וְ"אִין לָנוּ עַל מִי
לְהַשְׁעִן בִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם" (סוֹטָה פ"ט
מט"ו), שֶׁהוּא בְּעִצְמוֹ יִרְחַם עָלֵינוּ וְיַחֲיֶה אוֹתָנוּ
עַל־יְדֵי הַשְּׁכָל־הַכּוֹלֵל בְּעִצְמוֹ הַמְּתַעַלֵּם
וּמִסְתַּתֵּר אִזִּי בְּעִצְם הִירִידָה, שְׂאֵז מְקַבְּלִין
מֵעַט הַחַיּוֹת מִשָּׁם דִּיקָא כְּנ"ל.

וְאִזִּי בְּעַת הִירִידָה בַּתְּשֻׁעָה־בְּאָב, וְכֵן בְּכָל
לֵילָה בַּחֲצוֹת־הַלַּיְלָה, שְׂאֵז הַקְּדָשָׁה
בַּתְּכָלִית הַהִסְתַּרָה - אִזִּי צְרִיכִין חֲלִיצַת
מְנַעְלִים' - שְׁמִרְמֵז עַל בְּטוֹל הָעֵצָה וְחֲלַקְתָּהּ
- לְהוֹרוֹת: שֶׁעֲכָשׁוּ נִסְתַּלְקוּ כָּל הַמַּחֲיוֹ
וְהַשְּׁכָלִים בְּעוֹנוֹתֵינוּ.

וְזֵהוּ בַּחֲיַנַּת חֲלִיצַת הַמְּנַעְלִים בַּתְּשֻׁעָה בְּאָב
וְכו' כְּנ"ל - בִּי חֲלִיצַת הַמְּנַעְלִים מוֹרָה
עַל 'הַסְתַּלְקוֹת בַּחֲיַנַּת הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה'
הַנִּשְׁמָרֶת עַל־יְדֵי בַּחֲיַנַּת הַמְּנַעְלִים כְּנ"ל - בִּי
עֲכָשׁוּ נִסְתַּלְקוּ הַמַּחֲיוֹ וְאִין עֵצָה כְּנ"ל.

וְזֵהוּ בְּעִצְמוֹ הַתַּקּוּן, כְּשִׂיּוֹדְעִין שְׂאִין עֵצָה,
וְצוּעְקִין וּבוֹכִין עַל זֶה לְפָנֵי הַשֵּׁם־
יִתְבַּרַךְ, שְׂזֵהוּ בַּחֲיַנַּת אִיכוֹת וְקִינּוֹת שְׂאוּמְרִים
בַּתְּשֻׁעָה־בְּאָב.

בִּי 'אִיכ"ה' - זֵהוּ בַּחֲיַנַּת הַנ"ל, שְׁמִתּוּדִין
לְהַשֵּׁם־יִתְבַּרַךְ: שֶׁנִּפְלְנוּ כָּל־כְּפֹךְ
בְּעוֹנוֹתֵינוּ, עַד שֶׁנִּחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ,
וְנִסְתַּלְקוּ כָּל הַשְּׁכָלִים, וְאִין אִתָּנוּ יוֹדְעַ עַד
מָה, וְאִין אָנוּ יוֹדְעִין שׁוּם עֵצָה אִיךְ לָשׁוּב
וְלַהֲתַקְּרַב אֵלָיו יִתְבַּרַךְ, בִּי "עֶבֶר קָצִיר כָּלָה
קִיץ וְאִנְחָנוּ לֹא נוֹשְׁעֵנוּ" (יְרֵמְיָה ח, כ), וְאִין

יודעין עתה "מה נאמר ומה נדבר ומה נצטדק" (בראשית מד, טז), רק לצעק 'איכה' כמה פעמים, כמו שאומרים בתשעה-באב 'איכה' כמה וכמה פעמים, שהוא עקר כלל הקינות.

כי אין אנו יודעין רק לצעק 'איכה', שהוא בחינת אי"ה הנ"ל, הינו שאנו בוכין על נפשנו שנתרחקנו כל-כך, עד שאין אנו יודעין כלל 'איכה' אנחנו, ו'איכה' הדרך והעצה לשוב אליו יתברך.

וזהו מה שכתב רבנו ז"ל (ח"א רמז): "ש'תיקו' הנאמר בש"ס, הוא בחינת 'מחסר תקוה', והנו"ן נכפפת ונעשית 'קינו"ת', ולעתיד יתתקן הכל, ואז נתתקן ה'תיקו' - כי יפשוטו כל האבעיות והספקות, ואז יחזר ויהיה נעשה מ'קינו"ת' 'תיקו"ן', עין-שם.

כי 'תיקו' הנאמר על האבעיא והספק שבש"ס - זהו בחינת 'חלקת-העצה' - דהינו: שאין יודעין הדין באיזה 'מצוה' שהיא בחינת 'עצה' כנ"ל.

וכל-זה מחמת 'חסרון התקוה', שהוא בחינת פגם כל ה'שכליים' פרטיים, שמשם כל ההמתקות והעצות, שנפגמו כלם בעוונות ישראל, שזהו בחינת 'חרבן בית-המקדש'.

כי כל ה'שכליים' כלם, הם בחינת 'תקונים' להמשיך ה'שכל' של השגת וידיעת אלקותו יתברך על-ידם, בחינת 'עולם התקוה' בידוע. כי כל צמצומי האורות דרך כמה שכליים, כלם הם בחינת תקונים בידוע.

אבל בשעת 'חרבן בית-המקדש' - נפגמו התקונים הנ"ל, ואז נסתלק הנו"ן של

'תקו"ן' ונעשה 'תיק"ו', שהוא בחינת 'ספקות', בחינת 'חלקת העצה' כנ"ל. ואז נעשה מה'תיקו"ן', בחינת 'קינו"ת', שהם בחינת 'איכה' כנ"ל.

ועל-ידי-זה בעצמו חוזר ונתתקן בחינת ה'תיק"ו' וה'ספק', בחינת 'חלקת-העצה'. כי על-ידי ה'בכיה' וה'קינו"ת' בעצמו - נתתקנון וחוזרים ועושים מ'קינו"ת', 'תיקו"ן'.

כי על-ידי-זה בעצמו שאומרים 'קינו"ת', שהם בחינת 'איכה', בחינת אי"ה - דהינו שבוכין ואומרים: "שאין יודעין כלל 'איכה' לחתור למצא עצה לשוב אליו בשלמות באמת!" - על-ידי-זה בעצמו השם-יתברך מרחם עליו, ומורהו הדרך הישר והנכון והאמת, ויודע העצה איך להתנהג, ונעשה מ'קינו"ת' 'תיקו"ן', ונתתקן ה'תיק"ו', שהוא ה'ספק', 'חלקת העצה'.

כי זוכין על-ידי צעקות 'איכה' - לזכות לידע הדרך והעצה אמתית איך להתנהג, שהוא בחינת 'פשיטות האבעיא', בחינת התהפכות ה'תיק"ו' וה'קינו"ת', לבחינת 'תיקוה', כנ"ל.

לד.

(לקוטי-הלכות, בחדוהרשאה ג, וז-ח-ט-י-יא)

וזה בחינת בין-המצרים, שמתאבלין על 'חרבן בית-המקדש' משבעה-עשר-בתמוז עד תשעה-באב. כי עקר 'חרבן בית-המקדש' היה על-ידי 'פגם-המשפט' וכו', כי ב'בית-המקדש' שם עקר 'תקוה' המשפט' וכו'.

כי מחמת שלא עשו משפט ופגמו במשפט, על-כן נתלבש המשפט

בְּהִרְשָׁע נְבוּכַדְנֶצַר וַחֲבָרְיוֹ, ו"במקום המשפט שָׁמָּה הִרְשָׁע" (קהלת ג טז), כי הוא בא במקום המשפט, בכח והרשאה שקבל מהמשפט, כמו הבא בהרשאה שהוא בא במקום התובע, כן הוא בא במקום המשפט, כי המשפט נתלכש בו.

וְזֶה שְׁגָזְרוּ אֲרַבְעָה תַעֲנִיּוֹת עַל 'חֲרַבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', גַּם נוֹחָגִין לְהִתְאַבֵּל בֵּין־הַמִּצְרִים וְלוֹמְרֵי חֲצוֹת, לְבָבוֹת עַל 'חֲרַבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', וּמְסַגְּפִין עֲצָמָן מִבֶּשֶׂר וְיִינִי, וְכִיּוֹצֵא כָּל אֶחָד כְּפִי מִנְהַגוֹ. כִּי כָּל הַתַּעֲנִיּוֹת וְהַסְּגוּפִים שֶׁהִירָאִים עוֹשִׂין - הַכֹּל הוּא בְּבַחֲיַנַּת 'מִשְׁפָּט' - שְׁשׁוּפְטִין עֲצָמָם קִדָּם שְׂיָבוֹא הַדִּין שֶׁל מַעֲלָה חֲסוּשְׁלוֹם - כִּדִּי לְבַטֵּל הַדִּין שְׁלֹמְעָלָה, עַל־יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שְׁשׁוּפְטֵי עֲצָמוֹ.

כִּי לְפַעֲמִים הָאָדָם רוֹאֶה שְׂאִין דֵּי לוֹ בְּדַבּוּרִים מָה שֶׁהוּא שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ, וְאִזִּי הוּא בְּעֲצָמוֹ נוֹתֵן מִשְׁפָּט עַל־עֲצָמוֹ, שִׁיתַּעֲנֶה וְיִסְגֶּף עֲצָמוֹ כְּדוֹכָךְ עַל מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה, וְאֶף־עַל־פִּי שֶׁבְּאֵמַת בּוֹדָאִי אֵין זֶה מִסְפִּיק אֲפֹלוֹ חֶלֶק מֵאֵלֶּף כְּנֶגֶד מָה שֶׁפָּגַם, כִּי כָּל יְמֵינוֹ לֹא יִסְפִּיקוּ לְהַתְעַנּוֹת וְלִסְגֶּף עֲצָמָנוֹ עַל פָּגַם הַרְהוּר וּמַחֲשֶׁבָה זָרָה אַחַת וְכוּ' - אִף־אֶף־עַל־פִּי־כֵן יָכוֹל לְזַכּוֹת לְכַפָּרַת־עוֹנוֹתָיו עַל־יְדָם, כִּי עַקֵּר הַתְּקוּן הוּא הַמִּשְׁפָּט, דְּהֵינּוּ מָה שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ.

וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ, וְאֵינוֹ מִמְתִּין עַל הַדִּין שְׁלֹמְעָלָה - עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לְבַטֵּל הַדִּין שְׁלֹמְעָלָה עַל־יְדֵי תַעֲנִיּוֹתִים וְסְגוּפִים שְׁלוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ, כִּי "כְּשֵׁי שׁוֹפֵט דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעֲלָה" (דְּבָרִים יַרְבֵּה ה, ה).

וְזֶה בַּחֲיַנַּת מָה שֶׁאָדָם יָכוֹל לְהַנְצִיל עַל־יְדֵי סְגוּפָה אוֹ תַעֲנִיּוֹת אֶחָד, מִדִּינִים קָשִׁים

וּמְרִים הַרְבֵּה מְאֹד, וְגַם לְזַכּוֹת עַל־יְדָם לְחַיֵּי עוֹלָם־הַבָּא וְכוּ'. וְעַקֵּר הַתְּשׁוּבָה, הוּא בַּחֲיַנַּת הַמִּשְׁפָּט, עַל־יְדֵי שְׁמִתְבוּדָד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְשׁוֹפֵט עֲצָמוֹ עַל כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה, וּמַעֲזוּר עֲצָמוֹ לְעִבּוּדַת הַשָּׁם־יִתְבָּרַךְ בְּכָל־פַּעַם, וְעַל־יְדֵי שֵׁשׁ מִשְׁפָּט לְמַטָּה - אֵין דִּין לְמַעֲלָה כְּנ"ל.

וּבְפָרֵט אִם זוֹכָה לְהַתְעוּרָה, עַד שֶׁעוֹשֶׂה מִשְׁפָּט בְּעֲצָמוֹ מִמֶּשׁ, דְּהֵינּוּ שְׁמִתְעַנֶּה וּמְסַגֵּף עֲצָמוֹ, אֶף־עַל־פִּי שְׂאִינוֹ עוֹלָה לְכָלוֹם נֶגֶד מַעֲשָׂיו - אֶף־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ עוֹשֶׂה הַדִּין בְּעֲצָמוֹ - עַל־יְדֵי־זֶה מְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים שְׁלֹמְעָלָה, עַל־יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שְׁלוֹ שְׁשׁוּפְטֵי עֲצָמוֹ כְּנ"ל.

וְזֶהוּ בַּחֲיַנַּת הַתַּעֲנִיּוֹתִים וְהָאֲבֵלוֹת שֶׁמְסַגְּפִין עֲצָמָן בַּתַּעֲנִיּוֹת וּבְמִנְיַעַת בֶּשֶׂר וְיִינִי וְרַחֲצָה וְכוּ', בְּשִׁבִיל 'חֲרַבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', כִּי 'חֲרַבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הוּא בְּשִׁבִיל 'פָּגַם הַמִּשְׁפָּט' כְּנ"ל, עַל־כֵּן אָנוּ עוֹשִׂין עֲכָשׁוֹ תְּשׁוּבָה, וּמִתְקַנְיִן זֹאת, וְאָנוּ עוֹשִׂין מִשְׁפָּט בְּעֲצָמָנוּ, וּמִתַּעֲנִין וּמְסַגְּפִין עֲצָמָן, כִּדִּי לְבַטֵּל הַדִּין שְׁלֹמְעָלָה, כְּנ"ל.

כִּי עַקֵּר הָאֲבֵלוֹת הוּא: לְהִתְאַבֵּל עַל מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה, שֶׁהֵם 'צָרְמוֹ חֲרַבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', כִּי "כָּל מִי שֶׁלֹּא נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו, כָּאֵלוֹ נַחֲרַב בְּיָמָיו" (בְּרַכּוֹת לג). וְצָרִיךְ לְהִתְאַבֵּל עַל עוֹנוֹתָיו, וְלְבָבוֹת עֲלֵיהֶם מְאֹד מְאֹד, וְלִשְׁפֹּט עֲצָמוֹ, וְלִפְשֹׁשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְלִתְקַנֵּם מַעֲתָה.

וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכָּה לְבַנְיֵן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ - כִּי "כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם, זוֹכָה לְרֹאוֹת בְּשִׁמְחָתָהּ" (תַּעֲנִיט ל:). כִּי עַל־יְדֵי הָאֲבֵלוֹת שֶׁמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם וּמִפְּשֹׁשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְתוֹלָה הַחֲרַבֵּן בְּעֲצָמוֹ, כִּי

כָּל אָדָם לְפִי הַטָּאִיו - בֶּן יֵשׁ לֹו חֶלֶק בְּכָל דּוֹר
וְדוֹר בְּחֶרֶב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן כָּל אֶחָד כְּפִי
מִה שֶׁשׁוּפֵט עֲצָמוֹ וְזוֹכֵה לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו, בֶּן
יֵשׁ לֹו חֶלֶק בְּבִנְיָן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּבְנֶה
לְעֵתִיד בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, עַל־יְדֵי תַקוּן־
הַמַּעֲשִׂים.

כִּי עֵקֶר בְּנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ עַל־יְדֵי מִשְׁפָּט,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה א, כז): "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט
תִּפְדָּה" וְכוּ', כִּי עֵקֶר הַחֶרֶב הִיא עַל־יְדֵי פְגַם
הַמִּשְׁפָּט כַּנִּל, וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי תַקוּן
הַמִּשְׁפָּט, יִחְזֹר הַמִּקְדָּשׁ עַל מְכוֹנוֹ.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (תענית כט:): "הֵאֵי בֵר
יִשְׂרָאֵל דָּאֵית לִיה דִּינָא בְּהַדֵּי עֲבוּרֵם,
לְשִׁתְּמִיט מַנִּיָּה קָדָם תְּשַׁעָה בְּאָב וְכוּ'" (ישעיה
שִׁישׁ לֹו דִין עִם גּוֹי לִפְנֵי תְשַׁעָה בְּאָב - יתחמק ממנו), כִּי
אִז הֵם יָמֵי חֶרֶב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא פְגַם
הַמִּשְׁפָּט, וְאִז נִפְלַח הַמִּשְׁפָּט וְהָדִין אֲלֵיהֶם
כַּנִּל, עַל־כֵּן אִז קָשָׁה לְיִשְׂרָאֵל לְהַצְלִיחַ
בְּמִשְׁפָּט נֶגֶד עֲבוּרֵם, מֵאַחַר שֶׁמִּשְׁפָּט דִּקְדָּשָׁה
נִפְלַח אִז וְנִתְלַבַּשׁ בֵּין הָעֲבוּרֵם כַּנִּל. וְעַל־כֵּן
אָנוּ צָרִיכִין אִז יִגִיעָה גְדוּלָה בְּתַעֲנִית וְדִינֵי
אֲבֵלוֹת שֶׁמִּסְגָּפִין עֲצָמָן מִבְּשָׂר וְיִין וְכוּ', כְּדֵי
לְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט וְהִירָאָה הַנְּפוּלָה לְשָׂרְשָׁה.

לה.

(לקוטי־הַלְכוֹת, שו"מ־שְׁכַר ד, ו-ז)

בְּיָמֵים אֵלּוֹ שֶׁבֵּין־הַמְצָרִים, אָנוּ צָרִיכִין
לְחַזֵּר וְלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַחֶסֶד־חֲנָם,
לְעֲשׂוֹת דְרָךְ כְּבוֹשָׁה לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁגָּלִינוּ
מִמֶּנָּה בְּאֵלּוֹ הַיָּמִים.

כִּי בָּעֵת הַגָּלוּת - אִזִּי חוֹזְרִים הָעֲבוּרֵם
וְהַקְּלָפוֹת לֹוֹמֵר: שֶׁאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְכָל
הַהֲשָׁפְעוֹת הַתְּלוּיֹת בָּהּ, הֵכֵל שְׁלָהֶם - מֵאַחַר
שֶׁאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל עָתָה בְּיָדָם.

כִּי עֵקֶר 'קְדָשׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל' נִמְשַׁכֶּת,
מִבְּחִינַת "כַּח מַעֲשָׂיו" וְכוּ' (תהלים קיא, ז).
וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל בְּיַד יִשְׂרָאֵל, אִזִּי
נִתְגַלָּה שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל וּבְרָצוֹנוֹ
נִטְלָה מֵהֶם וְנִתְנָה לָנוּ (רש"י בְּרַאשִׁית א, א), וְאִזִּי
כָּל הַהֲשָׁפְעוֹת נִמְשַׁכּוֹת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל
הַהֲשָׁפְעוֹת נִמְשַׁכִּין מֵאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל.

אָבֵל בְּגָלוּתָנוּ שֶׁגָּלִינוּ מֵאֶרְצָנוּ, וְאֶרֶץ־
יִשְׂרָאֵל בְּיָדָם - אִזִּי נֶעְלַם וְנִתְפַסָּה
בְּחִינַת "כַּח מַעֲשָׂיו" וְכוּ', וְאִזִּי הֵם מִתְגַּבְּרִים
בְּכַפִּירוֹת, וְאוֹמְרִים: "שֶׁהַכֹּל שְׁלָהֶם חֶסֶד־
וְשָׁלוֹם".

וְעַל־כֵּן עָתָה 'בֵּין־הַמְצָרִים', שֶׁהֵם יָמֵי
הַחֶרֶב וְהַגָּלוּת - צָרִיכִין לְחַזֵּר
וְלְהַמְשִׁיךְ לְעֲשׂוֹת דְרָךְ לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל - שֶׁזֶה
נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל עַל־יְדֵי
פְּשִׁיטוֹתוֹ וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְחִיָּה כָּל
הַפְּשׁוּטִים, וְאֶפְלוֹ אוֹתָם שֶׁנִּפְלוּ וְיָרְדוּ מְאֹד
וְכוּ', כַּמְבָאָר שֵׁם (ח"ב עה). כִּי עַל־יְדֵי הָאוֹצֵר־
מִתְנַתֵּחֲנָם שֶׁמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בָּעֵת פְּשִׁיטוֹתוֹ,
עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְחִיָּה הַכֹּל וְכוּ'.

וְזֶה בְּחִינַת הַכְּבִיָּה וְהַאֲבֵלוּת בְּיָמֵים אֵלּוֹ עַל
'גָּלוּת יִשְׂרָאֵל' וְחֶרֶב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ -
הֵינּוּ: כִּי אִין לָנוּ בְּמָה לְהַחֲיוֹת עֲצָמָנוּ, מֵאַחַר
שֶׁגָּלִינוּ מֵאֶרְצָנוּ, וּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ נִחְרַב
בְּעוֹזְנֵינוּ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמִּזְחִין וְהַחֲיוֹת. וְעָתָה
בְּגָלוּתָנוּ, אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ בְּבְחִינַת 'אֲנָשִׁים
פְּשׁוּטִים', כִּי אֶפְלוֹ כְּשֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה
וְתַפְלָה, אִין מַחְנוּ וְשִׁכְלָנוּ בְּשִׁלְמוֹת, מִחֲמַת
מְרִירַת הַגָּלוּת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ.

כִּי עֵקֶר הַמַּח בְּשִׁלְמוֹת, הוּא רַק בְּזָמַן
שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, כִּידוּעַ, וּבְכַרְט
שֶׁמְחַמַּת עַל הַגָּלוּת, מִתְבַּטְּלִים הַרְבֵּה
מִדְּבַר־יְתוֹרָה לְגַמְרֵי. עַל־כֵּן עֵקֶר חֲיוֹתֵינוּ

עֲתָה, הוּא רַק עַל־יְדֵי הַצְּדִיק הַגָּדוֹל הַנִּזְכָּר, שְׁמַחֲיָה כָּל הָעוֹלָם עַל־יְדֵי פְּשִׁיטוֹתוֹ, עַל־יְדֵי הָאוֹצֵר־מִתְּנַת־חֲנָם, שֶׁהוּא הַדָּרֵךְ לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנִּזְכָּר.

עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְאַבֵּל וּלְבַכּוֹת הַרְבֵּה עַל חֲרַבְּוֹן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְנִגְלוֹת יִשְׂרָאֵל - כִּי הַבְּכִיָּה הִיא בְּחִינַת הַסְּתַלְקוֹת הַמִּזְחִין, כִּי הַמִּזְחִין שֶׁהֵם חֻכְמוֹת הַתּוֹרָה־הַקְּדוּשָׁה, הֵם בְּחִינַת 'שְׁמַחָה', כִּמּוֹ שֶׁפְּתוּב (תְּהִלִּים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מְשַׁמְּחֵי לֵב". וְהַבְּכִיָּה הִיא בְּחִינַת הַסְּתַלְקוֹת־הַמִּזְחִין.

הֵינּוּ: שְׂאֵנו מֵרְאִין שֶׁפְּלוֹתָנוּ לִפְנֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרֵּךְ, שְׂאִין לָנוּ שׁוֹם מִחַ וְדַעַת, רַק אָנוּ בּוֹכִין לִפְנֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁיִּרְחַם עָלֵינוּ מְרִירוֹת גְּלוֹתָנוּ, וְיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ חֶסֶד־חֲנָם, בְּזָכוֹת הַצְּדִיקִים־אֲמִתִּיִּם הַנִּזְכָּר שֶׁמְמַשִּׁיכֵם הָאוֹצֵר־מִתְּנַת־חֲנָם בְּעַת פְּשִׁיטוֹתָם, כַּנִּזְכָּר.

וְעַל־כֵּן בִּתְשׁוּעַה־בְּאֵב' שְׂאֵז עַקֵּר הַחֲרַבְּוֹן לְגַמְרֵי - מְסַלְקִין כָּל הַמִּזְחִין לְגַמְרֵי, וְאִין מְנִיחִין טְלִית וְתַפְלִין כָּלִל [בַּבְּקָרָה], רַק בּוֹכִין וּמִתְאַבְּלִים עַל הַחֲרַבְּוֹן.

וְאֵז אָנוּ בְּלָנוּ כִּמּוֹ עַמִּי־הָאֶרֶץ וּבּוֹרִים לְגַמְרֵי, וְאִין לָנוּ שׁוֹם חַיּוֹת, רַק מְבַחֲיֵנָה 'קִיּוּם־הָעוֹלָם קָדָם מִתְּנַת־תּוֹרָה' וְכוּ'.

אָבֵל מַעֲצֵם הַחֲרַבְּוֹן - גַּם זֶה אִי־אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ, כִּי־אֵם עַל־יְדֵי בְּכִיָּה רַבָּה

עַל חֲרַבְּוֹן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי בְּעוֹנוֹתֵינוּ־הַרְבִּים, לֹא דִי שֶׁנִּחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְנִגְלֵינוּ מֵאַרְצֵנוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמִּזְחִין - עוֹד נּוֹסֵף יְגוֹן עַל מְכַאוֹבֵינוּ, שְׁגַם הַצְּדִיקִים־אֲמִתִּיִּים נִסְתַּלְּקוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ, אֲשֶׁר "מִיתָתָם שְׁקוּלָה בְּפָלִים כְּחֲרַבְּוֹן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ" (אִיכָה רַבָּה א, לז).

וְעַל־זֶה צְרִיכִין לְבַכּוֹת הַרְבֵּה, עַד שֶׁנִּשְׁעוֹרֵר רַחֲמֵינוּ יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ, שֶׁיִּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ גַם עֲתָה כַּח הַצְּדִיקִים, לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חֶסֶד־חֲנָם מִהָאוֹצֵר־מִתְּנַת־חֲנָם שֶׁהַמְשִׁיכּוֹ עַל־יְדֵי גְדֹל פְּשִׁיטוֹתָם.

כִּי עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָהֶם כַּח גַּם עֲתָה לְאַחַר הַסְּתַלְקוֹתָם, לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאוֹצֵר־מִתְּנַת־חֲנָם, לְהַחֲיִיתָנוּ גַם עֲתָה בְּבְחִינַת 'חֶסֶד־חֲנָם' לְבַד, כִּי "גְּדוֹלִים צְדִיקִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶן" (חֲלִין ז:).

כִּי 'חַיִּים' הֵם בְּחִינַת הַחֻכְמָה וְהַמִּזְחִין שֶׁהֵם עַקֵּר הַחַיּוֹת, וּמִיתָהּ הִיא בְּחִינַת הַסְּתַלְקוֹת הַמִּזְחִין שֶׁהִיא הַחַיּוֹת. אָבֵל "הַצְּדִיקִים גַּם בְּמִיתָתָן קְרוּיִים חַיִּים" (בְּרַכּוֹת יח:). - כִּי גַם בְּעַת הַסְּתַלְקוֹת הַמִּזְחִין, הֵם מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִהָאוֹצֵר־מִתְּנַת־חֲנָם, וְעַל־כֵּן הֵם יְכוּלִים לְהַחֲיִיתָ אֶת כָּל הָעוֹלָם גַּם לְאַחַר הַסְּתַלְקוֹתָם, עַל־יְדֵי כַּח הָאוֹצֵר־מִתְּנַת־חֲנָם שֶׁמְמַשִּׁיכִין בְּעַת פְּשִׁיטוֹתָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מִיתָה' בְּחִינַת הַסְּתַלְקוֹת הַמִּזְחִין, כַּנִּזְכָּר.

לקוטי תפלות ל'תשעה באב'

❁ [א] לקוטי תפלות ח"א קמב ❁

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"א רמז. 'ענין תיקון ותיקון')

– שָׁכַל ה'קִינוּ"ת' יתְהַפְּכוּ ל'תִּיקוֹן' –

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵינוּ וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּרְחֵם עָלֵינוּ וְתִזְכְּנוּ, וְתִשְׁלַח וְתִבְיֵא לָנוּ מְהֵרָה אֶת מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, וְיִתְקַן כָּל הָעוֹלָם-הַזֶּה עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֵאשׁ וְעַד סוֹף, שְׁתְּלוּם כָּל־בְּזֵה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה.

רַחֵם עָלֵינוּ וְעָלֵינוּ, וְתִבְיֵאֵהוּ מְהֵרָה לְשָׁלוֹם, וְיִתְקַן הַכֹּל בְּתִיקוֹן נִפְלָא וְנוֹרָא, וְיֵאִיר לָנוּ הַדְּעַת הָאֱמֶתִי, וְיִפְתַּח עֵינֵינוּ וְלִבֵּנוּ בְּתוֹרָתְךָ.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, "ה' אֱלֹקִים אֱמֶת, גְּדוֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה". רַחֵם עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְעָלֵינוּ, וְשִׁלַּח לָנוּ הָאֲרָה נִפְלָאָה מֵעוֹלָם הַתִּיקוֹן שְׁנִמְשַׁךְ עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, בְּאִפְן שְׂיִתְתְּקַן הַתִּיקוֹן בְּתִיקוֹן נִפְלָא וְאֱמֶת, וְיִוַּפְּשֵׁטוּ כָּל הָאִיבְעִיּוֹת, וְיִתְבַּרְרוּ עַל נִכוּן כָּל הַסְּפָקוֹת וְכָל הַסְּפָק סְפָקוֹת שְׁבַע עוֹלָם, וְנִזְכָּה תָּמִיד לְעֲצָה שְׁלֵמָה וְטוֹבָה בְּאֱמֶת בְּכָל הַדְּבָרִים שְׁבַע עוֹלָם.

וְתַרְחֵם עָלֵינוּ, וְתִלְמַדְנוּ דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, אֵיךְ לְאוֹנֵן וְלִקְוֹנֵן עַל חֶרְבֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל עֵת, וּבִפְרָט בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה בַּחֲצוֹת מִמָּשׁ, וּבְיָמִים שֶׁל בֵּינֵי-הַמַּצָּרִים, וּבִפְרָט בְּתִשְׁעָה-בְּאָב, לֹמֵר

"אֵיכָה" וְקִינוּת, בְּלֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה בְּאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ.

וְנִשְׁפָּךְ לִבֵּנוּ כַּמִּים נוֹכַח פְּנֵי ה', נִתֵּן בְּעַפְרָא פִּינוּ אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה, נִבְטַשׁ רֵאשֵׁינוּ בְּכַתְלֵי בֵּיתֵנוּ, עַל עֲצָם רְבוּי צְרוּתֵנוּ בְּכָל־ל וּבִפְרָט, אֲשֶׁר זֶה כַּמָּה שָׁנִים אֲשֶׁר חָרְבָה עִירָנוּ, וְשָׁמַם בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, וְנִטַּל כְּבוֹד מִבֵּית חֵינֵנוּ, וּבְכָל יוֹם צָרְתוֹ מְרַבָּה מִחֲבָרוֹ.

וּבִפְרָט עֵתָהּ אֲשֶׁר יֵצְאוּ גְזֵרוֹת קָשׁוֹת וּמִשְׁנֹת עַל יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר אֵי-אֲפָשֶׁר לְסַבָּר. וְחֵינֵנוּ תְלוּם מִנְּגִיד מִפְּחַד לְבַבֵּנוּ, מִשְׁאֵר הַגְּזֵרוֹת קָשׁוֹת הַנִּשְׁמָעִין שְׂרוּצִים לְגִזֹר חֲסִד־וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אוֹי מַה הִּיא לָנוּ.

מְלֵא רַחֲמִים, עֲזָרְנוּ שְׁנַרְגִּישׁ צְרוֹת יִשְׂרָאֵל וְצְרוֹת נַפְשֵׁנוּ בְּלִבֵּנוּ הַיָּטִב, עַד שְׁנִזְכָּה לְשַׁבֵּר לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֱמֶת, וְלִשְׁפָךְ לִבֵּנוּ כַּמִּים נוֹכַח פְּנֵיךָ ה' צָבָאוֹת בְּאֱמֶת, עַל גְּדֹל פִּשְׁעֵנוּ וְרְבוּי עוֹנוֹתֵינוּ וְעֲצָם קָשִׁיוֹת עֲרַפְנוּ, אֲשֶׁר הָאֲרִיכוּ אֶת גְּלוּתֵנוּ וְגִרְמוּ לָנוּ אֶת כָּל צְרוּתֵנוּ.

"נִשְׂא לְבַבֵּנוּ אֶל כַּפָּיִם אֶל אֶל-בְּשָׁמַיִם", נִתְפַּס אֲמִנוֹת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, לְצַעַק וְלִזְעַק צְעָקָה גְדוֹלָה וּמְרָה. נִשׁוּטֵט בְּשׁוֹקִים וּבְרַחוּבוֹת, וְנִתְפַּלֵּל וְנִעֲתִיר וְנִזְעַק וְנִתְחַנֵּן אֶל ה' אֶל-עֲלִיּוֹן, "עַד יִשְׁקִיף וַיִּרֵא ה' מִשְׁמָיִם", עַד שְׁתַּעֲוֶרֶר רַחֲמֶיךָ עָלֵינוּ, וְתִנְחַמְנוּ מְהֵרָה,

וְתִגְאֲלֵנוּ וְתִפְדְּנוּ מִכָּל הַיְסוּרִים וּמִכָּל הַצָּרוֹת בְּכָלל וּבִפְרָט.

וְתֵאֵיר עָלֵינוּ גַם עֵתָה הָאֲרֵה נִפְלְאָה מִמְּשִׁיחַ צְדָקְנוּ, בְּאִפְן שְׂיִמְתִּיק גַּם עֵתָה כָּל הַדֵּינִים מֵעָלֵינוּ בְּכָלל וּבִפְרָט, וַיִּבְטַל כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַיְסוּרִים וְכָל הַגְּזֵרוֹת שְׂאִינָם טוֹבוֹת, מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּאֵיר עָלֵינוּ אֹר הָאֱמֶת בְּכָל עֵת, וַיִּתְקַן אוֹתָנוּ תָּמִיד בְּתִקּוּנֵי חֲדָשִׁים וְנִפְלְאִים, וַיּוֹדִיעַ וַיְבַרֵר לָנוּ כָּל הַסְּפָקוֹת וְכָל הָאִיבְעִיּוֹת וְכָל חֲלָקֵת הָעֲצָה, וְנִזְכָּה תָּמִיד לְעֲצָה שְׁלֵמָה בְּאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, בְּאִפְן שְׂנִזְכָּה לְשׁוֹב אֵלֶיךָ מִהֲרָה בְּאֱמֶת וּבִלְבַּשׁ שָׁלֵם, וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּבְמִצְוֹת וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ.

וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתִצְיֵלְנוּ תָּמִיד, מִכָּל מִינֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים שְׂבָעוּלָם, וְלֹא נִסּוּר מִרְצוֹנְךָ יְמִין וּשְׂמָאל. וַיְכַמְרוּ רַחֲמֶיךָ עַל בְּנֶיךָ, וְתִבִּיא לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ מִהֲרָה, וַיִּגְאֲלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, גְּאֻלַּת עוֹלָם.

וְאִזּוּ יִתְקַן לָנוּ אֶת בְּחִינַת הַתִּיק"ו, בְּתַכְלִית הַתְּקוּ"ן, בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, וַיְהִיָּה נִמְשָׁךְ הָאוֹת "נון" מִהֲקִינוּ"ת, לַתִּיק"ו, וַיְהִיָּה נַעֲשֶׂה מִתִּיק"ו, תְּקוּ"ן, וַיִּתְבַּטְּלוּ כָּל הַקִּינּוֹת מִן הָעוֹלָם, וַיִּתְהַפְּכוּ הַקִּינּוֹת לַתְּקוּ"ן.

מִלֵּא רַחֲמִים, בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת, בַּעַל הַנְּחָמוֹת, נַחֲמָנוּ נָא מִכָּל צָרוֹתֵינוּ, וְעֲזָרְנוּ בְּכָל עֲנִינֵינוּ וְחַפְצֵינוּ, וּפְרַס עָלֵינוּ

סֶכֶת שְׁלוֹמְךָ, וְתִקְנֵנוּ בְּעֲצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן שְׂמֶךָ.

זַכְּנוּ לְאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, הַצִּילֵנִי אוֹתִי וְאֶת כָּל יִשְׂרָאֵל, מִסְּפָקוֹת וְחֲלָקֵת הָעֲצָה, הַמוֹנְעִים וּמַבְלִבְלִים מֵעֲבוּדְתְךָ הַרְבֵּה, זַכְּנוּ לְעֲצָה שְׁלֵמָה אֱמֶתִיית בְּכָל עֵת, בְּאִפְן שְׂאֻזְכָּה לְשׁוֹב אֵלֶיךָ בְּאֱמֶת, וְלִהְיוֹת כְּרָצוֹנְךָ הַטוֹב מֵעֵתָה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן סְלָה.

🌀 [ב] לְקוּטִי-תְּפִלוֹת ח"ב ל"ב 🌀

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סא, 'השם-יתברך למעלה מהזמן')

תְּפִלָּה לְתִשְׁעָה בְּאָב' אַחֲרֵי-צִהָרִים

שְׂנִזְכָּה לְגֻלוֹת אוֹרוֹ שֶׁל 'מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ' בְּזִמְן לְדַתּוֹ

(כמבאר בחז"ל: אסתר-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא - עין 'שער-הפְּנוֹת', דְּרוּשֵׁי חַג הַשְּׁבוּעוֹת, סוּף דְּרוּשׁ א)

'מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ' - שְׁעֵבֵר עָלָיו מִה שְׁעֵבֵר מִיּוֹם בְּרִיאַת-הָעוֹלָם, וְסָבַל מִה שְׁסָבַל, וְאַחַר כָּל-זֶה בְּסוּף יֹאמֵר לוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ: "בְּנֵי אֲתָה, אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ" (תהלים ב. ז). וְכִלְזֶה מִחֲמַת גְּדֹל עֲצָם מַעֲלַת שְׂכָלוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, לְפִי גְדֹל מְדוּרָתוֹ שְׂיֵאָחֵז אֹז, וּמִחֲמַת הַפְּלִגָּת עֲצָם מַעֲלַת שְׂכָלוֹ שְׂיִגְדֹל אֹז מֵאֵד מֵאֵד. עַל-כֵּן יִהְיֶה כָּל הַזְּמַן שְׁעֵבֵר עָלָיו מִיּוֹם בְּרִיאַת-הָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן, בְּלוֹ אֵין וְאִפְסֵי מַמְשֵׁ, וַיְהִיָּה מִמֶּשֶׁ בְּאֵלוֹ נוֹלֵד הַיּוֹם, כִּי יִתְבַטַּל כָּל הַזְּמַן בְּשִׂכְלוֹ, שְׂיִהְיֶה גְדוֹל מֵאֵד. וְעַל-כֵּן יֹאמֵר לוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ: "אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ", 'הַיּוֹם' מִמֶּשֶׁ - כִּי כָּל הַזְּמַן שְׁעֵבֵר, אֵין וְאִפְסֵי לְגַמְרֵי. (לקוטי-מוהר"ן ח"ב סא - עין ב'לקוטי-הַלְכוֹת', תְּפִלִּין ה, טו)

כִּי עִסַר הַתְּקוּנָה, עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'לְמַעַלְהָ מִהַזְּמַן' שְׂמִשְׁיָגִין הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם בְּבְחִינַת 'מְשִׁיחַ' - כְּאִשֶּׁר הִבְנֵיתִי מִפְּיֹד-הַקְּדוֹשׁ, שְׂאֵמֵר סְמוּךְ לְהַסְתַּלְקוֹתָיו: "שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עִתָּה רַק עִם זֶה הַמֵּאֵמֵר שְׂגֵלָה עַל פְּסוּק 'אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'לְמַעַלְהָ מִהַזְּמַן'. וְאִי-אִפְשָׁר לְבָאֵר עֲנִינֵן זֶה בְּכַתֵּב בְּכָלל, רַק מִה שְׂהִבְנֵיתִי מִדְּבָרָיו, שְׂאֵמֵר זֹאת לְעִנְיָן מִה שֶׁהוּא עוֹסֵק בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל-כָּף, לְקָרֵב נְפָשׁוֹת רְבוֹת לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, וְעַדִּין לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ כְּרָצוֹנוֹ, וְהַמְחַלְקֵת וְהַמְנִיעוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת, מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְׁטִין מֵאֵד מֵאֵד בְּכָללִיּוֹת וּבִפְרָטִיּוֹת, עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֲשֶׁר בְּשָׁל כַּח הַסָּבֵל, וְרַבִּים נִכְשְׁלוּ וְנִפְּלוּ עַל-יְדֵי-זֶה וְכוּ'. וְלַעֲנִין זֶה אָמַר: "שֶׁהוּא מְחִיָּה עֲצָמוֹ בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל 'אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ' - הֵינִי: שְׂהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ יַעֲזָרְנוּ לְדַלֵּג עַל הַכֹּל, וְסוּף

כל סוף יתגלה האמת, ובלנו נשוב להשם יתברך באמת, וכל הימים הראשונים יפלו, כי כל הזמן יתבטל ויכלל הכל בבחינת 'למעלה מהזמן', ושם יתגמון הכל. (לקוטי הלקויות מילה ד, יז)

"אם פרה אל חק, ה' אמר אלי, בני אתה אני היום ילדתיך".
 רבונו של עולם, חי לעד וקים לנצח, אתה הוא קדם שבראת העולם, ואתה הוא לאחר שבראת העולם, כי אתה למעלה מהזמן, וכל הזמן בלו, מה שהיה, ומה שיהיה, אינו עולה אצלך אפלו כהרף-עין.

רחם עלי ברחמיך הרבים, ותן לי דעת ושכל אמתי ושלם, באפן שאזכה לצאת מתחת הזמן, שאזכה לידע ולהבין ולהשיג, שכל הזמן אינו כלום, כי הכל הבל, וימינו כצל עובר.

ובאמת אין שום זמן כלל למי שיש לו שכל ודעת אמתי, רק כל הזמן הוא מהעדר הדעת, אשר בנפלאותיה הנוראות, אתה מעלים הדעת מבני-אדם, כדי שיתקיים הזמן, והכל בשביל הבחירה. אבל באמת בדעת האמתי, אין שום זמן כלל.

זבנו לקשר עצמנו ולהכליל באמת בהצדיקים-האמתיים, שזכו לזה בשלמות להכליל בדעתם השלם בבחינת 'למעלה מהזמן', ויצאו מהזמן לגמרי, ונצלו בשלמות מפל המעשה הרע הנעשה תחת השמש והזמן.

זבנו לילך בעקבותיהם, ולדרך בנתיבותיהם, ולקים עצותיהם, לבל נסתכל כלל על כל הדברים שהם

תחת הזמן, שבהם כלולים כל התאות ומדות-רעות, ואל יבהלונו פגעי הזמן כלל.

רק נזפה בכל יום ובכל עת ובכל שעה, להזכיר עצמנו בבטול הזמן, שבאמת הזמן בטל ומבטל, ולקשר עצמנו בכל עת בבחינת 'למעלה מהזמן', ששם נתבטלים כל התאות והמדות וכל הבלבולים הבאים כלם מפגעי הזמן.

רבונו של עולם, רבונו של עולם, קדמון לכל הקדמונים, ראשון לראשונים, ואחרון לאחרונים.

אתה הודעתנו מרחוק, דברים גבוהים כאלה, רמזים נוראים כאלה, ורמזת לנו מרחוק דרכי נפלאותיה הנוראות, לחיותנו כהיום הזה, להשיב נפשנו בעמק מרירות הגלות הארוך הזה, להזכירנו גדלת נוראותיה, לחזקנו ולאמצנו ולנחמנו בכל צרותינו.

אשר כבר סבלנו צרות רבות ורעות בלי מספר, מיום החרבן עד הנה, אשר כמעט "כשל כח הסבל", כי ארך עלינו הגלות מאד מאד, וכבר פלו כל הקצין, ואין אתנו יודע עד מה, "עד מתי קץ הפלאות", ורבים מבני עמך נכשלו ונפלו על-ידי-זה, על-ידי אריכת הגלות המר הזה כל-כך.

אבל באמת אתה חושב מרחוק להטיב אחריתנו, בטובות נוראות ונפלאות, אשר לא נשמעו מעולם, ויש תקוה לאחריתנו.

על-בין רמזת לנו מרחוק, והודעתנו גם עתה, התנוצצות נפלא מבחינת 'למעלה מהזמן'. למען נדע ונאמין: שכל אריכת הזמן של כל הגליות והצרות, מה שעוברים על ישראל מיום הגליות בכלליות, ובפרטיות כל מה שעובר על כל אחד ואחד - הכל אינו נחשב לכולם, והכל ישתפח ויתבטל לגמרי בעת שיתגלה הדעת השלם, על-ידי משיח צדקנו שיבא במהרה בימינו, שנזכה להשיג הדעת של בחינת 'למעלה מהזמן'.

על-בין רחם עלינו גם עתה, והאר עלינו הארת הדעת הקדוש תוה, שהיא 'אורו של משיח'.

באפן שנזכה להכניע ולבטל כל התאות והמדות רעות, על-ידי שנזכר תמיד בבטול-הזמן, כי הזמן רץ ושט ופורח מאד, ואינו מתממה ומתעבב אפלו רגע אחת, ואין בו שום תפיסה כלל, כי באמת אין שום זמן כלל.

חמל עלינו בחמלתך הגדולה, והצילנו מפגעי הזמן, ואל נחליף עולם עומד לנצח בעולם עובר חסוֹשֵׁלוֹם. חננו מאתך דעת ושכל אמת, באפן שנזכה להבין ולראות בטול הזמן, ואל יטעה אותנו הזמן כלל.

ונזכה להתחיל בעבודתך, בכל יום ובכל עת מחדש, ואל יבלבל אותנו כלל, כל מה שעבר עלינו עד אותה השעה.

ונזכה בכל-עת לקדש עצמנו באמת, ולקשר ולכלל כל הזמן, בבחינת 'למעלה מהזמן', עד שנזכה לצאת מתחת הזמן והמקום, לבחינת 'למעלה מהזמן', 'למעלה מהמקום', כרצונך וכרצון צדיקיך האמתיים אשר זכו לזה בשלמות באמת.

"השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם. יהיו לרצון אמרי-פי, והגיון לבי לפניך, ה' צורי וגואלי".

